



INSTITUTUL DE ȘTIINȚE ALE EDUCAȚIEI

## RAPORT PRELIMINAR

DE ANALIZĂ A REZULTATELOR PROCESULUI DE CONSULTARE PUBLICĂ  
PRIVIND  
**NOUL PLAN CADRU PENTRU GIMNAZIU**



București, 05 februarie 2016

## CUPRINS

|                                                                                                                          |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. INTRODUCERE .....</b>                                                                                              | <b>3</b>  |
| <b>2. CONTEXT .....</b>                                                                                                  | <b>3</b>  |
| <b>3. METODOLOGIE .....</b>                                                                                              | <b>6</b>  |
| <b>4. REZUMAT .....</b>                                                                                                  | <b>9</b>  |
| <b>5. REZULTATELE CONSULTĂRII ONLINE .....</b>                                                                           | <b>12</b> |
| 5.1. Opinii privind rolul planului-cadru din perspectiva dezvoltării unui nou curriculum național.....                   | 12        |
| 5.2. Opinii generale privind variantele de plan puse în dezbatere .....                                                  | 27        |
| 5.3. Opinii privind selecția ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu..... | 34        |
| 5.4. Opinii privind disciplinele din planul cadru .....                                                                  | 39        |
| 5.5. Opinii privind coerența dintre pregătirea obligatorie (trunchiul comun) și cea opțională (CDS) .....                | 49        |
| 5.6. Corelarea planului cadru pentru gimnaziu cu cel de la primar .....                                                  | 52        |
| 5.7. Condiții de implementare .....                                                                                      | 56        |
| 5.8. Măsură în care variantele analizate pot fi implementate având în vedere asigurarea resurselor materiale.....        | 61        |
| 5.9. Sugestii de îmbunătățire a planului cadru pentru gimnaziu.....                                                      | 66        |
| <b>6. ANALIZA DOCUMENTELOR PRIMITE LA MENCS ȘI/SAU LA ISE, ÎN CONTEXTUL DEZBATERII PUBLICE.....</b>                      | <b>71</b> |
| 6.1. Rapoarte ale inspectoratelor școlare privind dezbaterile organizate în București și la nivel de județ.....          | 71        |
| 6.2. Documente care vizează în principal susținerea unor discipline de studiu .....                                      | 74        |
| 6.3. Documente diverse care militează pentru noi planuri-cadru, discipline.....                                          | 76        |
| <b>7. CONCLUZII PRELIMINARE .....</b>                                                                                    | <b>78</b> |
| <b>ANEXE.....</b>                                                                                                        | <b>79</b> |

## 1. INTRODUCERE

Acest raport preliminar a fost realizat în perioada **25 ianuarie – 02 februarie** și prezintă o sinteză a celor mai importante propuneri colectate în procesul de consultare publică privind variantele de plan-cadru pentru clasele V-VIII, lansate în dezbatere publică de Institutul de Științe ale Educației.

Raportul cuprinde atât rezultatele consultării publice realizate prin intermediul mediului online, cât și propunerile și recomandările primite din partea inspectoratelor școlare județene, ca urmare a dezbaterilor organizate la nivel local/județean. De asemenea, raportul conține și o sinteză a numeroaselor memorii, puncte de vedere și luări de poziție transmise către Institutul de Științe ale Educației în această perioadă de asociații profesionale, organizații ale societății civile sau alți actori interesați.

În prezent echipa ISE lucrează la o **versiune consolidată** a acestui raport, ce va oferi o analiză de detaliu a tuturor acestor rezultate și va formula o serie mai cuprinzătoare de concluzii și recomandări.

## 2. CONTEXT

### INIȚIEREA PROCESULUI DE CONSULTARE PUBLICĂ

Primul proces de dezbatere pe marginea planurilor-cadru din învățământul preuniversitar după 1989 a fost inițiat la doi ani după adoptarea Legii educației din 1995, iar primele noi planuri-cadru au fost adoptate în anul 1998.

În prezent, elevii din clasele V-VIII studiază după planuri-cadru promovate acum aproape 15 ani (Ordinul M.E.C. nr. 3638 / 11.04.2001). Procesul de inovare curriculară inițiat după adoptarea LEN nr. 1/2011 s-a concretizat până acum în noi planuri cadru și noi programe școlare în învățământul primar. Elevii aflați acum în clasa a III-a reprezintă prima generație care urmează acest nou curriculum.

Pentru ca acest proces să continue, este important să avem noi planuri-cadru în învățământul gimnazial și liceal, în acord cu finalitățile stabilite de LEN nr. 1/2011 (dezvoltarea competențelor cheie). Astfel vor putea fi elaborate noi programe școlare pentru aceste niveluri de învățământ și, ulterior, organizate licitații pentru noi manuale școlare. De asemenea, de acest pas se leagă măsurile viitoare de pregătire inițială și continuă a cadrelor didactice în aplicarea noului curriculum (abilitare curriculară) și identificarea sistematică a resurselor necesare pentru susținerea acestui proces complex de schimbare.

### SEMNIFICAȚIA ȘI CONTEXTUL ELABORĂRII PROPUNERILOR DE PLAN-CADRU DE ÎNVĂȚĂMÂNT PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNTUL SECUNDAR

Planurile-cadru de învățământ reprezintă un instrument oficial de promovare a ofertei educaționale pentru un parcurs școlar determinat. Din perspectiva elevului, semnificația planurilor-cadru ține de opțiunea pentru un profil dezirabil al acestuia la finalul unui ciclu de învățământ: **așteptările recunoscute social de la absolventul acestui nivel**. În egală măsură, ține de opțiunea pentru anumite domenii de studiu și discipline școlare care contribuie la formarea acestui profil. Alegerile au consecințe directe și pentru elev – structurarea timpului său școlar, dar și pentru profesor – constituirea normei didactice.

Profilul de formare al absolventului de învățământ gimnazial este structurat pe baza competențelor cheie, potrivit prevederilor LEN nr. 1 /2011. Parcursul educațional al copilului de vârstă corespunzătoare învățământului gimnazial (11-14 ani), configurat prin planurile-cadru, urmărește caracteristici și nevoi specifice acestei etape de dezvoltare, precum:

- dezvoltarea unor achiziții fundamentale pentru parcursul educațional, profesional și social prezent și viitor, inclusiv a celor relevante pentru utilizarea noilor tehnologii;
- dezvoltarea gândirii reflexive, autonome, creative și responsabile în raport cu propria persoană, cu ceilalți și cu mediul înconjurător;
- familiarizarea cu diversitatea domeniilor de cunoaștere și cu abordările puridisciplinare;
- descoperirea propriilor afinități, talente, aspirații;
- pregătirea pentru valorificarea diversității experiențelor de învățare, în alegerile în plan personal, educațional și de carieră.

Din această perspectivă, credem că este necesar ca planurile-cadru de învățământ **să ofere deschiderea către domenii de cunoaștere diverse** în raport cu potențialul de dezvoltare al copilului și **să asigure oportunități egale pentru fiecare copil.**

Procesul de elaborare a propunerilor de planuri cadru pentru gimnaziu s-a fundamentat pe un **set de repere și principii de dezvoltare curriculară** prezentate în documentul de politici *Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național.*

## PROCESUL DE ELABORARE A PROPUNERILOR DE PLAN-CADRU

Conform metodologiei de elaborare a curriculumului național adoptată prin OMEN nr. 3593/18.06.2014, în luna septembrie 2015 a fost aprobată componența grupului de validare și a comisiei de validare a propunerilor de plan cadru de învățământ pentru învățământul secundar (OMEN nr. 5114/01.09.2015).

În data de 6 octombrie 2015 fost lansat procesul de elaborare a planurilor-cadru printr-o întâlnire comună a membrilor grupului de elaborare a planurilor-cadru pentru învățământul secundar și ai comisiei de validare a proiectelor de plan-cadru pentru învățământul secundar. În această întâlnire au fost analizate implicațiile documentului de politici “Repere pentru proiectarea și actualizarea curriculumului național” asupra activității de dezvoltare a planurilor cadru și au fost prezentate concluziile preliminare ale procesului de consultare asupra documentului de politici educaționale. De asemenea, în această întâlnire a fost stabilit modul comun de lucru și a fost agreat un set de principii de generare a planurilor cadru.

În perioada 6 octombrie – 4 noiembrie, membrii grupului de elaborare a planurilor cadru, împreună cu o serie de invitați din partea organizațiilor sindicale și ale societății civile, au avut întâlniri periodice finalizate cu elaborarea a 3 propuneri de plan-cadru pentru gimnaziu. Ultima întâlnire comună a grupului de elaborare și a comisiei de validare a avut loc în data de 4 noiembrie, iar cu această ocazie s-a agreat lansarea în dezbateri publice a acestor variante.

## SPECIFICUL VARIANTELOR DE PLAN-CADRU SUPUSE DEZBATERII PUBLICE

În raport cu planul-cadru actual, variantele de plan-cadru supuse consultării prezintă o serie de diferențe, printre care, cele mai importante, se referă la:

- facilitarea dezvoltării integrate a competențelor cheie prin introducerea în structura planului-cadru a unor opționale integrate la nivelul mai multor arii curriculare;
- încurajarea unei oferte diversificate care să răspundă, în mai mare măsură, nevoilor și intereselor elevilor prin plasarea opționalelor la nivelul fiecărei arii curriculare;
- promovarea competențelor digitale în gimnaziu prin introducerea disciplinei TIC în trunchiul comun (conform prevederilor LEN 1/2011, cu modificările și completările ulterioare), promovare orientată spre utilizarea responsabilă, sigură și creativă a resurselor și mediilor sociale digitale;
- dezvoltarea competențelor civice ale elevilor, prin asigurarea continuității studiului unor discipline relevante pe întreg parcursul gimnaziului (Educație pentru drepturile copilului, Educație interculturală, Educație pentru cetățenie democratică, Educație economică).
- promovarea prin studiul disciplinei Orientare și consiliere a competențelor care susțin managementul vieții personale, alegerea traseului educațional și planurile viitoare de carieră (inclusiv competențele de a învăța să înveți și antreprenoriat).

Planul-cadru finalizat în urma dezbaterii va constitui referința pentru realizarea planurilor-cadru pentru învățământul în limbile minorităților naționale, pentru învățământul integrat de artă, precum și pentru învățământul integrat sportiv.

Într-o analiză comparativă succintă, cele 3 variante de plan-cadru supuse consultării, prezintă o serie de elemente comune, dar și accente diferite.

#### • Elemente comune

Cele 3 propuneri sunt structurate pe baza celor 7 arii curriculare și prevăd discipline opționale pe arii și opționale integrate la nivelul mai multor arii. Trunchiul comun prezentat în fiecare dintre cele 3 propuneri cuprinde un număr prestabilit de ore (fără plajă orară). Plaja orară se păstrează, însă, la nivelul disciplinelor opționale pe arii și a opționalului integrat la nivelul mai multor arii. De asemenea, propunerile de plan-cadru reconsideră alocările orare pentru discipline care anterior ajungeau foarte rar să intre în oferta curriculară a școlii cu numărul maxim de ore prevăzut (educație plastică, educație muzicală, cultură civică, istorie, geografie, educație tehnologică).

#### • Diferențe specifice

Deși orientate de același profil de formare al elevului de clasa a VIII-a, construit pe baza competențelor cheie, fiecare dintre cele 3 variante propune accente diferite în alocările orare pe unele arii curriculare (varianta 2, pe matematică, științele naturii, tehnologii; varianta 3, pe om și societate). În consecință, cele trei propuneri promovează soluții diferite cu privire la ponderea ariilor curriculare în economia planului-cadru. De asemenea, cele trei propuneri se diferențiază prin numărul de ore alocate pe ani de studiu, pe discipline de trunchi comun și opționale.

#### CALENDARUL DEZBATERII PUBLICE

- **23 decembrie 2015 – 23 ianuarie 2016** – punerea proiectelor de planuri-cadru în dezbatere publică
- **23 decembrie 2015 – 23 ianuarie 2016** – consultare online; colectarea datelor prin intermediul chestionarului online
- **4-23 ianuarie 2016** – dezbateri față în față la nivel județean; colectarea feed-backului în urma dezbaterilor față în față
- **24 ianuarie-7 februarie 2016** – analiza propunerilor primite în cadrul procesului de consultare și revizuirea proiectului de plan-cadru
- **8-10 februarie 2016** – validarea din punct de vedere științific a proiectului revizuit de plan-cadru de către comisia de validare; avizarea de către ISE.

### 3. METODOLOGIE

Datele specifice procesului de consultare au fost culese printr-un *chestionar adresat tuturor categoriilor de populație interesate*. Pentru a permite accesul cât mai extins la instrumentul de investigare propus *administrarea chestionarelor s-a realizat on-line*. Promovarea procesului de consultare a fost realizată la nivel național de Ministerul Educației și Cercetării Științifice și ISE prin toate canalele de comunicare relevante (comunicate, știri, emisiuni radio-tv, articole în presa scrisă etc.).

La finalul procesului de consultare, au fost înregistrate în baza de date 18653 de persoane. Dimensiunea bazei de date valide este de 18255 subiecți, obținută din scăderea din numărul total de respondenți pe cei care au înregistrări multiple în baza de date (2,2%).

Din totalul respondenților, 14777 au completat întregul chestionar, în timp ce aproape unul din cinci (3478 persoane) s-au oprit la întrebarea filtru privind parcurgerea variantelor puse în dezbatere.

**Pe medii de rezidență**, majoritatea respondenților sunt din mediul urban (64,6%), accesul la chestionarul în varianta online dovedindu-se mai dificil pentru participanții din mediul rural (26,4%), în timp ce 9% dintre respondenți nu și-au declarat mediul de rezidență.

Din tabelul de mai jos se poate observa că **toate județele țării sunt reprezentate la nivelul populației care a participat la consultare**. Prezența cea mai numeroasă se înregistrează în județul Argeș (1468 respondenți), urmată de București (1326 respondenți), Olt (680 respondenți) și Teleorman (601 respondenți). Județele cu un număr mai scăzut de răspunsuri sunt: Caraș-Severin (10 respondenți), Sălaj (62 respondenți), Harghita (77 respondenți), Ilfov (79 respondenți) și Giurgiu (96 respondenți).

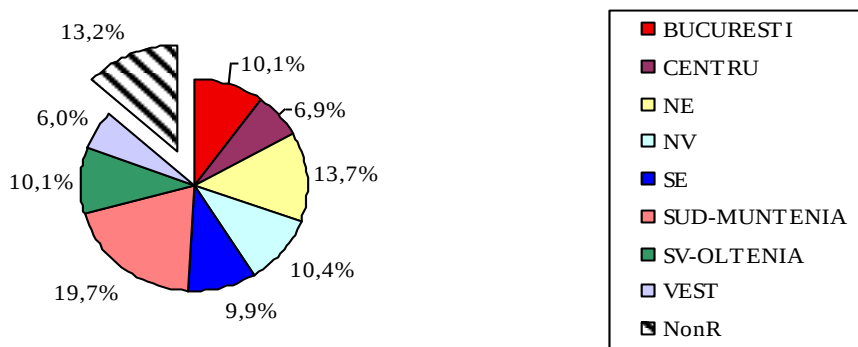
**Tabel 1. Distribuția respondenților, pe județe**

|    |      |  |    |     |  |                       |              |
|----|------|--|----|-----|--|-----------------------|--------------|
| AB | 171  |  | CT | 255 |  | MS                    | 173          |
| AG | 1468 |  | CV | 196 |  | NT                    | 418          |
| AR | 233  |  | DB | 258 |  | OT                    | 680          |
| BC | 248  |  | DJ | 450 |  | PH                    | 302          |
| BH | 205  |  | GJ | 105 |  | SB                    | 159          |
| BN | 115  |  | GL | 286 |  | SJ                    | 62           |
| BR | 371  |  | GR | 96  |  | SM                    | 212          |
| BT | 360  |  | HD | 325 |  | SV                    | 285          |
| B  | 1326 |  | HR | 77  |  | TL                    | 146          |
| BV | 239  |  | IF | 166 |  | TM                    | 327          |
| BZ | 237  |  | IL | 79  |  | TR                    | 601          |
| CJ | 378  |  | IS | 547 |  | VL                    | 135          |
| CL | 122  |  | MH | 122 |  | VN                    | 172          |
| CS | 10   |  | MM | 566 |  | VS                    | 161          |
|    |      |  |    |     |  | <b>Non-răspunsuri</b> | 1933         |
|    |      |  |    |     |  | <b>Total</b>          | <b>14777</b> |

#### **Distribuția respondenților, pe regiuni de dezvoltare**

Se observă o distribuție relativ echilibrată pe regiuni de dezvoltare, cu excepția regiunii Sud-Muntenia, care a înregistrat un număr sensibil mai mare de respondenți, în comparație cu celelalte regiuni.

**Grafic 1. Distribuția respondenților pe regiuni de dezvoltare geo-economică**



Două treimi dintre subiecți (63,5%) sunt persoane din sistemul formal de educație sau personal cu expertiză în domeniu. Beneficiarii sistemului sunt prezenți în procentaj de 26,9%, în timp ce unu din zece subiecți (9,6%) sunt persoane din alte domenii, inclusiv studenți.

**Tabel 2. Distribuția respondenților, pe categorii**

|                                          |                                 |              |               |
|------------------------------------------|---------------------------------|--------------|---------------|
| <b>Personal cu expertiză în educație</b> | Cadru didactic gimnaziu         | 6201         | 66,1%         |
|                                          | Cadru didactic liceu            | 2336         | 24,9%         |
|                                          | Inspector școlar                | 136          | 1,4%          |
|                                          | Expert în domeniul educației    | 204          | 2,2%          |
|                                          | Formator                        | 127          | 1,4%          |
|                                          | Cadru universitar               | 270          | 2,9%          |
|                                          | Cadru didactic preșcolar/primar | 102          | 1,1%          |
|                                          | Personal didactic auxiliar      | 8            | 0,1%          |
|                                          |                                 | <b>9384</b>  | <b>100,0%</b> |
| <b>Beneficiari</b>                       | Elev                            | 1369         | 34,5%         |
|                                          | Părinte                         | 2604         | 65,5%         |
|                                          |                                 | <b>3973</b>  | <b>100,0%</b> |
| <b>Alte categorii</b>                    | Cercetător                      | 65           | 4,6%          |
|                                          | Reprezentant media              | 63           | 4,4%          |
|                                          | Reprezentant ONG                | 98           | 6,9%          |
|                                          | Nespecificat                    | 1194         | 84%           |
|                                          |                                 | <b>1420</b>  | <b>100,0%</b> |
| <b>Total</b>                             |                                 | <b>14777</b> |               |

**Anexa 1** a raportului oferă detalii despre aspectele metodologice ale consultării online.

În paralel, procesul de consultare a fost realizat și prin intermediul unor întâlniri față în față organizate la nivel județean/local, sub coordonarea Inspectoratelor Școlare Județene, instituții care au transmis ulterior principalele concluzii ale acestor dezbateri. Analiza a vizat 30 de rapoarte privind dezbaterile asupra proiectelor de plan-cadru pentru gimnaziu organizate în București, precum și în județele: Ialomița, Constanța, Harghita, Vrancea, Satu Mare, Bacău, Maramureș, Neamț, Dolj, Botoșani, Dâmbovița, Mureș, Cluj, Sibiu, Brașov, Argeș, Caraș- Severin, Arad, Alba, Galați, Buzău, Iași, Olt, Hunedoara, Tulcea, Brăila, Sălaj, Vaslui, Giurgiu.

Numărul total de participanți la dezbaterile publice nu poate fi precizat deoarece multe rapoarte nu includ aceste date. Categoriile principale de participanți sunt: inspectori, directori de unități de învățământ, cadre didactice, părinți, elevi.

De asemenea, au fost analizate 34 de documentele transmise de actori interesați Ministerului Educației sau Institutului de Științe ale Educației care vizează susținerea unor discipline (*Limba și literatura română, Limba latină, Biologie, Geografie, Educație tehnologică*) sau care militează pentru noi planuri-cadru sau introducerea unor noi discipline de studiu. Documentele sunt trimise de asociații profesionale, profesori din învățământul universitar și preuniversitar, organizații nonguvernamentale, persoane private.

**Anexa 2** a prezentului raport prezintă instrumentul utilizat în analiza documentelor transmise.

#### 4. REZUMAT

Din trecerea în revistă a reacțiilor și opțiunilor exprimate de participanții la dezbaterile variantelor de plan-cadru rezultă câteva constatări și sugestii:

1. Dezbaterile publice a evidențiat că în acest moment există un important orizont de așteptare cu privire la schimbarea sistemului de educație (realizarea unei reforme profunde/autentice), dublat de un orizont important de neîncredere în transparența și în capacitatea factorilor de decizie implicați de a veni cu soluții pertinente. O parte a celor care au participat la consultare consideră că planul-cadru poate să lanseze un semnal al acestor schimbări profunde, însă există importante diferențe în înțelegere și așteptări legate de *natura* acestor schimbări (de exemplu, ce înseamnă o schimbare profundă/radicală la nivel de curriculum?), de *ritmul implementare* (de exemplu, ce putem schimba de mâine?) și de *condițiile absolut necesare* pentru a introduce aceste schimbări cu succes (de exemplu, de ce resurse umane și materiale avem nevoie pentru ca această schimbare chiar să aibă loc?).
2. Faptul că li s-au propus cadrelor didactice (și altor agenți educaționali) mai multe variante de plan nu a ușurat întotdeauna procesul de cristalizare a opiniilor, ci l-a îngreunat, sau, pe alocuri, chiar l-a bulversat. Propunerile fie au fost înțelese ca variante de decizie (votându-se, fără o minimă argumentare, planul preferat), fie au determinat o stare de circumspecție (exprimată prin neraportarea la variante ca ansambluri sau prin respingerea lor *de plano*).
3. Opiniile exprimate de participanții la consultare în susținerea sau respingerea uneia dintre variantele de plan puse în dezbatere arată, din păcate, că recunoașterea importanței și rolului planului-cadru în contextul procesului de elaborare a noului curriculum rămâne, de multe ori, la nivel declarativ.
4. O parte a celor consultați a preferat să nu gândească în *mare* planul-cadru, acesta fiind îndeobște asociat cu programele școlare. Există realmente o dificultate pentru cei consultați să treacă de la planul văzut ca alcătuire de materii și alocări de ore, la lectura acestuia ca un construct dirijat de finalități, profiluri de formare.
5. Discutând planul-cadru, foarte multe cadre didactice văd numai *disciplina* pe care o predau. În acest context, se preferă păstrarea statu-quo-ului dacă variantele reduc ponderea disciplinei din planul în uz (de exemplu, ora de română de la clasa a V-a, limba latină de la clasa a VIII-a, *Educația tehnologică* la clasele V-VI etc). În aceeași logică, dacă vreuna dintre variante aduce un "beneficiu" disciplinei în număr de ore, atunci respectiva variantă este cea susținută.
6. Contextul schimbării planului cadru este astfel perceput de către o parte dintre participanții la consultare ca o oportunitate de a obține ore în plus pentru disciplina proprie și mai puțin ca o oportunitate reală de a pune în discuție și de a dezbate în mod sistematic competențele pe care ne dorim ca absolvenții noștri să le dezvolte, care sunt căile prin care aceste achiziții pot fi asigurate, cum colaborăm sau de ce resurse avem nevoie pentru a susține activitățile de învățare urmărite.
7. Sugestiv în acest sens, sunt foarte rar aduse în discuție corelațiile la nivel de *arie* - de exemplu, profesorii de limba română, care adesea protestează alături de cei de latină, nu își pun problema conexiunilor curriculare/ didactice dintre cele două discipline. De asemenea, lipsa unei viziuni integrate asupra disciplinelor nu este doar una dintre explicațiile modului în care au fost exprimate opiniile și opțiunile, ci și un handicap deosebit care va trebui să fie depășit pentru ca, într-o zi o bună variantă de plan-cadru să poată deveni o busolă, o matrice pentru învățământul nostru.
8. După aproape 20 de ani de la lansarea *conceptelor de arie curriculară* și de *profil de formare* (în documentul de plan cadru supus consultării în 1997), semnificația lor este în continuare insuficient de clară celor interesați de educație.

9. Majoritatea respondenților demonstrează o largă acceptare a necesității existenței principiilor, acestea fiind văzute ca o garanție a coerenței dintre documentele și prevederile curriculare.
10. Peste 80% dintre cei consultați consideră că una dintre variantele puse în discuție poate, cu unele modificări, să fie adoptată în mod oficial, ponderea celor care susțin o variantă radical diferită fiind de aproximativ 15%; din păcate, procesul de dezbatere a condus la un număr relativ mic de propuneri concrete de variante alternative de plan cadru. ISE va colecta și va publica în secțiunea dedicată dezbaterii publice toate variantele alternative propuse.
11. Cele mai importante critici aduse variantelor puse în discuție menționează următoarele aspecte: încărcarea prea mare a programului școlar (majoritatea recomandă un maxim de 25-28 de ore/săptămână); insuficiența sau chiar lipsa orelor de consiliere și orientare și a celor privind educația pentru sănătate/sexuală; lipsa accentului pe dezvoltarea la nivelul elevilor a unor competențe/abilități precum: creativitatea, gândirea critică, relaționarea socială; insuficiența disciplinelor artistice/de educație muzicală, vizuală; prezența, încă din clasa a V-a, a unor discipline precum fizica, chimia, care necesită operații cognitive abstracte, dificile pentru vârsta/dezvoltarea cognitivă a elevilor; planurile nu își propun formarea intelectuală a elevului, ci doar orientarea lui spre un profil umanist sau real.
12. Aproape o treime dintre respondenți afirmă că variantele puse în discuție permit personalizarea ofertei curriculare la nivelul propriei unități de învățământ, oferind școlilor posibilitatea de a se conecta la nevoile locale, dând șansa școlilor să se evidențieze și să își consolideze identitatea, dar și permițând aprofundarea unor discipline. Participanții la dezbateri au apreciat la variantele analizate alocarea de opționale la nivelul ariilor curricular și introducerea opționalelor integrate.
13. Cu toate acestea, o proporție asemănătoare a respondenților se situează la polul opus, considerând că planul cadru în cele trei variante propuse nu permite personalizarea ofertei curriculare a unităților de învățământ, motivele invocate fiind: numărul redus de ore alocate curriculumului la decizia școlii în toate cele trei variante propuse, caracterul său fix și impus, care nu oferă suficientă libertate și mobilitate pentru o adevărată personalizare. Există și respondenți care au afirmat prin comentariile făcute că personalizarea prin ofertă curriculară proprie nu este necesară și de dorit la nivel gimnazial, argumentând că personalizarea este opusă ideii egalității de șanse și că este mai degrabă adecvată învățământului liceal, nu celui gimnazial.
14. Mulți repondenți consideră că este nevoie de creșterea ponderii CDS la nivelul planului de învățământ, dar soluțiile propuse sunt foarte variate, uneori contradictorii: creșterea ponderii opționalelor integrate; creșterea CDS prin deplasarea unor discipline din TC în CDS; introducerea unor opționale care să sprijine pregătirea elevilor la disciplinele la care se susțin evaluări naționale, cel puțin la nivelul claselor a VII-a și a VIII-a; prevederea unor ponderi variate TC – CDS pe fiecare arie curriculară.
15. Persoanele participante la procesul de dezbatere publică au solicitat respectarea, în practica școlară, a rolurilor pe care trebuie să le aibă CDS: centrare pe interesele elevilor, pe nevoile lor de dezvoltare, pe așteptările comunității. A fost susținută necesitatea întemeierii CDS pe analize de nevoi reale la nivelul elevilor, cadrelor didactice, părinților și a comunității, ca modalitate de adaptare a ofertei educaționale specificului zonei și nevoilor elevilor.
16. Oferirea unui CDS de calitate depinde în principal de resursele umane și materiale de care școala dispune, atrăgându-se atenția asupra acestor factori care, pe de o parte, condiționează oferirea unui CDS de calitate, iar pe de altă parte, diferențiază unitățile de învățământ, dezavantajate fiind școlile mici din mediul rural.
17. Este frecvent adusă în discuție nevoia elevilor de însușire a valorilor ce țin de identitatea națională și suplimentarea numărului de ore la anumite discipline în acest sens: limba și literatura română, latină, istorie, religie; există îngrijorarea exprimată de diminuare a valorilor

naționale în favoarea unei corelări cu practicile existente la nivel european, dar care nu sunt neapărat benefice specificului formării unui absolvent de gimnaziu din țara noastră.

18. Există un consens larg pentru introducerea TIC și menținerea educației tehnologice, pentru o mai bună adecvare a formării absolventului de gimnaziu la noua realitate socio-economică.
19. Există îngrijorări privind asigurarea unei bune coerențe între planul-cadru de învățământ primar cu cel de la învățământul gimnazial, însă acestea sunt argumentate doar din perspective unei ipotetice scăderi a numărului de ore la educație tehnologică, limba română, orientare și consiliere, educație plastică, educație muzicală. De asemenea, este indicată nevoia de asigurare a coerenței între cele două cicluri de învățământ și la nivelul programelor școlare, nu doar a planului-cadru; păstrarea practicilor de predare integrată și în ciclul secundar; interdisciplinaritatea; abordarea holistică a copilului și dezvoltarea sa generală (intelectuală, fizică, socio-afectivă, artistică); introducerea progresivă a noilor discipline școlare; dialogul și colaborarea eficientă între cei care predau în învățământul primar și gimnazial.
20. Mulți participanți consideră că este nevoie de o continuare a dezbaterii cu privire la competențele așteptate de la absolvenții fiecărui nivel de învățământ și de o analiză riguroasă din perspectivă curriculară – inclusiv a legăturii planului-cadru cu programele școlare (coerența, continuitate, aplicabilitate, progresul, viziune, descongestionare etc.), sistemul de evaluare al elevilor, pregătirea inițială și continuă a cadrelor didactice, promovarea unui management școlar performant etc.
21. Se recomandă, de asemenea: asigurarea unei viziuni coerente și armonizate a planurilor-cadru pentru nivelul primar, gimnazial și liceal; accentuarea ariilor curriculare, în detrimentul disciplinelor, pentru a stimula inter- și transdisciplinaritatea; echilibrarea ariilor curriculare prin suplimentarea numărului de ore pentru anumite arii curriculare, precum educație plastică, educație muzicală, consiliere și orientare, tehnologii în detrimentul celor strict academice, pentru a asigura dezvoltarea integrală și armonioasă a personalității copilului; introducerea progresivă în ciclul gimnazial de noi discipline (ex. fizică, chimie); comunicarea mai bună cu privire la specificul noilor discipline din aria curriculară Om și societate (educație civică) și argumentarea oportunității acestor discipline din perspective intereselor și nevoilor elevilor specifice acestei vârste.
22. Dincolo de unele neînțelegeri cu privire la limbajul de specialitate sau la specificul consultării pe tema Planului cadru, în ansamblul lor, respondenții demonstrează un nivel bun de înțelegere a complexității procesului de implementare. Acesta este condiționat în primul rând de asigurarea condițiilor materiale și a resurselor umane, dar nu sunt neglijate nici aspectele manageriale, organizatorice, valorice sau morale, asigurarea unui climat relațional adecvat între cadre didactice, părinți, elevi și ceilalți actori ai sistemului.
23. Alte posibile soluții de organizare/proiectare curricular sugerate în procesul de dezbateri se referă la: infuzarea unor problematice noi în obiecte de studiu deja existente, consolidarea unor teme deja existente în programele școlare, eliminarea redundanțelor (de exemplu, disciplina educație economică se regăsește deja în teme existente în programa de educație tehnologică).

## 5. REZULTATELE CONSULTĂRII ONLINE

### 5.1. Opinii privind rolul planului-cadru din perspectiva dezvoltării unui nou curriculum național

Chestionarul online a colectat opiniile participanților la consultarea publică cu privire la importanța și rolul planului-cadru din următoarele perspective:

- planul-cadru ca instrument de politică educațională;
- respectarea unui set de principii de proiectare curriculară;
- relevanța planului-cadru pentru parcursul educațional al elevilor (sub aspectul finalităților, al conținuturilor și al experiențelor de învățare);
- asigurarea egalității de șanse în educație;
- dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ.

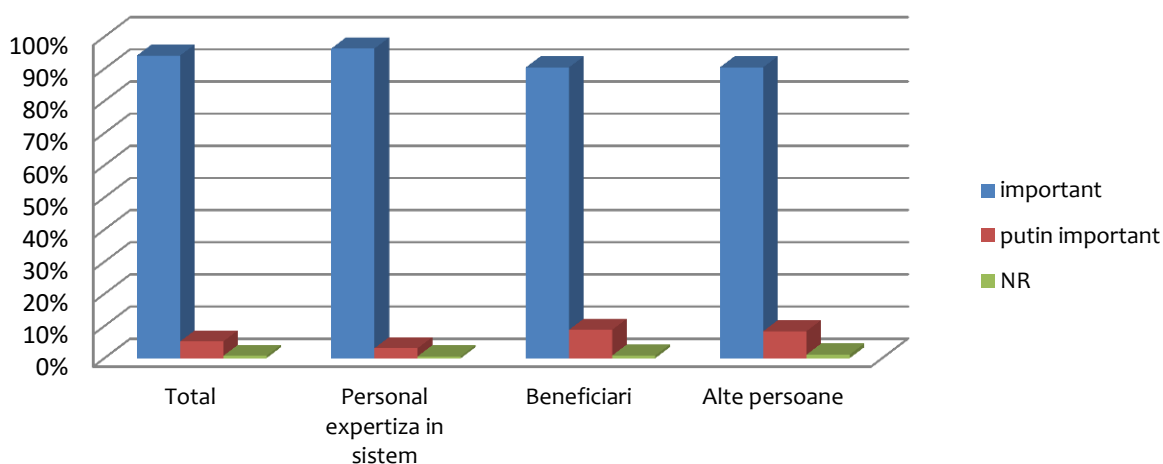
După cum va fi argumentat în secțiunile de mai jos, există un grad foarte înalt de recunoaștere a importanței și rolului planului-cadru în contextul procesului de elaborare a noului curriculum. Opiniile exprimate de participanții la consultare în susținerea sau respingerea uneia dintre variantele de plan puse în dezbatere arată însă, din păcate, că această recunoaștere rămâne, de multe ori, la nivel declarativ.

#### 5.1.1. Planul-cadru ca instrument de politică educațională

**Aproape toți respondenții văd în planul-cadru pentru gimnaziu un instrument de politică educațională (94,1%), doar aproximativ 5% apreciind că această perspectivă este puțin sau deloc importantă.**

Se observă ponderi ușor mai mari a aprecierii acestui instrument ca important în rândul persoanelor cu expertiză în sistemul educațional (96,3%). Ponderea non-răspunsurilor este mai ridicată în rândul persoanelor din afara sistemului educațional, situație ce se explică prin lipsa contactului direct cu realitatea politicii curriculare a sistemului educațional – 1,1%.

**Figura 2. Aprecierea importanței planului-cadru ca instrument de politică educațională din perspectiva dezvoltării unui nou curriculum național**



Comentariile furnizate de respondenți evidențiază importanța pe care aceștia o alocă planului-cadru ca instrument de politică educațională: creionarea profilului dorit la nivelul absolventului de gimnaziu; stabilirea ponderii ariilor curriculare în formarea elevului de gimnaziu; alocarea corespunzătoare a numărului de ore per discipline școlare; stabilirea ponderii între disciplinele din trunchiul comun și cele opționale; stabilirea competențelor, abilităților și valorilor necesare a fi deținute de absolventul de gimnaziu.

Principalele argumente furnizate fac trimitere la focalizarea planului-cadru asupra competențelor și abilităților necesare beneficiarilor procesului educațional pentru propria dezvoltare/formare personală, profesională și socială. Comentariile respondenților au insistat asupra necesității unei corespondențe, în interiorul noului plan-cadru, între disciplinele de studiu, în așa fel încât să se creeze un echilibru pragmatic între cunoștințele teoretice și competențele ”practice”. Mai precis, a fost subliniată dezirabilitatea creării unui cadru competențial-valoric-atitudinal care să faciliteze pregătirea elevilor pentru o viață împlinită, fundamentată pe o cât mai bună integrare socio-profesională.

Una dintre principalele sarcini atribuite planului-cadru ca instrument de politică educațională este aceea de a ghida, prin prevederi generale și flexibile, conceperea procesului educațional în vederea unei cât mai pragmatice formări a elevilor. Comentariile furnizate în acest sens au pus accentul pe orientare și consiliere școlară și profesională, astfel încât beneficiarii educației să aibă posibilitatea de a alege în cunoștință de cauză ceea ce vor face în direcția dezvoltării lor școlare, personale și profesionale.

Este interesant de evidențiat și faptul că o parte dintre comentariile respondenților au vizat racordarea planului-cadru, ca instrument de politică educațională, la realitatea actuală și viitoare a pieței muncii și a dezvoltării socio-economice la nivel național și nu numai. Mai precis, au fost făcute trimiteri la necesitatea creării de conexiuni între ceea ce dorim să formăm la nivel de profil al absolventului de gimnaziu și competențele și abilitățile necesare pentru integrarea pe piața muncii.

Comentariile respondenților au vizat și necesitatea creării de punți inter și trans-disciplinare, cu accent pe integrarea informațiilor și a deprinderilor în vederea facilitării, în rândul elevilor, a unei abordări constructive și integrative cu privire la dezvoltarea personală, cu precădere în vederea dezvoltării abilităților pentru viața reală, de zi cu zi. În acest sens, răspunsurile deschise au subliniat importanța aplicativității în viața reală a cunoștințelor, competențelor și abilităților vizate a fi facilitate la nivelul elevilor de gimnaziu.

Planul-cadru este considerat un instrument de politică educațională foarte important și prin prisma rolului pe care îl joacă în ceea ce privește structurarea timpului școlar al elevului și constituirea normei didactice a profesorului.

#### **Comentariile respondenților:**

- *Familiarizarea cu diversitatea domeniilor de cunoaștere. Dezvoltarea unor achiziții fundamentale pentru parcursul educațional profesional și social prezent și viitor. Descoperirea propriilor afinități, talente, aspirații.*
- *Planul cadru este un factor ce va influența viitorul socio-economic al României. Orientat spre priceperi și deprinderi practice va duce la dezvoltarea României, respectiv prosperitate în țară. Orientat spre limbi (engleză, franceză, germană) va duce la creșterea exportului de mană de lucru ieftină și slab pregătită în consecință depopularea României și pauperizarea celor rămași în țară. Introducerea de limbi străine ale naționalităților conlocuitoare (bulgara, sârba, maghiara, poloneza, ucraineana, rusa, turca etc.) la nivel elementar de comunicare uzuală, cu elemente de*

cultură a acestor vecini ar apropia aceste etnii printr-o mai bună cunoaștere reciprocă!

- Profilul pieteii muncii dictează și planul cadru. Discipline prioritare în planul cadru ar trebui să fie cele cu aplicabilitate practică și cele care facilitează orientarea spre antreprenariat.
- Acesta ar trebui să reflecte în mod real și științific politicile educaționale de la nivel național, care ar trebui să fie racordate și armonizate cu politicile de dezvoltare socio-economice ale României pe termen mediu și lung.
- Planul cadru este un instrument foarte important întrucât însușirea cunoștințelor, formarea competențelor și calitatilor umane sunt influențate de importanța care este acordată fiecărei discipline prin numărul de ore alocate. Având în vedere că o țară se dezvoltă economic și datorită faptului că locuitorii ei sunt creativi, pot utiliza noțiunile și capacitățile dobândite în școală pentru a se adapta cerințelor vieții și locurilor de muncă pe care le vor avea; vor avea posibilitatea să se adapteze din "mers" odată cu evoluția științei și tehnologiilor având competențele de bază care se formează în principiu în cls. I-XII
- Planul cadru este un instrument de politică educațională foarte important atât pentru elev cât și pentru profesor. De el depinde structurarea timpului școlar al elevului și constituirea normei didactice a profesorului.
- Planul-cadru reprezintă un instrument important, întrucât definește nu numai structura disciplinelor care trebuie urmate, cât și flexibilitatea sistemului în ansamblu (ponderea opționalelor și facultativelor, etc.).

#### 5.1.2. Importanța respectării unui set de principii de proiectare curriculară în elaborarea planului-cadru

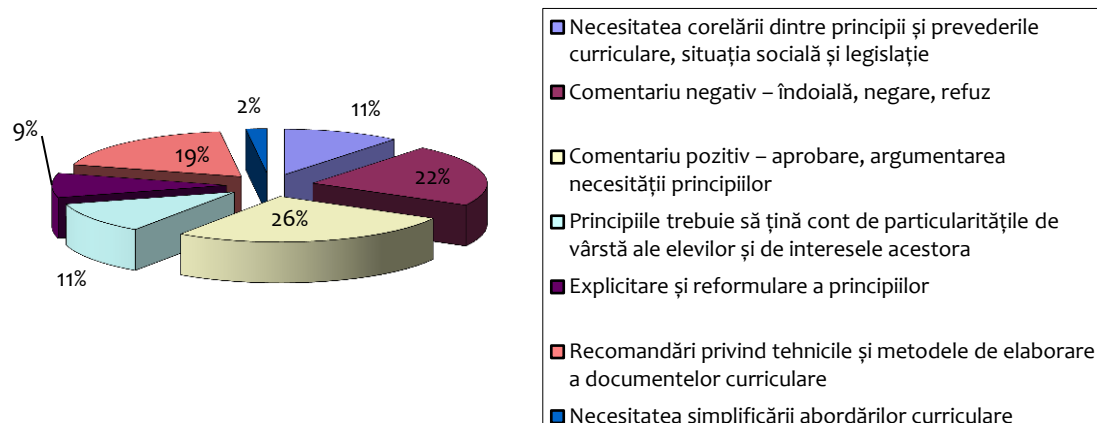
Întemeierea pe principii a unui demers specific domeniului de politici curriculare permite o abordare coerentă a tuturor aspectelor temei. Faptul că 93% dintre respondenți consideră fundamentarea pe principii de proiectare curriculară ca fiind importantă și foarte importantă arată nivelul înalt de conștientizare în această arie.

**Tabel 3. Aprecierea importanței fundamentării planului-cadru pe un set de principii de dezvoltare curriculară**

| Planul-cadru se fundamentează pe un ansamblu de principii de proiectare curriculară. |       |                |
|--------------------------------------------------------------------------------------|-------|----------------|
|                                                                                      | %     | Nr. răspunsuri |
| Foarte important                                                                     | 63.9% | 11573          |
| Important                                                                            | 29.1% | 5281           |
| Relativ important                                                                    | 5.7%  | 1024           |
| Puțin important/deloc                                                                | 1.3%  | 239            |

Analiza datelor calitative a permis identificarea următoarelor categorii, frecvențele asociate fiind prezentate în figura de mai jos.

**Figura 3. Distribuția categoriilor de opinii privind importanța fundamentării planului-cadru pe un set de principii de dezvoltare curriculară**



Cele mai multe răspunsuri au fost comentarii pozitive în care se menționează necesitatea existenței principiilor și se furnizează diferite argumente în favoarea acestora. Planul cadru este considerat instrumentul fundamental al demersului curricular, iar principiile asigură coerența întregului ansamblu.

“Principiile care fundamentează planul-cadru reflectă finalități urmărite, profilul absolventului.”  
 “Principiile de proiectare curriculară sunt modalitatea de punere în practică...”

Tot cu o frecvență ridicată apar și comentarii negative, în care se manifestă îndoiala în realismul acestor principii, în faptul că acestea chiar vor fi respectate în toate prevederile curriculare, sau în corectitudinea formulării acestor principii. Se pune la îndoială buna credință a celor care au elaborat documentele curriculare, considerând că aceștia apără interesele unor grupuri. Unii respondenți consideră că nu au fost luate în considerare părerile unor categorii, alții cred că trebuie luată în considerare doar părerea specialiștilor. Sunt păreri că sistemul de principii nu este unul logic, alte păreri susțin că principiile nu se aplică și sunt o construcție artificială, ruptă de realitate.

“...că nu prea observ nimic schimbat față de ceea ce avem acum și de atâtea decenii”  
 “...planul cadru nu respecta principiile de proiectare pe care se spune că se bazează”  
 “...cuvinte frumoase, păcat că sunt doar lozinci.”

Respondenții au formulat mai multe recomandări privind tehnicile și metodele de elaborare a documentelor curriculare. Din analiza răspunsurilor, se observă că respondenții nu cunosc faptul că au participat la un proces de consultare publică prin răspunsurile la chestionar, în timp ce unii reclamă în prealabil elaborarea programelor școlare și apoi a principiilor și planului cadru, dovedind necunoașterea logicii procesului de elaborare a documentelor curriculare.

“...era bine dacă ni se pune la dispoziție și noua programă școlară”  
 “Era foarte bine dacă erau prezentate aceste principii în vederea dezbaterii”  
 “Consultați profesorii cu peste 20 de ani vechime înainte de a elabora asemenea proiecte.”

Respondenții menționează că principiile și planul cadru trebuie să țină cont de particularitățile de vârstă ale elevilor și de interesele acestora. Este necesar ca documentele curriculare să țină cont și de nivelul intelectual atins de majoritatea elevilor clasei și a gradului de atingere a standardelor minimale.

“Fundamentarea planului-cadru sa țină cont și de nivelul intelectual atins de majoritatea elevilor clasei și a gradului de atingere a standardelor minimale”

“În elaborarea lor s-a ținut cont de timpul pe care-l au la dispoziție elevii și de interesele acestora.”

Necesitatea corelării dintre principii și prevederile curriculare, situația socială și legislație a fost menționată de un număr semnificativ de respondenți. Aceștia menționează că proiectarea curriculară se va realiza în funcție de planul cadru, principiile trebuie clar formulate și corelate cu finalitățile sociale și culturale ale învățământului. Se mai menționează necesitatea abordării interdisciplinare a curriculumului.

“În funcție de planul cadru sa se realizeze proiectarea curriculară.”

“În măsura în care sunt clar formulate și corelate cu finalitățile sociale și culturale ale sistemului de învățământ.”

Au existat opinii ale respondenților privind necesitatea explicitării și reformulării principiilor. De multe ori, aceste intervenții denotă o citire superficială a chestionarului și o lectură incompletă a materialelor puse la dispoziție spre consultare pe site-urile specializate. Există și trimiteri către alte sisteme de educație, cu demersurile curriculare specifice, argumentându-se necesitatea simplificării abordărilor curriculare..

“Din păcate, în propunerile formulate de dvs nu sunt identificabile aceste principii.”

“Aceste principii trebuie să țină seama de foarte mulți factori sociali și nu politici”

“Proiectarea curriculară ar trebui să aibă la bază un plan strategic, cum este MINT în Germania.”

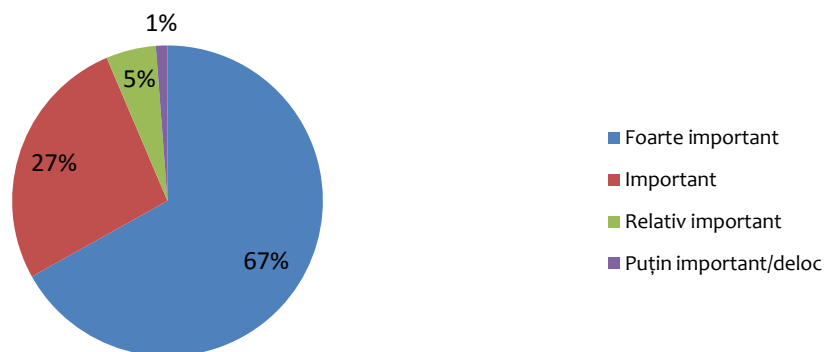
“Trebuie să începeți de la aerisirea programelor, conceperea unor manuale adecvate generațiilor actuale.”

“Proiectare curriculară de la simplu la complex, asigurându-se o continuitate liniară, ascendentă a disciplinelor studiate”

### 5.1.3. Relevanța planului-cadru pentru parcursul educațional al elevului

Respondenții au fost rugați să răspundă la următoarea întrebare privind **relevanța planului-cadru pentru parcursul educațional al unui elev (sub aspectul finalităților, al conținuturilor și al experiențelor de învățare)**. Astfel, datele obținute în urma analizei au relevat faptul că, două treimi (67%) dintre subiecți consideră că aceasta este foarte important, peste un sfert (27%) dintre aceștia sunt de părere că este important, iar 6% dintre respondenți susțin că este puțin important pentru parcursul educațional al unui elev (Fig. 4).

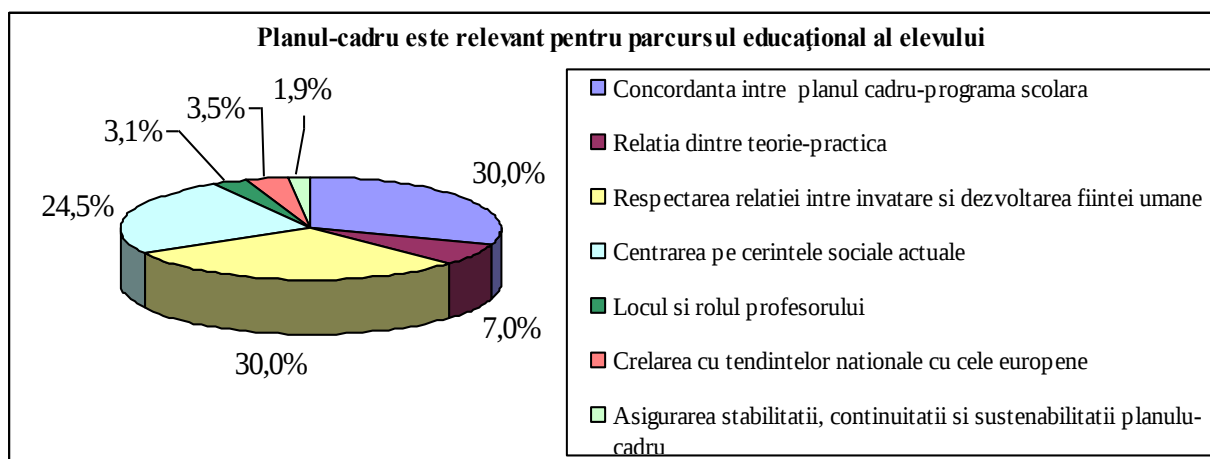
**Figura 4. Planul-cadru este relevant pentru parcursul educațional al unui elev (sub aspectul finalităților, al conținuturilor și al experiențelor de învățare)**



Argumentele pentru care repondenții consideră că acest planul-cadru este relevant pentru parcursul educațional al unui elev (sub aspectul finalităților, al conținuturilor și al experiențelor de învățare) au fost variate. Aceste argumente au fost grupate în funcție de șapte categorii (concordanța între plan-cadru și programa școlară; relația teorie-practică; relația dintre învățare și dezvoltarea elevului; concentrarea pe cerințele actuale ale societății; rolul profesorului; punerea în acord a acestui plan-cadru cu tendințele naționale și cele europene; asigurarea stabilității, continuității și sustenabilității acestui plan-cadru).

Din totalul de 772 comentarii primite, doar o treime (33,3%) au oferit răspunsuri relevante la întrebare, cele 257 de răspunsuri valide grupându-se în șapte categorii.

**Figura 5. Comentarii privind importanța planului cadru din perspectiva relevanței pentru parcursul educațional al unui elev**



Majoritatea repondenților au oferite și unele propuneri privind modul cum planul-cadru poate fi relevant din mai multe perspective. Aceste aspecte le vom prezent în continuare, pe scurt:

Astfel, mulți dintre subiecții, consideră că ar trebui să exista o concordanță clară între **plan-cadru și programa școlară** (coerența, continuitate, aplicabilitate, progresul, viziune, descongestionare etc.):

- Este foarte important atunci când exista concordanță între nr. de ore alocate și programa. De aceea atât planul cadru cât și programele trebuiau elaborate împreună!! Finalitățile și conținuturile ar trebui să fie în acest moment cunoscute, clare și cuantificate pentru fiecare disciplină (cadru didactic din gimnaziu);
- În conceperea planului-cadru e necesar să se țină cont de importanța disciplinei în cadrul ariei curriculare, respectiv, dacă elevul va susține o evaluare Națională, pe parcurs sau la final de ciclu (alte categorii de persoane).

De asemenea, diferite opinii au evidențiat și nevoia de a se asigura **relație reală dintre teorie-practică la nivelul activității didactice:**

- Elevii noștri învață mult, multe și nu rămân cu mare lucru. În învățământul românesc se pune mare accent pe memorarea noțiunilor și nu pe gândirea logică și tehnică, pe creativitate, experimente etc. Promovăm aceleași strategii de ani buni, îi terorizăm cu învățatul la toate materiile fie că le place sau nu (cadru didactic din gimnaziu);
- Mai importante sunt conexiunile pe care le facilitează, abordarea integratoare a conținuturilor... (cadru didactic din liceu);
- Este foarte important ca elevii să dobândească cunoștințele de bază și abilitățile practice necesare pentru a se putea adapta la orice situație întâlnită în practica de zi cu zi (cadru universitar).

Un număr mare de subiecți au semnalat relevanța faptul că planul de învățământ este relevant în măsura în care promovează **respectarea relației între învățare și dezvoltarea copilului** (interese, aptitudini, particularitățile de vârstă, caracteristicile psiho-sociale etc.):

- Oferă elevilor o paletă largă de conținuturi și experiențe necesare să-i ajute să-și descopere pasiunile și talentele (cadru didactic din liceu);
- Parcursul educațional al unui elev este stimulat în primul rând de sinergia care se naște între înclinațiile sale native și conținutul disciplinelor din planul-cadru (cadru universitar)
- Important, în măsura în care nu suprimă imaginația și nu limitează opțiunile de viitor ale elevului (părinte);

De asemenea, mulți dintre subiecții care au răspuns sunt de părere că este relevant ca acest plan-cadru să se centreze pe **cerințele sociale actuale** (tipuri variate de ieșire din sistem, precum și premisele unei inserții socio-profesionale optime):

- Este important ca materiile studiate în școală să-și găsească utilitatea pe viitoarea piață a muncii (cadru didactic din gimnaziu);
- Fără o vedere în ansamblu și o continuitate între gimnaziu - liceu - oferta universitară-proiecții asupra pieței muncii... (cadru didactic din liceu);
- Planurile cadru de învățământ favorizează tipuri variate de ieșiri din sistem (către învățământul postobligatoriu, către piața muncii) (persoană din afara sistemului);
- Prefigurează finalitatea. Dacă o face bine vom avea absolvenți fericiți și mult mai puțini șomeri (alte categorii de persoane).

A fost evidențiată, în egală măsură, **relevanța și locul profesorului** în susținerea acestui plan-cadru la nivelul învățământului gimnazial (în transmiterea cunoștințelor, în formarea deprinderilor elevilor ș.a.m.d.) și în asigurarea parcursului educațional al unui elev cu toate implicările sale fără de care planul-cadru nu ar avea nici o relevanță. În consecință, în opinia respondenților: *la fel de relevant este și modul de predare al profesorului, dacă el dorește să se facă înțeles* (Părinte); *elevii sunt puși doar să memoreze lecțiile, creativitate zero* (reprezentant ONG).

Alte reflecții au vizat relevanța potrivirii planului-cadru cu **tendențele naționale și cele europene**: *trebuie să existe corelare între planul cadru din învățământul românesc și învățământul din țările dezvoltate ale Europei la toate materiile nu numai la limba maternă și matematică* (formator).

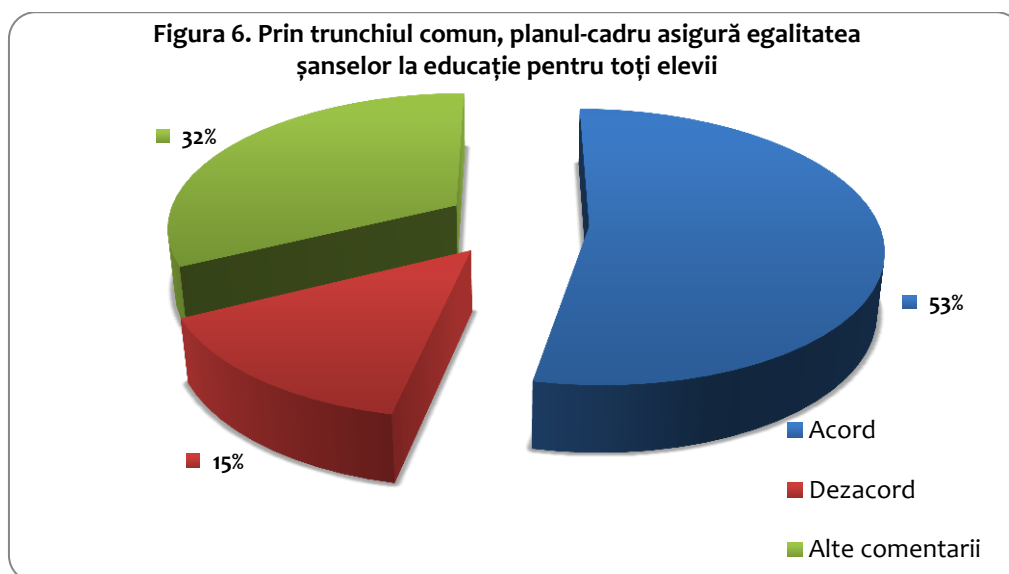
Câteva răspunsuri au vizat și nevoia de a asigura **stabilitatea, continuitatea și sustenabilitatea** acestui plan-cadru în învățământul gimnazial; prin oferirea unui termen lung de implementare, fără schimbări frecvente: *este la fel ca și fundația unei case, cu cât este mai stabilă și mai bine proiectată, cu atât mai mult este mai durabilă* (cadru didactic din gimnaziu).

#### 5.1.4. Importanța planului-cadru pentru asigurarea egalității de șanse pentru toți elevii

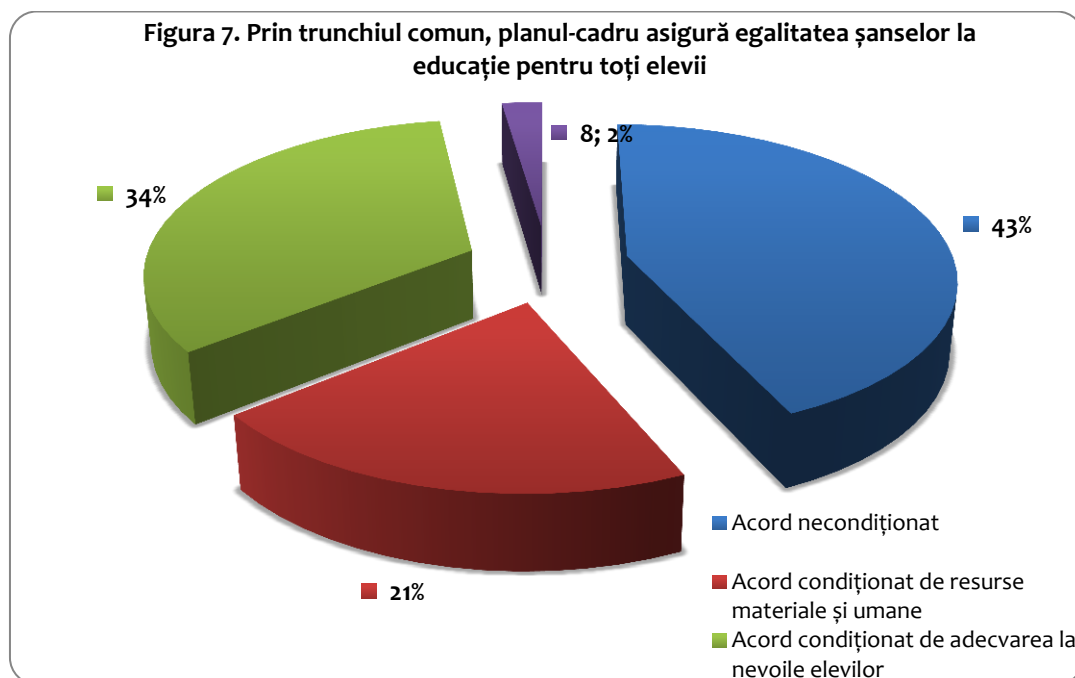
**Asigurarea egalității de șanse la educație pentru toți elevii**, prin trunchiul comun al planului-cadru reprezintă unul dintre principiile fundamentale de elaborare a unui nou curriculum.

Majoritatea covârșitoare a respondenților (peste 90% procente cumulate), consideră că este *important și foarte important* ca prin trunchiul comun, planul-cadru să asigure egalitatea șanselor la educație pentru toți elevii; tendința se menține în rândul tuturor categoriilor investigate (experți în domeniul educației, beneficiari sau alte persoane), mici diferențe apărând totuși între acestea: ponderea cea mai mare a celor care sunt de acord cu afirmația se înregistrează în rândul experților în educație (93% procente cumulate), iar ponderea cea mai scăzută (85% procente cumulate) în rândul altor persoane.

Analiza comentariilor respondenților cu privire la afirmația enunțată (652 opinii exprimate), relevă că peste jumătate sunt de acord că, prin trunchiul comun, planul-cadru asigură egalitatea șanselor la educație pentru toți elevii. Doar 15% dintre respondenți își exprimă dezacordul explicit, fie cu privire la rolul planului-cadru de a asigura egalitatea șanselor, fie cu privire la existența egalității de șanse la educație în actualul sistem de educație, în general.



În rândul celor care și-au exprimat acordul, au fost identificate, prin analiza calitativă, următoarele subcategorii:



Cei mai mulți dintre respondenții care cred în rolul planului-cadru de a asigura egalitatea șanselor la educație pentru toți elevii, aderă necondiționat la acest enunț, motivând necesitatea parcurgerii unui nucleu de discipline obligatorii pentru toți elevii, care să le asigure dobândirea unor competențe comune la nivelul studiilor gimnaziale.

*"Aici, indiferent de profil, se studiază disciplinele principale pentru formarea copilului, tânărului, punându-se bazele, prin informațiile elementare ... ." (cadru didactic liceu)*  
*"Asigură egalitate indiferent de religie, sex, naționalitate, categorie socială." (cadru didactic gimnaziu)*  
*"Cultura generală nu se poate forma unitar decât dacă toți elevii vor avea un număr de discipline care se studiază de către toți." (cadru didactic liceu)*

Acordul este exprimat îndeosebi de categoria cadrelor didactice, fiind motivat de necesitatea asigurării unei pregătiri unitare a elevilor, care să constituie fundamental oricărei traiectorii educaționale ulterioare, indiferent de contextele socio-economice familiale și comunitare ale elevilor.

#### **Acord condiționat de proiectarea trunchiului comun în concordanță cu nevoile elevilor**

Peste o treime dintre respondenți consideră că planul-cadru asigură egalitatea șanselor la educație pentru toți elevii, cu condiția ca acesta să fie proiectat cu respectarea diversității de interese, abilități și nevoi specifice ale elevilor.

*"Planul-cadru propus prin trunchiul comun asigură egalitatea șanselor la educație dintr-o perspectivă matematică. Acesta nu ține cont de aptitudinile și interesele elevilor." (inspector școlar)*  
*"Elevii au stiluri de învățare diferite, aptitudini diferite pentru anumite discipline. Egalitatea de șanse constă în posibilitatea fiecăruia de a studia acele materii care dezvoltă latura personalității în care poate realiza progrese mai mari și mai rapid." (cadru didactic gimnaziu).*

Sunt frecvente opiniile celor care pun în discuție situația **elevilor cu cerințe educaționale speciale**, care ar trebui să beneficieze de o proiectare curriculară dedicată, precum și de cadre didactice competente să gestioneze nevoile lor de învățare specifice.

*"În respectarea acestui principiu este necesar să se precizeze numărul minim de ore de parcurs pentru elevii cu nevoi speciale sau cu învățământ la domiciliu." (cadru didactic gimnaziu)*

#### **Acord cu privire la rolul planului-cadru de a asigura egalitatea de șanse pentru toți elevii, condiționat de existența unor resurse materiale și umane adecvate**

Peste 20% dintre respondenții din această categorie condiționează acordul privind rolul planului-cadru, de alocarea adecvată de resurse materiale și umane pentru procesul educațional, indiferent de contextele socio-economice specifice. În absența acestor resurse, planul-cadru este considerat un instrument util teoretic, dar care nu poate produce efecte pozitive, în comunitățile și mediile dezavantajate.

*"... doar dacă se asigură resurse umane și materiale de calitate pentru toate mediile educaționale." (cadru didactic gimnaziu)*

*"Atunci când toate resursele umane și logistice sunt identice sau măcar comparabile." (cadru didactic gimnaziu)*

Majoritatea opiniilor exprimate în cadrul acestei subcategorii, argumentează necesitatea reducerii decalajelor existente în sistemul de învățământ, între mediile rural și urban, ca o precondiție a implementării principiului egalității de șanse la educație, pentru toși copiii din România.

*"Atâta timp cât există o falieră între nivelul învățământului din mediul urban versus mediul rural, din perspectiva gradului de pregătire a corpului profesoral și de implicare a tuturor actorilor (profesor, părinte, elev, media), planul-cadru nu are nicio relevanță." (cadru didactic liceu)*

#### **Acord condiționat de realizarea unitară a evaluării elevilor**

Acest tip de acord este exprimat de un număr redus de persoane și pune în evidență îngrijorările unor cadre didactice și părinți, cu privire la modul de evaluare a elevilor, în special în cadrul evaluărilor naționale. Astfel, cunoștințele evaluate ar trebui să nu necesite o pregătire suplimentară față de cea primită la clasă, corespunzătoare nivelului parcurs în cadrul trunchiului comun.

*"Asigură egalitatea de șanse dacă evaluările la examenele naționale se realizează doar pe baza conținuturilor din trunchiul comun." (cadru didactic gimnaziu)*

Cei care nu sunt de acord că planul-cadru asigură egalitatea de șanse pentru toți elevii (15% din totalul opiniilor exprimate), consideră, în marea lor majoritate, că egalitatea de șanse la educație are o multitudine de determinanți structurali, de proximitate și individuali, neputând fi asigurată prin astfel de instrumente.

*"Niciodată, nicăieri, nici un sistem nu asigură șanse egale pentru toți elevii. Sunt o mulțime de factori care influențează educația ... ." (cadru didactic universitar)*

*"Șansele sunt inegale din cauze socio-economice, nu din cauza unui plan-cadru." (expert în domeniul educației)*

Respondenții afirmă că egalitatea de șanse este un principiu, un drept prevăzut de lege, care însă rămâne un deziderat la nivelul sistemului educațional din România.

*"Așa ar trebui ... dar există discrepanțe mari între condițiile și experiențele de învățare în mediul rural și mediul urban ... de ordin economic, al perspectivelor, interes, speranța de a visa etc. ... toate acestea duc la un dezechilibru, deși initial toti pleaca cu seanse egale."* (cadru didactic gimnaziu)

#### 5.1.5. Importanța planului-cadru pentru dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ

Din totalul de 716 comentarii la opinia formulată trei sferturi (75,5%) au răspuns mesajului din item, cele 540 de răspunsuri valide grupându-se în șase categorii. Din totalul respondenților cu răspunsuri valide 54 au transmis mesaje duble sau triple referitoare la problematica studiului, rezultând, în acest sens, 594 răspunsuri legate de temă.

Marea majoritate a răspunsurilor valide (83,5%) au fost oferite de persoane din sistem, cu expertiză în educație, 11,4% aparțin beneficiarilor direcți și indirecti ai sistemului (elevi și părinți), restul de 5,1% fiind oferit de alte categorii de actori.

Categorii rezultate din analiza itemilor deschiși:

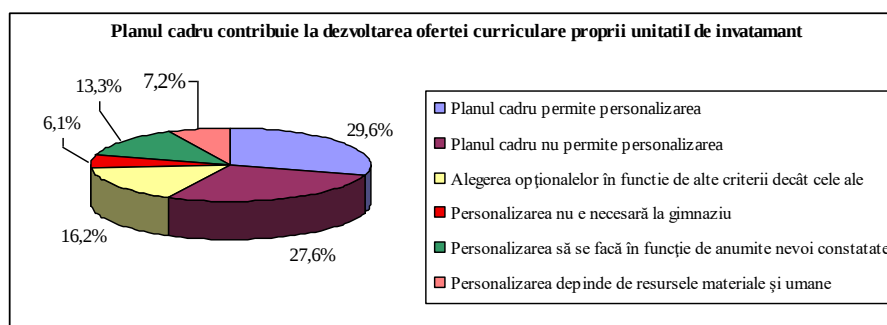
##### (A) Gruparea tematică

- A1. Planul cadru permite personalizarea / A2. Planul cadru nu permite personalizarea
- A3. Alegerea opțiunilor în funcție de alte criterii decât cele ale elevilor
- A4. Personalizarea nu e necesară la gimnaziu
- A5. Personalizarea trebuie să se facă în funcție de anumite nevoi constatate
- A6. Personalizarea depinde de resursele materiale și umane

**Tabel 4. Opinii privind importanța planului cadru pentru dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ, pe categorii de respondenți**

|       | Total | Persoane din sistem | Beneficiari | Alte categorii | Total  | Persoane din sistem | Beneficiari | Alte categorii |
|-------|-------|---------------------|-------------|----------------|--------|---------------------|-------------|----------------|
| A1    | 176   | 162                 | 9           | 5              | 29,6%  | 32,7%               | 13,2%       | 16,7%          |
| A2    | 164   | 130                 | 26          | 8              | 27,6%  | 26,2%               | 38,2%       | 26,7%          |
| A3    | 96    | 76                  | 16          | 4              | 16,2%  | 15,3%               | 23,5%       | 13,3%          |
| A4    | 36    | 29                  | 4           | 3              | 6,1%   | 5,8%                | 5,9%        | 10,0%          |
| A5    | 79    | 66                  | 7           | 6              | 13,3%  | 13,3%               | 10,3%       | 20,0%          |
| A6    | 43    | 33                  | 6           | 4              | 7,2%   | 6,7%                | 8,8%        | 13,3%          |
| Total | 594   | 496                 | 68          | 30             | 100,0% | 100,0%              | 100,0%      | 100,0%         |

**Figura 8. Distribuția opiniilor privind importanța planului cadru pentru dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ**



## (B) Gruparea în funcție de natura mesajului

B1. Opinii pozitive

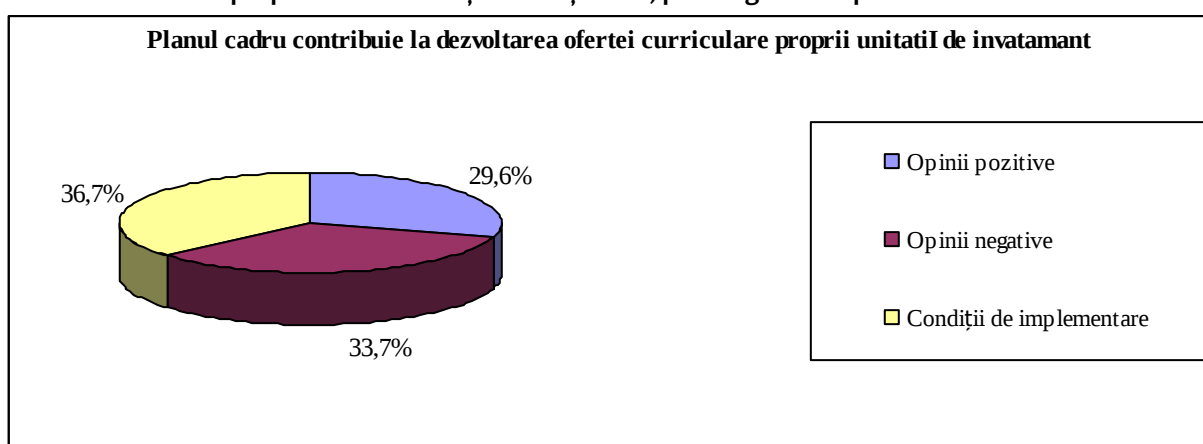
B2. Opinii negative

B3 Condiții de implementare

**Tabel 5. Distribuția opiniilor privind importanța planului cadru pentru dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ, pe categorii de respondenți**

|       | Total | Persoane din sistem | Beneficiari | Alte segmente | Total  | Persoane din sistem | Beneficiari | Alte segmente |
|-------|-------|---------------------|-------------|---------------|--------|---------------------|-------------|---------------|
| B1    | 176   | 162                 | 9           | 5             | 29,6%  | 32,7%               | 13,2%       | 16,7%         |
| B2    | 200   | 159                 | 30          | 11            | 33,7%  | 32,1%               | 44,1%       | 36,7%         |
| B3    | 218   | 175                 | 29          | 14            | 36,7%  | 35,3%               | 42,6%       | 46,7%         |
| Total | 594   | 496                 | 68          | 30            | 100,0% | 100,0%              | 100,0%      | 100,0%        |

**Figura 9. Distribuția opiniilor privind importanța planului cadru pentru dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ, pe categorii de opinii**



Din analiza calitativă a comentariilor respondenților, se poate observa că există o **varietate de opinii**, care **polarizează către opinii pozitive vs. opinii negative**, în timp ce alți respondenți discută despre **condițiile de implementare** a ofertei curriculare proprii, dincolo de proiectarea planului cadru.

### **B1. Opinii pozitive (Categorie: Planul cadru permite personalizarea)**

În proporție de 29,6%, comentariile respondenților cu referire la acest item sugerează că **planul cadru permite personalizarea ofertei curriculare la nivelul propriei unități de învățământ**, cu următoarele argumente :

- oferă școlilor posibilitatea de a se conecta la nevoile locale: “Așa cum este conceput, planul cadru lasă, în unele variante, loc unor posibilități de orientare a conținutului spre particularitățile locale” (cadru universitar), “cdș-șansa școlilor de a se adapta rapid și eficient la nevoile educabililor” (cadru didactic gimnaziu).
- oferă școlilor șansa să se evidențieze : “Dezvoltarea ofertei curriculare se realizează prin diferențierea ofertei de educație. CDȘ-urile fiecărei școli diferențiază oferta educațională și creează o personalitate proprie școlii, deoarece îmbină dorințele elevilor cu resursele școlii”. (cadru didactic gimnaziu), “Este cartea de vizită a unei școli” (cadru didactic gimnaziu)
- permite aprofundarea unor discipline: “Este foarte important să li se ofere elevilor oportunitatea de a putea aprofunda cunoștințele legate de specializarea aleasă”. (cadru didactic liceu)

- aprecieri pozitive, fără oferirea de argumente: “da, este adevărat” (cadru didactic liceu), “da, în mod special în variantele propuse acum spre dezbatere” (cadru didactic gimnaziu), “Da...la acest punct cred că lucrurile sunt pe un drum bun de ceva timp....” (cadru didactic liceu)

## **B2. Opinii negative (Categorie: Planul cadru nu permite personalizarea)**

Există opinii negative referitoare la susținerea personalizării ofertei curriculare de către planul cadru, cât și opinii negative referitoare la ideea de a personaliza oferta curriculară la nivel gimnazial.

**B2.1.** Comentariile referitoare la planul cadru se regăsesc în proporție de 27,6% din totalul comentariilor, referindu-se global la faptul că **planul cadru în cele trei variante propuse nu permite personalizarea ofertei curriculare a unităților de învățământ**, cu următoarele argumente:

- principalul și cel mai des invocat argument se referă la numărul redus de ore alocate curriculumului la decizia școlii în toate cele trei variante propuse: “Ar fi important, dar cu o oră/săpt ..... E foarte puțin” (cadru didactic gimnaziu), “Ar fi mult mai important dacă s-ar oferi mai multe ore de opțional, mai ales pentru clasele VII-VIII” (cadru didactic liceu), “Ar trebui regândită reprezentativitatea procentuală în economia întregului curriculum în sensul mai multor ore de CDȘ, care să ducă la o reală și personalizată ofertă curriculară a unei unități de învățământ preuniversitar” (cadru didactic gimnaziu).
- planul cadru nu oferă suficientă libertate și mobilitate pentru o adevărată personalizare, fiind mai degrabă fix și impus: “Din păcate planul cadru lasă foarte puțin loc pentru decizii locale. » (cadru didactic gimnaziu), “Este atât de rigid, încât școala nu-și poate construi o identitate pe baza ofertei curriculare” (cadru didactic gimnaziu)
- aprecieri negative, fără oferirea de argumente: “În felul în care sunt gândite, nici o șansă!!!!” (cadru didactic liceu), “Nu ajută la nimic, dimpotrivă, strică tot ce cu greu s-a clădit ! ”

**B2.2.** Cadrele didactice care consideră că **personalizarea prin ofertă curriculară proprie nu este necesară și de dorit la nivel gimnazial** (cu o pondere de 6,1% din totalul comentariilor) oferă următoarele argumente:

- personalizarea este opusă ideii egalității de șanse: “Cred că ar fi bună mai multă omogenitate a ofertelor curriculare, în special la gimnaziu, mai ales că alegerea gimnaziului este îngrădită de criterii independente de voința elevilor sau a părinților” (cadru universitar), “Deoarece vorbim despre învățământul gimnazial obligatoriu, despre egalitatea șanselor nu mi se pare foarte relevantă dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ.” (cadru didactic gimnaziu)
- personalizarea ofertei curriculare este mai degrabă adecvată învățământului liceal, nu celui gimnazial: “Este foarte important mai ales pentru învățământul liceal, pentru cel gimnazial este mai puțin important” (cadru didactic liceu), “Fiind vorba de gimnaziu, nu ar trebui să existe diferențieri între unități. Ele apar la liceu.” (cadru didactic gimnaziu).

## **B3. Condiții de implementare**

Repondenții au semnalat diferite **practici de alocare a CDS**, oferind un tablou complex asupra răspunsului la întrebarea: Cum sunt/ ar trebui să fie alese opțiunile în școlile gimnaziale românești?

**B3.1.** Alocarea opțiunilor se face în funcție de anumite criterii care țin de sistemul de învățământ (cadre didactice, directori, inspectorat) mai mult decât de interesele și nevoile ale elevilor (Categorie: Alegerea opțiunilor în funcție de alte criterii decât cele legate de elevi).

Repondenții care au oferit răspunsuri de acest tip (16,2%) consideră că:

- a. CDS este ales având în vedere cadrele didactice și nevoia acestora de a-și completa catedra/ norma didactică. Majoritatea răspunsurilor de acest tip se înscriu în registrul negativ (critică/dezaprobare) considerând că aceste practici susțin interesele private ale cadrelor didactice, altele decât cele ale elevilor: “exploatarea CDS în folosul obținerii de ore, de obicei suplimentare de către cadrele didactice”, “rezolvarea unor catedre, în defavoarea elevilor și a nevoilor acestora”. Există și opinii care înscriu în registrul firescului acest tip de abordări: “ajută la completarea catedrei pentru cadrele didactice din unitățile școlare”, „se pliază pe necesitatea școlii de a completa anumite catedre”, dar și nevoia de a recompensa și de a “stimula prestația dascălilor buni”, “dacă școala are cadre didactice bine pregătite, este de dorit ca aceștia să fie prioritari”, CDS fiind o modalitate de a reține în școală un cadru didactic bun: “cu orele de opțional un profesor trebuie să-și completeze norma, pentru ca școala să nu-l piardă”. Un cadru didactic în formare vede, de asemenea, în CDS posibilități de completare a viitoarei norme didactice: “noi, studenții...mai aveam o șansă de a ne completa catedra cu câteva ore...”.
- b. Alocarea CDS pe criterii preferențiale de către directorul unității sau ale consiliului de administrație: “managerul unității hotărăște cum se stabilește CDS, fără a ține cont de opțiunile elevilor”, “de fapt nu exista o ofertă curriculară, CDS se impune de către director, realitatea dovedește ca CDS este departe de interesul elevului și corespunde unei politici a conducerii unității de învățământ”.
- c. Impuneri de la nivelul inspectoratelor de a merge pe nivelul minim de ore al planului cadru, din rațiuni financiare (“pentru a face economie”): “mai ales pentru școlile mici unde un opțional ar putea însemna plata cu ora a unui cadru didactic”.
- d. Alocarea CDS prioritar pentru materii care aprofundează cunoștințele cerute la examene, aceasta făcându-se de multe ori cu acordul părinților.

“Deși teoretic ar trebui ca oferta curriculară să fie făcută în interesul elevilor, părinților și comunității, în realitate de cele mai multe ori „opționalele,, sunt folosite la completarea normelor, prin impunerea de sus în jos de multe ori pe merite politice sau alte afinități”.

“Din nefericire, orele de CDS se folosesc pentru a rezolva normele profesorilor, nu pentru dezvoltarea elevilor”.

“În calitate de părinte, nu am fost consultat niciodată!”

“În realitate, în cele mai multe situații din școlile românești, opționalele școlilor sunt propuse și ulterior aprobate de școli în funcție de orele necesare unor profesori și nu în funcție de opțiunile părinților și elevilor”.

“În aceste planuri-cadru au dispărut extinderile care permiteau o adaptare curriculară la nivelul unității și cele două opționale nu sunt relevante pentru o ofertă individualizată, mai ales că opționalele reglează de multe ori nevoia de normare la cadrelor didactice titulare”.

„Ar fi bine să țină seama și de elevi, dar noi avem opționalele pe care le-au vrut profesorii”.

“Dacă nu se reglementează statutul CDS realmente ca o alegere a elevului în propriul interes educațional și ora de CDS rămâne ora de curs cu toată clasa, propusă pentru completarea încadrării profesorilor, degeaba există!”

Pentru ca CDS să poată veni în mod real în întâmpinarea nevoilor elevilor, repondenții au făcut următoarele **sugestii și propuneri concrete**:

- „elaborarea de către școli a unei strategii didactice coerente și în interesul elevilor, cu resurse adecvate, care să elimine alegerea CDS în funcție de interesele imediate ale managerilor locali”
- „opționale care să fie realizate cu jumătate de clasă sau cu un număr mai mic de elevi, în funcție de interesele acestora”, „la nivel de grupă”, „nu un singur opțional pentru toată clasa”
- “controale la nivelul unităților de învățământ pentru a le depista pe acele care adoptă CDS după propria voință pentru a întregi catedre, fără a fi bazate pe cererea elevilor sau pe realitate”
- „conturarea unui portofoliu de cursuri opționale la nivel național și elevii să aleagă dintre aceste cursuri. Sugerez acest lucru deoarece nu întotdeauna disciplinele opționale țin cont de particularitățile de vârstă și de dezvoltare ale elevilor sau de dorințele lor”
- „o finanțare suficientă, astfel încât CDȘ să nu mai fie o completare de catedră”.

### **B3.2. CDS ca o modalitate de adaptare a ofertei proprii specificului zonei și nevoilor elevilor (Categorie: Personalizarea să se facă în funcție de anumite nevoi constatate).**

Repondenții care au oferit acest tip de răspunsuri (13,3%) s-au focalizat pe etapele care trebuie parcurse în stabilirea opționalelor, considerând esențială realizarea unei analize de nevoi, care să vizeze următoarele aspecte:

- elevii (numărul lor, profilul, nevoile, interesele și aptitudinile)
- profesorii, directorii
- comunitatea locală, părinții
- resursele școlii, posibilitățile financiare existente pe plan local
- specificul fiecărei localități, nivelul social al localității unde se află unitatea de învățământ, aspectele locale fizico-geografice, istorice, culturale, sociale
- nevoia de forță de muncă din zona respectivă.

Procedural, analiza de nevoi trebuie să pornească de la opiniile elevilor, părinților, reprezentanților comunității, apoi ofertele colectate trebuie discutate, analizate și aprobate. Un rol în acest sens îl au comisiile special desemnate pentru evaluarea și aprobarea CDS și consiliul de administrație.

Finalitățile opționalelor CDS vizează, în opinia respondenților, trei aspecte majore: dezvoltarea de competențe, achiziții academice și achiziții în plan profesional/ de carieră:

- dezvoltarea “competențelor cheie”,
- obținerea “acumulărilor calitative și cantitative dorite”,
- “pregătirea de specialiști. Deficitul de forță de muncă poate fi suplinit prin alegerea opționalului aplicat la zonă”.

“Oferta curriculară proprie fiecărei unități de învățământ reprezintă dorința educabililor elevi și părinți satisfăcută de școală”.

“În funcție de tendințele ocupaționale și a nevoilor educaționale stabilite la nivel local, planul-cadru poate fi considerat promotorul nevoilor educaționale ale comunității pe care școala o deservește”.

„Fiecare unitate de învățământ poate prezenta opționale care să le ofere elevilor posibilitatea de a alege ceea ce doresc să învețe (să aprofundeze o disciplină sau să parcurgă un opțional care să-i faciliteze diferite experiențe sociale, culturale etc.)

“Opționalele sunt un mod de dezvoltare și de promovare a școlii în comunitate”

### B3.3. Constrângerile în personalizarea ofertei educaționale a școlilor gimnaziale românești (Categorია: Personalizarea depinde de resursele umane și materiale)

În opinia a 7,2% dintre repondenți, oferirea unui CDS de calitate depinde în principal de resursele umane și materiale de care școala dispune și atrage atenția asupra acestor factori care, pe de o parte, condiționează condiționează oferirea unui CDS de calitate, iar pe de altă parte, diferențiază unitățile de învățământ, dezavantajate fiind școlile mici din mediul rural: “există condiții obiective care nu permit tuturor școlilor o dezvoltare a ofertei curriculare proprii”, „atâta timp cât majoritatea școlilor nu dispun de o bază materială adecvată și de personal calificat, posibilitatea de a oferi opționale care să asigure satisfacerea nevoilor elevilor și a comunităților locale este inexistentă”. Sunt evidențiate dificultățile în special ale școlilor rurale din cauza lipsei cadrelor didactice titulare și a profesorilor calificați: “veniți la țară să vedeți cât de sărace sunt școlile și copiii”.

O parte mică a repondenților menționează existența unor limitări structurale, de sistem, legate de dezvoltarea socio-economică a localității în care e situată școala: “Puține școli au posibilitatea de a realiza o ofertă educațională, în mod real, în interesul elevului. Zonele monoindustriale, în desființare, limitează mult o ofertă generoasă în concordanță cu opțiunile elevilor și cerințele pieței”.

„Nu putem vorbi cu adevărat despre CDS câtă vreme ne confruntăm cu lipsa banilor. Ca să fac un opțional cu adevărat am nevoie de bază materială, de sală, de consumabile etc. așadar, mă îndoiesc că se poate vorbi despre dezvoltarea ofertei curriculare proprii fiecărei unități de învățământ”.

“Așa ar trebui să fie, dar din păcate nu este așa. Va trebui ca mai întâi să se formeze profesori capabili să înțeleagă și să facă diferența între ce este esențial și obligatoriu de știut și de studiat pentru un copil și cu ce poate veni în plus”.

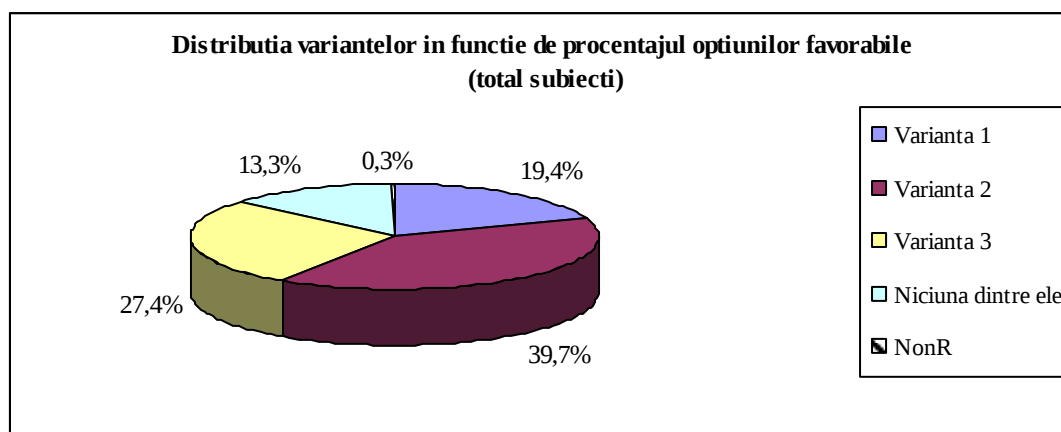
“Pentru școlile din rural și din zone sărace, situația este mai grea: sursele de finanțare și accesul la cadre didactice dedicate este de multe ori mai important.”

## 5.2. Opinii generale privind variantele de plan puse în dezbatere

Există opinii generale diferite privind variantele de plan puse în dezbatere, însă doar 13,3% dintre respondenți consideră că niciuna dintre variantele puse în dezbatere nu corespunde așteptărilor, după cum se observă în figura de mai jos. Această stare de fapt demonstrează că, într-o formă sau alta, există o susținere pentru variantele propuse și că procesul de dezbatere are, în mod substanțial, un rol.

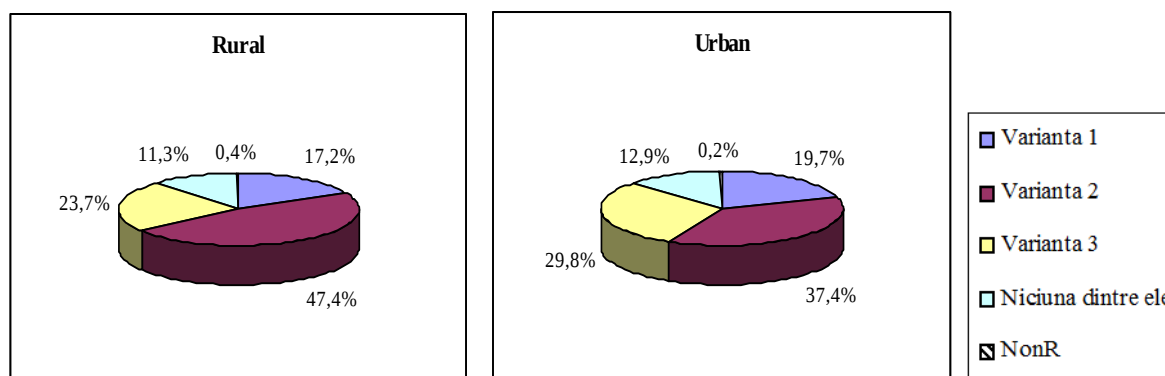
Dincolo gradul de susținere pentru o variantă sau alta (procentual, varianta 2 are cea mai mare susținere, aspect ce are nevoie de o analiză de detaliu), putem spune că există premisele potrivite pentru articularea unei variante de plan cadru care să corespundă contextului actual și care să aibă o susținere din partea majorității factorilor interesați, având în vedere punctele pozitive identificate în fiecare caz.

**Figura 10. Care dintre cele trei variante analizate se potrivește cel mai bine așteptărilor dumneavoastră?**



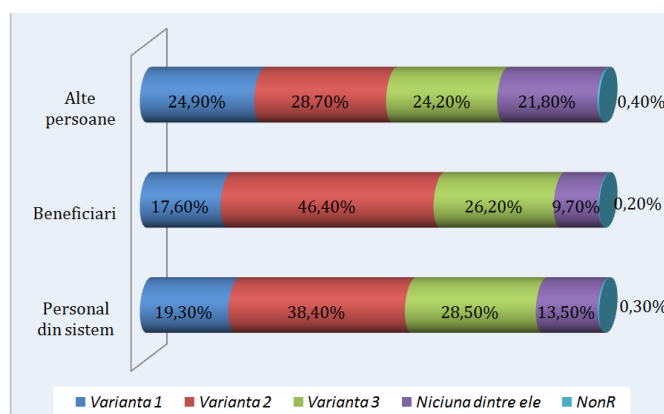
Este demn de remarcat și faptul că diferențele pe medii de rezidență, deși există, nu sunt structural diferite, ponderea celor care nu susțin niciuna dintre variantele puse în discuție fiind în ambele situații de sub 15%.

**Figura 11. Distribuția preferințelor respondenților pentru cele 3 variante, pe medii de rezidență**



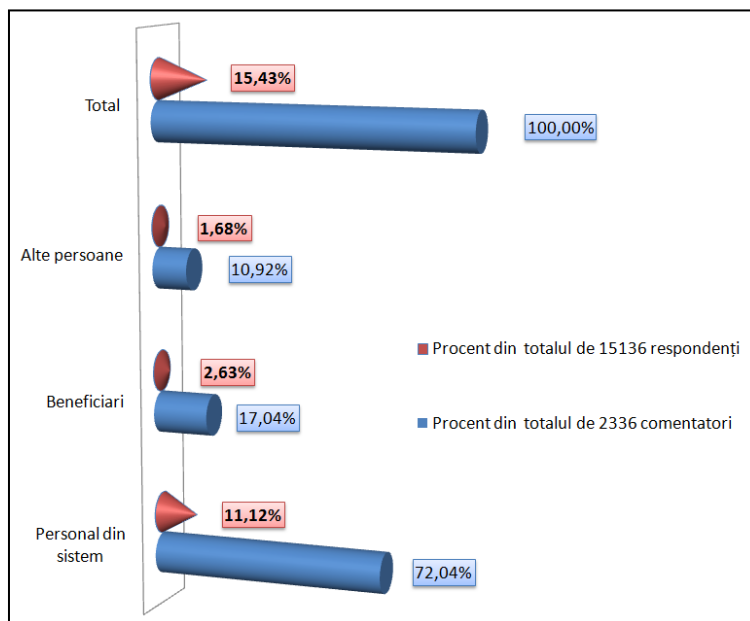
În funcție de categoriile de actori respondenți, se constată că există o preferință pentru o altă variantă față de cele puse în dezbatere în special în cazul altor categorii de actori (format în principal din persoane care nu au oferit informații personale).

**Figura 12. Distribuția preferințelor respondenților pentru cele 3 variante, pe categorii de actori**



Numărul de respondenți eligibili au fost 15136, dintre aceștia au postat comentarii 2336, reprezentând un procent de 15,43% din total. **Se observă că doar 2,63% dintre beneficiarii direcți și 11,12% din persoanele aparținând sistemului de educație și-au argumentat alegerea.**

**Figura 13. Distribuția persoanelor care au afișat comentarii versus total respondenți**



Analizând răspunsurile, se pot vizualiza punctele tari, punctele slabe și observațiile făcute asupra fiecărei variante propuse.

#### **Varianta 1**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Puncte tari  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- 23 ore la clasa a V-a</li> <li>- Limbile moderne bine reprezentate</li> <li>- Păstrează ora de consiliere și orientare</li> <li>- Disciplinele și orele aferente, cel mai bine proporționate.</li> <li>- Cea mai echilibrată</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
| Puncte slabe | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Scăderea numărului de ore la limba și literatura română</li> <li>- TIC nu este introdus pentru toți anii de gimnaziu</li> <li>- Ed. Tehnologică să fie în toți anii de gimnaziu</li> <li>- Istoria României să fie studiată în 2 ani, a VII-a și a VIII-a</li> <li>- Scăderea numărului de ore la biologie la clasa a V-a și la a VIII-a</li> <li>- Eliminarea limbii latine la clasa a VIII-a</li> <li>- nepotrivit ca la clasa a V-a sa se studieze <i>Educația pentru drepturile copilului</i> sau la celelalte clase (VI, VII) - acele discipline socio-umane.</li> <li>- Un număr insuficient de ore de științele naturii</li> </ul> |

#### **Varianta 2**

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Puncte tari  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Este singura varianta care prevede cate 1 ora TIC pentru fiecare clasa V-VIII</li> <li>- Este singura varianta care prevede cate 1 ora Ed. Tehnologică pentru fiecare clasa V-VIII (Educația tehnologica participă la conturarea traseului profesional al elevilor)</li> <li>- Asigura echilibru între toate ariile curriculare</li> <li>- Introducerea studiului fizicii și chimiei de la clasele a V-a și a VI-a (continuarea stiintelor studiate în clasa a IV-a)</li> <li>- Accentul pe științe și tehnologii ca factor de progres într-o societate modernă</li> <li>- Are cele mai puține ore în trunchiul comun</li> </ul> |
| Puncte slabe | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lipsa educației plastice la clasa a V-a</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|            | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Lipsa educației muzicale la clasa a VIII-a</li> <li>- Lipsa orei de dirigentie/ consiliere și orientare la clasele V – VII, oră în care sunt abordate norme de conduită în societate</li> <li>- O singură oră de fizică la clasa a VI-a</li> <li>- O singură oră de biologie la clasa a V-a</li> <li>- Disciplinele socio-umane introduse la clasele V – VII nu își au rostul: la clasa a V-a <i>Educație pentru drepturile copilului</i>, la clasa a VI-a <i>Educație interculturală</i>; la clasa a VII-a <i>Educație pentru cetățenie democratică</i>, cunoștințe și deprinderi căpătate în prezent în cadrul orelor de dirigentie</li> <li>- Foarte puține ore de îndemânare practică</li> <li>- Studiul chimiei din clasa a V-a (noțiuni simple de chimie pot fi incluse în programa de biologie/fizică și studiul chimiei ca disciplină de sine statuată ar putea începe în clasa a VI-a).</li> <li>- Prezența Religiei în trunchiul comun</li> <li>- Diminuarea numărului de ore de limba română la clasa a V-a</li> </ul> |
| Observații | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Profesorii ingineri calificați pe Ed. Tehnologică să poată preda orele de TIC.</li> <li>- Nu sunt profesori calificați pe muzică și desen în mediul rural</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |

### Varianta 3

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Puncte tari  | <ul style="list-style-type: none"> <li>- 2 ore de istorie și geografie la clasa a V</li> <li>- Accentul pe competențe sociale, civice</li> <li>- E păstrată ora de consiliere</li> <li>- Sunt păstrate orele de arte și educație fizică</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| Puncte slabe | <ul style="list-style-type: none"> <li>- la limba modernă 2 pentru clasa a 5-a se alocă o singură oră/ săptămână</li> <li>- lipsa TIC la toate clasele</li> <li>- accentul ar trebui pus pe disciplinele care contribuie la dezvoltarea elevului</li> <li>- absența limbii latine</li> <li>- 1 oră de biologie – ar trebui 2</li> <li>- Diminuarea numărului de ore la limba și literatura română</li> <li>- Este nevoie de 2 ore de geografie la toate clasele și de 2 ore de istorie la toate clasele</li> </ul>                                                                                                                                                                                                         |
| Observații   | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Disciplinele socio-umane trebuie să fie incluse în cadrul disciplinei istorie - majoritatea profesorilor care predau disciplinele socio-umane sunt profesori de istorie. Totodată, existența acestor discipline va crea școlilor reale dificultăți de încadrare cu personal calificat, neputând fi predate de absolvenții de istorie, filosofie, sau de drept (dacă ne referim la educația economică), dar nici de absolvenții de științe economice dacă ne referim la celelalte discipline socio-umane. În consecință se va ajunge la situația în care disciplinele în cauză să constituie obiectul unor completări de catedră pentru profesori de alte specialități.</li> </ul> |

### Observații generale

#### 1. disfuncționalități între varianta actuală (2001) și variantele 1 și 3, propuse și supuse dezbaterii publice:

- 1.1. LEN prevede la Art. 68 (3): „Disciplina Tehnologia informației și comunicării (...) este disciplină obligatorie în învățământul gimnazial și liceal”. Totodată, la Art. 68 (5) se prevede: „La finalul ciclului gimnazial (...) se realizează o evaluare națională obligatorie a tuturor elevilor. (...). Evaluarea se realizează prin următoarele probe: (...) d) competențe digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere”. În variantele 1 și 3 de plan-cadru nu sunt alocate ore de TIC la clasele a VII-a și a VIII-a.
- 1.2. în variantele 1 și 3 nu sunt alocate ore la disciplina Educație tehnologică la clasele a V-a și a VI-a – discontinuitate în dezvoltarea coordonării motorii fine, formarea priceperilor și a deprinderilor practice, manifestarea interesului și a respectului pentru muncă prin activități practice etc. Prin studierea Educației tehnologice, câte o oră în clasele V-VII - aceasta, având un caracter practic-aplicativ, formativ, interdisciplinar, realizează continuitatea dezvoltării acestor capacități (formate prin studiul unor discipline - de ex.: Abilități practice etc.) din ciclul primar. Educația tehnologică a fost introdusă, în urma

1.3. la școlile din mediul rural, ar fi imposibil să se constituie o catedră de Educație tehnologică. Un prof. specialist (EDT) ar trebui să predea la 9 școli, eventual, din 9 comune (sunt numeroase comune cu o singură școală de rang gimnazial și cu un singur rând de clase V-VIII).

- Figura 14. Statutul diverselor discipline artistice în curriculum-ul national ISCED 1 și 2, 2007-2008**



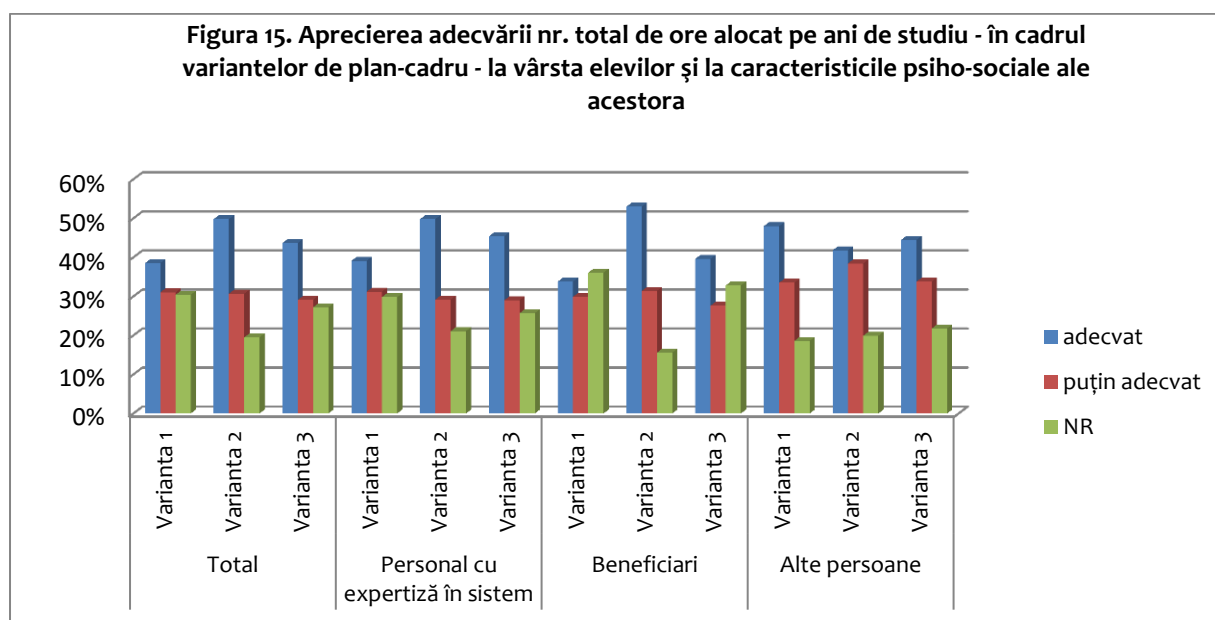
- Adecvarea numărului total de ore alocat – în cadrul celor trei variante de plan-cadru propuse – pe ani de studiu la vârsta elevilor și la caracteristicile psiho-sociale ale acestora.**

31

La nivelul personalului cu expertiză în sistemul educațional, ordinea aprecierii ca adecvat are o distribuție similară celei per total respondenți. Se remarcă, de asemenea, o pondere foarte mare a non-răspunsurilor, la nivelul tuturor celor trei categorii profesionale de respondenți.

Distribuția răspunsurilor după mediul de rezidență al respondenților păstrează aceeași caracteristică: cea mai mare apreciere ca adecvare a numărului de ore o regăsim în cazul variantei 2 de plan-cadru: 57,5% în rural, respectiv 47,2% în urban. Aceasta este urmată de varianta 3: 39,3% în rural și 45,9% în urban.

Cele mai multe non-răspunsuri se pot observa cu în cazul a două variante de plan-cadru: 1 – 37,5% în rural și 28,4% în urban și 3 – 34,2% în rural și 24,4% în urban, ceea ce presupune o analiză de detaliu a acestei situații.



**Respondenții au menționat ca principale neajunsuri ale celor trei variante de plan-cadru supuse dezbaterii următoarele aspecte:** încărcarea prea mare a programului școlar (majoritatea recomandă un maxim de 25-28 de ore/săptămână); insuficiența sau chiar lipsa orelor de consiliere și orientare și a celor privind educația pentru sănătate/sexuală; lipsa accentului pe dezvoltarea la nivelul elevilor a unor competențe/abilități precum: creativitatea, gândirea critică, relaționarea socială; insuficiența disciplinelor artistice/de educație muzicală, vizuală; prezența, încă din clasa a V-a, a unor discipline precum fizica, chimia, care necesită operații cognitive abstracte, dificile pentru vârsta/dezvoltarea cognitivă a elevilor.

Redăm, în tabelul de mai jos, extrase din comentariile respondenților cu privire la aspectele care ar trebui avute în vedere / îmbunătățite în proiectarea planului-cadru pentru gimnaziu:

| Varianta de plan-cadru | Puncte tari | Puncte slabe                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|------------------------|-------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Varianta 1             |             | <ul style="list-style-type: none"> <li>Absența orei de consiliere și orientare la clasele V-VI este de neînțeles.</li> <li>Dacă ne dorim atât de mult să fim la același nivel cu sistemul educațional european (vestic), un elev de gimnaziu ar trebui să aibă MAXIM 5 ore/zi.</li> <li>Să predai fizică sau chimie în clasa a V-a nu mi se pare adecvat</li> <li>Un copil în ciclul gimnazial ar trebui să aibă un nr de ore săptămânal de 20-25 maxim în cadrul școlar, având în</li> </ul> |

|                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|-------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                         | <p>vederea ca fiecare elev mai aloca cel puțin 2-3 ore de studiu individual acasă. Numarul de ore per zi alocat de un elev la această vârstă este mult prea mare pentru a avea rezultate optime, pozitive în timp. O curriculum lejeră ar permite o dezvoltare echilibrată a personalității adultului de mai târziu.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Introducerea fizicii și chimiei din clasa a V-a, materii prea abstracte în raport cu dezvoltarea cognitivă a elevilor; scoaterea disciplinei arte este neadecvată la această vârstă. Această materie ajută indirect și alte discipline: biologia, geografia, matematica.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| Varianta 2              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Varianta 2 este de actualitate, oferă și ore de educație pentru sănătate - ceea ce vizibil ne lipsește (vezi statistici obezitate) și chiar minunat ar fi de să aplică.</li> <li>Varianta a II-a este singura care asigură minimul de pregătire (TIC) ce le dă posibilitatea să utilizeze dispozitive și aplicații digitale, necesare oricărui obiect de studiu, pentru căutarea și selecția unor resurse informaționale, în contextul unor activități de învățare, precum și o minimă pregătire tehnologică (la Educație tehnologică) ce-l va ajuta să se orienteze profesional.</li> <li>Mi se pare înacceptabilă lipsa orelor de consiliere la clasele V-VII în condițiile în care majoritatea școlilor nu dispun de ajutorul unui psiholog, iar problemele cu care se confruntă copii și familiile lor sunt numeroase și complexe.</li> <li>Un copil de clasa a V-a nu poate procesa atâtă informație nouă (fizică, chimie)</li> <li>Educația vizuală și muzicală au un rol foarte important în dezvoltarea personalității umane, a îmbogățirii afectivității, dar și a exprimării, dă posibilitatea ca omul să-și înțeleagă stările sufletești, să se echilibreze. Aceste discipline formează și dezvoltă o serie de procese psihointelectuale, priceperi și deprinderi, dezvoltă capacitățile intelectuale ale copilului.</li> </ul> |
| Varianta 3              | <ul style="list-style-type: none"> <li>Consider că introducerea orelor de Socio-umane din clasa a V a reprezintă un factor important în dezvoltarea personalității elevilor și implicarea lor ca viitori cetățeni responsabili.</li> <li>Mi se pare înacceptabilă încărcarea programului școlar al elevilor cu discipline precum Fizica începând din clasa a Va. În toate cercetările psihopedagogice se specifică faptul că trecerea de la operarea asupra concretului la aplicarea operațiilor de bază ale gândirii se realizează după vârsta de 12 ani. Consider că varianta 3 realizează un echilibru între disciplinele științifice și cele umaniste, echilibru vital în anii de gimnaziu când nu se realizează specializarea elevilor pe anumite discipline.</li> <li>Consider extrem de importantă introducerea studiului unor discipline care dezvoltă competențele moral-civice ale elevilor și care vin în ajutorul profesorului de istorie prin facilitarea dezvoltării integrate a competențelor cheie - Educație pentru drepturile copilului, Educație interculturală, Educație pentru cetățenie democratică, Educație economică.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                         |
| Niciuna dintre variante | <ul style="list-style-type: none"> <li>Materiile care să le dezvolte creativitatea, gândirea critică, capacitatea de analiză a situațiilor concrete de viață, lipsesc. Aceste planuri-cadru nu sunt adaptate la</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

realitățile socio-culturale ale țării noastre sau ale celorlalte state europene.

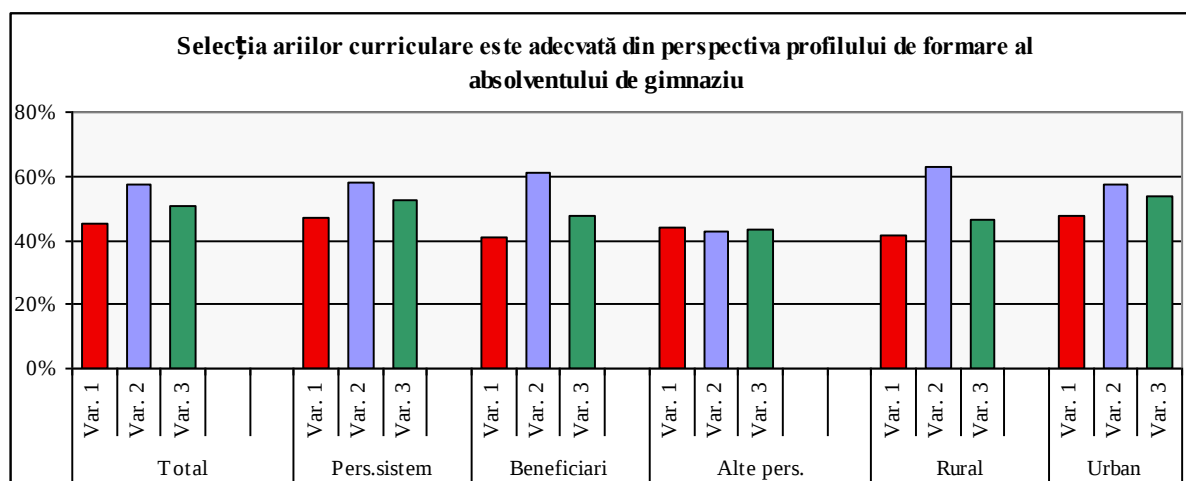
- 30 de ore/ 5 zile = 6 ore pe zi școală. + cel puțin 2h studiu și teme (care de multe ori sunt înrobitoare și reclamă mult mai mult timp) se depășește cu mult 8 ore pe zi. **Copiii ajung să muncească mai mult decât adulții!**
- În cazul minorităților naționale numărul de ore de studiu va crește semnificativ!
- Este un număr de ore prea mare pentru fiecare an de studiu. Programul cel mai încărcat este la clasa a VIII-a, când, practic, elevul lucrează **peste zece ore pe zi, ceea ce este prea mult**. Ar fi bine dacă la clasa a V-a și a VIII-a, anii de început de ciclu și de sfârșit de ciclu orele ar fi mai puține, pentru că este vorba de impactul trecerii de la un învățător la mai mulți profesori și de nevoia de **studiu suplimentar** pentru examenul de evaluare națională.

### 5.3. Opinii privind selecția ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu

La întrebarea referitoare la adecvarea selecției ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu au răspuns 14.575 de persoane. Dintre acestea, 512 persoane au adăugat și un comentariu.

Analiza opiniilor exprimate de respondenți situează varianta 2 a planului cadru ca primă opțiune din perspectiva adecvării la profilul de formare al absolventului de gimnaziu (v. **Figura Q9a**); varianta 3 constituie a doua opțiune; varianta 1 - a treia opțiune. În funcție de categoriile de respondenți, se constată că: ordinea opțiunilor pentru cele trei variante de planul cadru, respectiv varianta 2-varianta 3-varianta 1, se menține pentru „personal din sistemul educativ” și „beneficiari”; diferențele dintre cele trei variante sunt considerate nesemnificative, prin urmare nu există variante de plan cadru mai mult sau mai puțin apreciate în cazul categoriei „alte persoane”.

**Figura 16. Distribuția opiniilor privind adecvarea ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu, pe categorii de respondenți**



Din perspectiva respondenților din categoria „personal din sistem”, varianta 2 este foarte importantă pentru 31% dintre respondenți și importantă pentru 22,2%.

Semnalăm faptul că aproximativ un sfert sau mai mult dintre participanții la consultarea publică nu au răspuns la această întrebare.

Din totalul opiniilor exprimate de respondenții care au adăugat un comentariu cu privire la adecvarea selecției ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu, aproape jumătate au fost excluse pentru că reiterau în forma răspunsului deschis aprecieri integrate deja în analiza cantitativă a răspunsurilor închise pe baza scalei de apreciere *Foarte important, Important, Relativ important, Putin important, Deloc*.

Analiza răspunsurilor calitative care argumentează, detaliază, nuanțează datele cantitative la itemul Q9 a pus în evidență trei categorii de opinii:

(a) observații și judecăți de valoare privind adecvarea fiecărei variante în raport cu profilul de formare;

(b) opinii despre numărul de ore alocat disciplinelor, relevanța acestora pentru dezvoltarea elevului și sugestii de reconfigurare în cadrul ariei, trunchiului comun și CDȘ pentru adecvarea la profilul de formare al elevului de gimnaziu. Se fac referiri la: menținerea/creșterea sau micșorarea timpului alocat pentru anumite discipline (*aproximativ un sfert dintre comentarii*); prezența/absența unor discipline din cadrul ariilor, propuneri de discipline noi (*aproximativ jumătate dintre comentarii*); modul în care ar trebui structurate ariile curriculare (*aproximativ jumătate dintre comentarii*);

(c) comentarii și sugestii privind abordarea generală a ariilor în toate cele trei variante.

Modalitatea de selectare a ariilor în raport cu nevoile elevilor de învățare și de conectare la viața reală a presupus 37 de comentarii din total.

#### **(a) Observații și judecăți de valoare privind adecvarea fiecărei variante în raport cu profilul de formare**

Varianta 1: „mai echilibrată, fără a se concentra prea mult pe real sau uman”; „oferă cât de cât o cultură generală”; „conservatoare și nu implică în mod real necesitatea schimbărilor”; „dacă s-ar merge pe o variantă interdisciplinară prin unirea unor materii și eventual o ușoară reducere a numărului de ore alocate acestora (de ex: geografie & istorie, matematica & fizica, biologie & chimie) s-ar putea suplimenta numărul de ore de informatică sau/si de limbi străine sau/ și de sport”

Varianta 2: „accent atât pe pregătirea teoretică cât și pe cea practică a elevilor”; „oferă o mai mare deschidere elevului către majoritatea profilelor de liceu”; „îmbină științele cu disciplinele umanistice”; „singura care îl familiarizează pe elev cu toate materiile importante, precum fizica și chimia”; „prea mare accent pe materiile realiste”; „accentuează excesiv disciplinele tehnologice și științele exacte în dauna formării armonioase a personalității umane”; „nu este fezabilă: nu se poate începe studiul Fizicii și Chimiei în clasa a V-a”; lipsește disciplina „Consiliere și orientare”; „ignorează educația artistică”;

Varianta 3: „conține prea multe materii umanistice, comparativ cu numărul științelor exacte”; „nu este relevantă, elevii din clasa a V-a pot uita ușor ce au învățat doar într-o oră pe săptămână”; „se diminuează nejustificat numărul de ore la Limba străină 2”; „se mărește nejustificat nr. de ore la Om și societate și la opzionalele integrate la nivelul mai multor arii curriculare”; „prea mult accent pe Istorie și Geografie”.

**(b) Opinii despre numărul de ore alocat disciplinelor, relevanța acestora pentru dezvoltarea elevului și sugestii de reconfigurare în cadrul ariei, trunchiului comun și CDȘ**

**(1) Aria curriculară Limbă și comunicare**

Arie considerată „serios afectată” de toate cele trei variante: se reduce numărul orelor de lb. română, în condițiile în care limba și literatura română este disciplină de evaluare națională și există un procent alarmant de copii analfabeți, care nu știu să se exprime corect și coerent; lipsește latina din TC. Există opinii pro („limbii latine este adecvată pentru dezvoltarea profilului elevului de gimnaziu”) sau contra prezenței disciplinei limba latină în cadrul ariei în TC. Se semnalează lipsa spațiului acordat limbilor materne și ponderea redusă a timpului acordat limbilor străine.

**(2) Aria curriculară Matematică și științe**

Se recomandă configurarea ariei printr-o abordare interdisciplinară a științelor („Atata timp cât disciplinele din științe nu se predau în context interdisciplinar ele nu pot forma trasaturi de profil”).

Pentru disciplinele fizică și chimie se recomandă să existe doar ore practice, de laborator. Introducerea simultană a fizicii și chimiei la clasa a V-a nu este considerată în acord cu particularitățile de vârstă ale elevului. O propunere ar fi considerarea chimiei ca disciplină opțională. De asemenea, se recomandă realocarea geografiei în aria curriculară Matematica și științe sau introducerea Educației pentru sănătate („poate fi recuperată la biologie”) și a unui optional Acordarea primului ajutor.

**(3) Aria curriculară Om și societate**

Această arie curriculară este percepută ca fiind foarte bine reprezentată, ca pune mai mare accent pe competențele civice și culturale care sunt apreciate ca cele mai importante în gimnaziu. Există opinii potrivit cărora introducerea „așa-numitelor discipline socio-umane (Educație pentru drepturile copilului, Educație interculturală, Educație pentru cetățenie democratică, Educație economică) încarcă planurile de învățământ cu discipline cu nume aparent importante”. Se apreciază că „Educația economică e considerată prematură la vârsta dată”, iar „Educație pentru drepturile copilului nu este prioritară, poate fi integrată în educația civică”. Există mai multe comentarii referitoare la relevanța religiei în TC („condiția extinderii către istoria religiilor, civilizație”), la definirea acesteia ca disciplină opțională sau la eliminarea acesteia și alocarea timpului respectiv altor discipline din cadrul acestei arii sau din alte arii curriculare.

**(4) Aria curriculară Tehnologii**

Comentariile referitoare la structurarea ariei curriculare privesc utilitatea și structurarea disciplinei Educație tehnologică, existând păreri care propun întărirea acestei discipline (și a relației sale cu nevoile din viața reală a elevilor) sau care propun înlocuirea ei cu Informatică sau TIC. Se propune realizarea unei continuități ale disciplinei TIC pe parcursul învățământului gimnazial, sau creșterea timpului alocat studiului acesteia. Referitor la Informatică, se propune mutarea acesteia la aria curriculară Matematică și științe, în timp ce TIC ar rămâne în cadrul ariei Tehnologii

**(5) Aria curriculară Arte**

Opiniile respondenților se referă la necesitatea Educației musicale la clasa a VIII-a („necesară pentru asigurarea bazelor în cazul orientării către liceul de muzică, pedagogic”) sau a Educației plastic, la clasa a V-a („Nu s-a ținut cont de nevoile unui elev de clasa a 5, de ex. La aceasta vârsta elevul are nevoie să își exprime nevoile și creativitatea prin desen. Desenul relaxează și stimulează în același timp.”).

Se recomandă acordarea atenției pentru domenii ca educația culturală/ emoțională. Potrivit unui respondent, desenul și muzica pot fi cuprinse într-o singură oră de cultură generală

#### **(6) Aria curriculară Educație fizică, sport și sănătate**

Se consideră că Educație fizică, sport și sănătate este doar o formulă menită să excludă introducerea disciplinei Educație pentru sănătate („Nu cred că educația pentru sănătate se rezumă la mișcare – sport”).

#### **(7) Aria curriculară Consiliere**

Comentariile referitoare la structura acestei arii propun reintroducerea „orei de consiliere și orientare, aceasta trebuind să se regăsească la nivelul fiecărei clase de gimnaziu. În opoziție, se recomandă prezența consilierii și orientării în cadrul tuturor ariilor curriculare („Ca arie curriculară aceasta ar trebui mai curând prevăzută și mai bine dezvoltată în stagiile de pregătire ale profesorilor, nu ale elevilor. Elevii nu studiază consilierea și orientare, ci trebuie să fie consiliați și orientați”). Este semnalată nevoia clarificării statutului orei de dirigiență, datorită sprijinului pe care profesorul îl acordă astfel elevului, inclusiv pentru adaptarea lui la învățământul gimnazial.

### **(c) Comentarii și sugestii privind abordarea generală a ariilor în toate cele trei variante**

- Variantele de plan nu respectă psihologia vârstei elevului de clasă a V-a, care „este tratat aproape ca un adult, deși abia a terminat ciclul primar în care este tratat din punct de vedere al educației timpurii”
- Sunt prea multe arii curriculare:
  - o opțiune: „Ar trebui să fie patru arii: limbă și comunicare, matematică și științe, om și societate și abilități. Fiecare ar putea avea șase ore pe săptămână, adică 24 de ore pe săptămână plus un opțional la o arie sau o oră la o arie”;
  - „Primele trei arii curriculare (Aria curriculară Limbă și comunicare, Aria curriculară Matematică și științe, Aria curriculară Om și societate) sunt bine gândite, dar următoarele (Aria curriculară Tehnologii, Aria curriculară Arte, Aria curriculară Educație fizică, sport și sănătate, Aria curriculară Consiliere) nu se justifică, putându-se uni toate, fiindcă vizează o serie de abilități, chiar de talente, care pot fi reunite, pot fi și incluse într-o notare prin calificative, alta decât cea ierarhizantă prin note și care pentru aceste obiecte de studiu ar fi mai stimulativă”.
  - Aria curriculară Tehnologii „este exagerată” în toate variantele.
- Interdisciplinaritatea, transdisciplinaritatea trebuie reflectate în planul cadru:
  - Disciplinele private de un număr de ore sau private total de ore trebuie suplinite printr-o zonă de **interdisciplinaritate**
  - Opționalul integrat oferă elevilor posibilitatea de a opta pentru acel curs care să-i dezvolte aptitudinile.
  - „Sperăm la o structură transdisciplinară cel puțin pe arii pentru care există asemenea modele în lume, dar și în țară, în învățământul alternativ;
- Este necesar un număr mai mare de ore alocate CDȘ pentru o contribuție mai adecvată la reflectarea profilului de formare al elevului de gimnaziu.

**Adecvarea ponderii ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu.**

Procesul de consultare a investigat și măsura în care fiecare dintre variantele de plan cadru supuse dezbaterii sunt adecvate ca ponderi pe arii curriculare pentru dezvoltarea profilului de formare al absolventului. Reamintim că profilul de formare este alcătuit pe baza celor opt competențe cheie cuprinse în Recomandarea Parlamentului European și a Consiliului (dec. 2006).

Ordinea aprecierilor este următoarea:

- Varianta 2 : scor mediu 2,25, grad de intensitate 56,3%
- Varianta 3 : scor mediu 1,98, grad de intensitate 49,5%
- Varianta 1 : scor mediu 1,77, grad de intensitate 44,1%

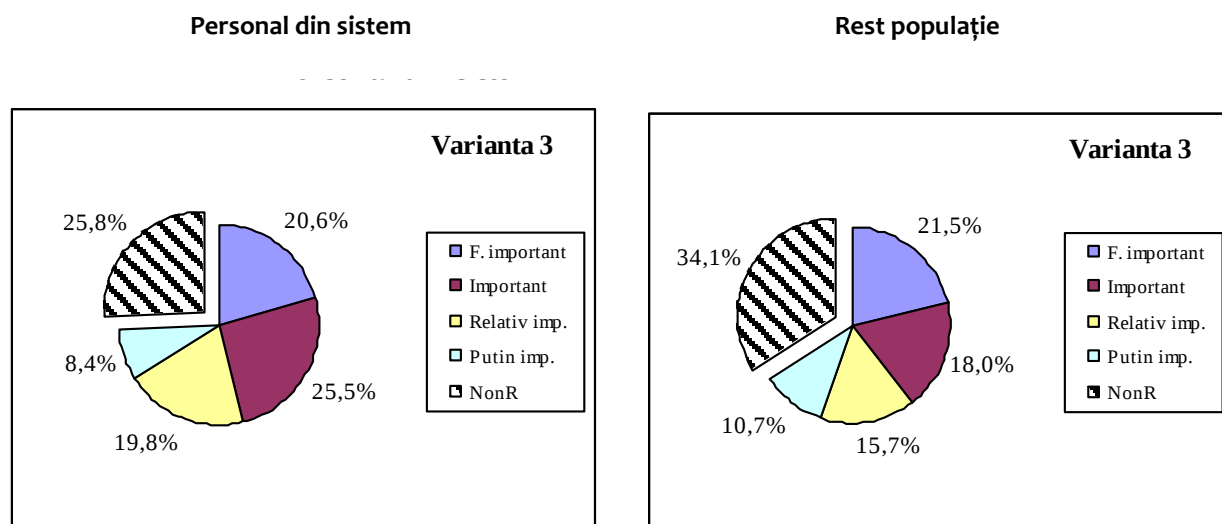
Observăm că:

- Beneficiarii se orientează spre V2 într-o măsură mai mare decât alte categorii de populație. Acest interes pentru științe și tehnologii poate indica o reflectare a cerințelor de pe piața muncii pentru domeniul IT și calculatoare, atât în România cât și la nivel mondial. O altă posibilă explicație rezidă în orientarea universităților occidentale către recrutarea de studenți care vizează STEM (științe, tehnologii, inginerie și matematică), al căror număr este în scădere.
- Respondenții din mediul rural vizează V2 într-o măsură mai mare decât cei din mediul urban. Această opțiune poate fi explicată prin scăderea dramatică a numărului de copii din rural. Cu precădere, la științe și tehnologii numărul de ore se împarte între mulți profesori, iar V2 poate deveni plasă de siguranță pentru norme.
- Singura diferență între distribuțiile relevate de Q07 și Q10 este că, pentru aceasta din urmă, cei 1 din 10 respondenți subcategorizați ca *alte persoane* (decât persoanele cu expertiză în sistem sau beneficiari) oferă o distribuție aproape uniformă a răspunsurilor. Altfel spus, deși și această categorie selectează V2 ca fiind varianta care se potrivește cel mai bine așteptărilor (Q07), în privința relevanței ponderii ariilor pentru structurarea profilului de formare (Q10), scorurile pentru cele trei variante sunt aproape egale. Putem explica această uniformizare a rezultatelor prin aceea că persoanele din afara sistemului nu au nici un fel de *parti pris* în apărarea unui domeniu sau cluster de discipline și observă că ponderea ariilor în toate cele trei variante reprezintă premise pentru dezvoltarea competențelor cheie.

Aprecierea pozitivă (foarte mare măsură și mare măsură) este, pentru prima variantă, ușor mai importantă în cazul personalului din sistem. În cazul restului populației scorurile referitoare la non-răspunsuri și la lipsa importanței (sau a unei importante reduse) ajung la aproape 50%. Varianta 1, care este structural asemănătoare planului cadru în uz, găsește puțină aderență în rândul beneficiarilor și al altor categorii interesate de educație din perspectiva relevanței ponderilor pentru dezvoltarea profilului de formare. Acesta poate fi recunoscut ca un semnal al inadecvării școlii la o misiune asumată (competențele cheie sunt în Lege din 2011, iar în discursul oficial cel puțin din 2007, dar școala, în fapt, nu a fost permeabilă la o nouă focalizare).

În cazul variantei 2, aprecierile celor două categorii mari de populație relevate de graficele de mai sus sunt foarte asemănătoare. Pare a exista un acord cu privire la aprecierea ponderii ariilor din V2 pentru structurarea profilului de formare.

**Figura 17. Distribuția opiniilor privind adecvarea ariilor curriculare din perspectiva profilului de formare al bsolventului de gimnaziu, pe categorii de respondenți**



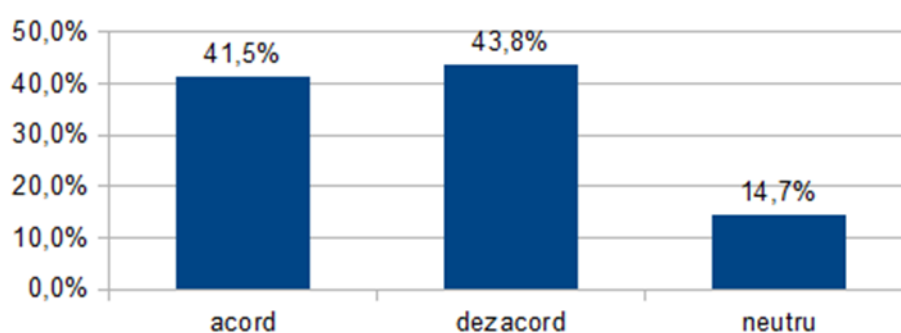
În cazul variantei 3 apare o diferență de aproape 10% în privința non-răspunsurilor la categoria "restul populației". De asemenea, în zona pozitivă (foarte mare măsură și mare măsură), aprecierile personalului din școli se apropie de 50%, în timp ce acelea venind de la "restul populației" nu ajung la 10%. Odată în plus aceste diferențe ne indică o diferență de perspectivă între cele două categorii mari de populație.

Din cei aproape 15000 de respondenți, 476 au formulat răspunsuri și la întrebarea deschisă care solicită un comentariu. Din păcate, o parte covârșitoare a acestora nu sunt adecvate: fie comentariile reiau opțiunea formulată (de ex. "Varianta 2") sau un comentariu făcut anterior, dificil de decelat în economia răspunsurilor precedente ("după cum am arătat mai sus"), fie se referă la discipline în loc de arii curriculare.

#### 5.4. Opinii privind disciplinele din planul cadru

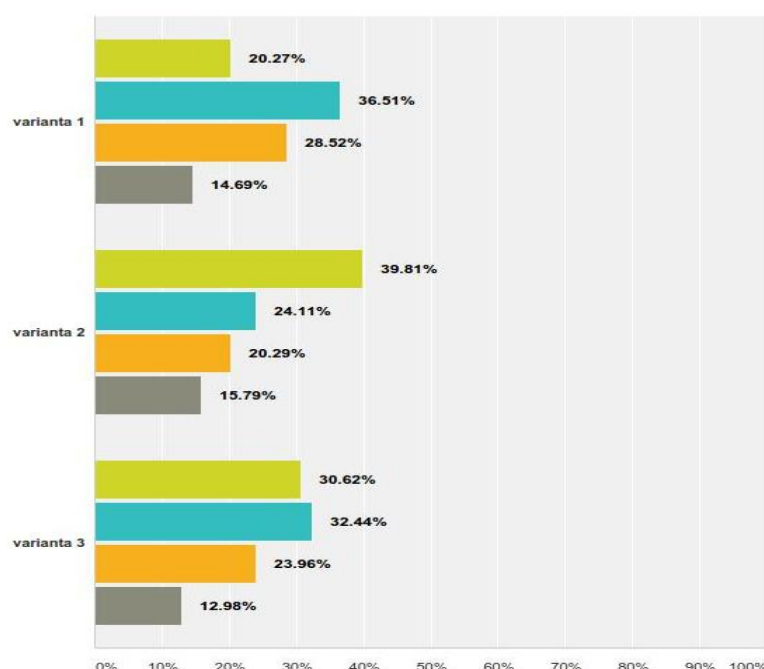
Deși respondenții au optat pentru una din cele 3 variante de plan de învățământ, în răspunsul deschis au prezentat propuneri care invalidau opțiunea, fapt care ne-a determinat să modificăm unele opțiuni, iar altele să le încadrăm în categoria de opțiuni neutre.

**Figura 18. Distribuția opțiunilor respondenților, pe categorii de opinii**



În ceea ce privește selecția disciplinelor, varianta 2 este creditată cu 39,8% ca fiind adecvată "în cea mai mare măsură", dar este pe locul al treilea privind procentele acordate adecvării "în mare măsură". Cumulând procentele înregistrate la selecția adecvată, "în foarte mare măsură" cu cele "în mare măsură" se înregistrează o cvasi-egalitate între variantele 2 și 3 ale planurilor de învățământ, respectiv 63,9% și 63,1%.

**Figura 19. Distribuția opiniilor respondenților privind adecvarea selecției disciplinelor în raport cu profilul de formare, pe variante de plan-cadru**



Cu adecvarea selecției disciplinelor din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu, 41,5% din respondenți sunt de acord, iar 43,8% sunt în dezacord. 14,7% își exprimă acordul propunând însă unele modificări.

Pentru îmbunătățirea adecvării selecției disciplinelor din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu:

- 7,2% dintre respondenți cer scoaterea din trunchiul comun a disciplinei Religie;
- 5,3% propun scoaterea disciplinelor Fizică și Chimie de la clasele V-VI;
- 5,5% propun reintroducerea disciplinei Latină;
- 4% solicită creșterea numărului de ore la disciplina Lb. și Literatura Română.

Mai există și următoarele propuneri cu procente nesemnificative (sub 3,5%):

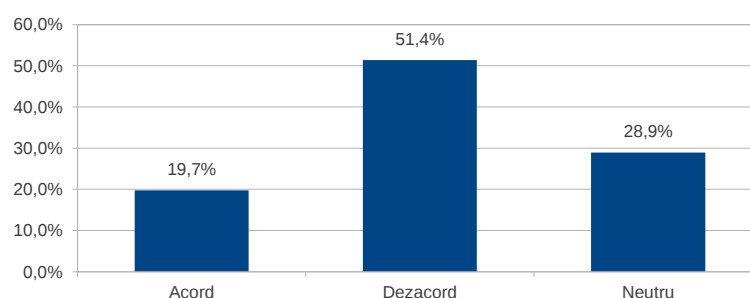
- eliminare din TC - 11 discipline
- introducere în TC - 20 discipline
- diminuarea nr de ore în TC - 10 discipline
- creșterea nr de ore în TC - 11 discipline
- alte propuneri - 8

## Ponderea disciplinelor este adecvată din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu

Categorii:

1. Disciplinele propuse sunt adecvate din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu
- 1.1 Subcategoria – neutru Disciplinele propuse sunt adecvate din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu cu anumite obiectii.
2. Disciplinele propuse nu sunt adecvate din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu
3. Discipline care necesita suplimentarea numarului de ore
4. Discipline la care numarul de ore trebuie redus

Figura 20. Distribuția opiniilor respondenților privind adecvarea selecției disciplinelor în raport cu profilul de formare, pe categorii de opinii



### Comentarii pe categorii:

**Categoria 1.** O cincime dintre respondenți își exprimă acordul în privința ponderii orelor la discipline, din perspectiva profilului de formare al absolventului de gimnaziu

*„Disciplinele studiate bineinteles că contribuie la o buna dezvoltare și creștere aintelectelectului elevului cât și la formarea și consolidarea profilului acestuia.”*

*“Ponderea disciplinelor la varianta 2 asigură un echilibru în oferta educațională și un randament sporit al procesului de predare - învățare - evaluare.”*

**Categoria 2.** Jumătate dintre respondenți consideră că ponderea disciplinelor nu este adecvată  
*„Nu ,repet din cauza dezechilibrelor . Se insistă prea mult pe informatizare sub toate aspectele ei. Să ne gândim și la vârsta elevilor.”*

*„Ponderea disciplinelor nu urmărește formarea intelectuală a unui tânăr ci doar orientarea către doua mari direcții-reală și umană, pentru o categorie foarte mică(15%), din elevii care au posibilitatea materială să aprofundeze în particular, ei reușesc și la bacalaureat, ar trebui ca celelalte discipline să ofere prin ponderea lor mai mare , ocazia celorlalti elevi de a se orienta către altceva: sport, artă, tehnologii.”*

*„Repet, e prea multă teorie. E de dorit să schimbăm din interior materiile ,conținuturile, activitățile de învățare.”*

Subcategoria 1.1 Mai există un procent de 28,9% care își exprimă acordul sub rezerva unor modificări. De exemplu: *”sunt necesare 2 ore de istorie si la clasele a VI-a și a VII-asau Tic-ultrebuie să continue până în clasa a 8-a și consider necesare și 3 ore de limba moderna 1 până în clasa a 8-a, sau cel puțin în clasele a 5-a și a 6-a. Dacă se aduna nr. de ore pentru o disciplina în cei 4 ani cele 3*

variante sunt foarte asemănătoare. Din păcate doar câteva discipline sunt cu pretenții la notare. Discipline din partea dreapta a catalogului au note de la 8 la 10 la 99% din elevi. Este normal ? Dacă sunt toți de 10 la desen muzica religie Ed.tehnol. etc , de ce se mai fac?”.

**Categoria 3.** Pentru a avea o pondere a disciplinelor adecvată iată că respondenții militează pentru însușirea valorilor ce țin de identitatea națională, a limbii române, a crezului creștin și a abilităților de tehnologie a informației și comunicării moderne.

Astfel un procent de 8,7% cer suplimentarea numărului de ore la istorie ” Nu uitați Istoria României, Istoria merită 2 ore în trunchiul comun.”

„Consider ca este foarte important ca Istoriei să i se acorde 2 ore de studiu, la clasa a V-a, având în vedere complexitatea temelor abordate, particularitățile de vârstă ale elevilor, necesității dezvoltării spiritului critic la elevi și importanța analizei documentelor istorice.”

Un alt procent de 7,3% doresc suplimentarea orelor la limba și literatura română, de exemplu

„Reducerea nr. de ore de lb. română este inacceptabilă”

„Scăderea numărului de ore la Limba și literatura română este contraproductivă din perspectiva ciclului curricular de dezvoltare în care se află elevul și din perspectiva pregătirii celui mai important examen din viața elevului. De asemenea, spre sfârșitul ciclului, timpul elevului trebuie alocat cu prioritate disciplinelor de examen.”

„Avem nevoie de limba romana si latina.”

„Consider ca tratarea cat mai complexa a elementului Limbii si Literaturii Romane este aduce un plus de cultura si discernamant pt elev. Nu putem solicita materii de tip Educatia Multiculturala, cat timp reducem posibilitatea cunoasterii culturii nationale (Limba si Literatura Romana + Istorie/Geografie)”

„Consider că numărul orelor de limba și literatura română ar trebui să fie mai mare deoarece această disciplină presupune atât scriere, cât și probleme de limbă și comunicare etc. Este evident faptul că și la celelalte discipline ar trebui să aibă în vedere aspectele menționate anterior, însă realitatea de la clasă scoate din paradigma comunicării orale și scrise multe ore, cadre didactice. Și astfel totul se lasă pe seama profesorului de limba română.”

Cu un procent destul de ridicat la disciplina TIC (6,9%) respondenții considera ca este necesar sa se suplimenteze numarul de ore. „Competentele TIC ofera prjin pentru realizarea proiectelor pe discipline sau interdisciplinar, individula sau in grup, oferind astfel posibilitatea dezvoltarii elevilor si in exteriorul peretilor claselor.” „Consider ca asemeni multor alte tari elevii de gimnaziu ar trebui sa studieze pe langa TIC si notiuni de baza de algoritmica si programare urmand ca in anii de liceu sa aprofundeze aceste cunostinte necesare, obligatorii a fi detinute de un absolvent de liceu intr-o perioada in care cererea de programatori, de IT-isti este foarte mare.”

„La TIC as vrea mai multe ore, in locul educatiei tehnologice, care poate fi compensata "din mers".

„Lipsa informaticii, numarul mic de ore de TIC, precum si numarul redus al disciplinelor din aria Om si societate nu corespund cu idealul formarii unor persoane cu abilitati de argumentare, gandire critica si creativa (imposibile fara deschidere culturala), si nici cu obiectivele ce tin de formarea de competente necesare in societatea contemporana.”

**Categoria 4.** Unii respondenții (3,4%) consideră că o pondere adecvată s-ar putea obține doar prin reducerea numărului de ore la matematică.

Prea multe ore de limba si literatura romana dar si de matematica pentru cei mici.  
Nu chimie, matematica, religie.....si atat.

Prea multe ore alocate matematicii (3 ore sunt suficiente)...pt fiecare clasa e suficient pt a furniza informatii generale, importante.

Matematica nu ii pregateste pe elevi. Cand se lucra dupa culegerea lui Gheba, când erau lucrurile mai simple si mai clare parca nu ajungeau 4 ore pe saptamana, fiecare capitol era o revelatie. Acum, avand în vedere ca multe lucruri sunt de neinteles pentru un mare numar de copii si o ora poate fi un calvar. S-a ajuns la acest mare numar de ore de fizica nu pentru ca elevii iubesc si inteleg acesta materie, ci pentru ca liceele au multe clase de mate-fizica. Din nou trebuie sa se adapteze copiii la sistem si nu sistemul la elevi.

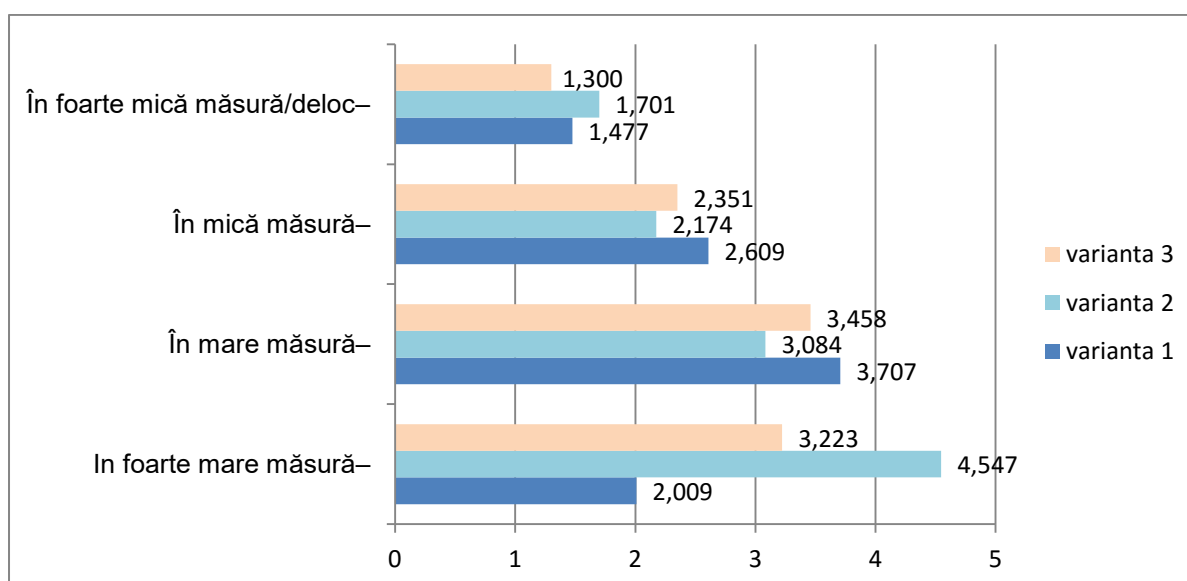
### Relevanța ariilor curriculare propuse din perspectiva contextului socio-cultural național și european / internațional

La acest item au răspuns un număr de **14.064 de persoane** din sistem și din afara acestuia, ceea ce reprezintă mai mult de două treimi din totalul persoanelor care au participat la anchetă.

În prima parte a itemului, respondenții au putut alege, pentru fiecare variantă propusă, una dintre cele patru variante de răspuns referitoare la relevanța ariei curriculare propuse, din perspectiva contextului socio-cultural național și european / internațional: *în foarte mare măsură/în mare măsură/în mică măsură/în foarte mică măsură sau deloc*.

Frecvențele acestor răspunsuri sunt comparate în graficul de mai jos, pentru fiecare dintre cele trei variante propuse în dezbatere:

**Figura 21. Relevanța ariilor curriculare propuse, din perspectiva contextului socio-cultural național și european/internațional (numărul total de răspunsuri)**



Graficul subliniază în mod clar preferința respondenților pentru a doua variantă a planului cadru prezentată, variantă în care aria curriculară „Matematică și științe ale naturii” are o pondere mai mare. Cei care contestă varianta, menționează necesitatea unei ore de educație plastică la clasa a V-a și a unei ore de educație muzicală la clasa a VIII-a, dar și dificultăți pe care elevii le-ar întâmpina la introducerea unor discipline la clasa a V-a (chimie și fizică).

Varianta a treia propune, comparativ cu prima variantă, un număr mai mare de ore pentru aria „Om și societate” (prin adăugarea câte unei ore la istorie și la geografie la clasa a V-a și o reducere a numărului de ore destinat limbii moderne 2, implicit a ariei „Limbă și comunicare”) și este preferată, în mai mare măsură, de peste 3200 de persoane, comparativ cu prima variantă, preferată de numai 2009 de respondenți.

**Tabel 6. Distribuția opiniilor privind relevanța ariilor curriculare propuse, din perspectiva contextului socio-cultural național și european/internațional, pe variante de plan-cadru**

|            | În foarte mare măsură | În mare măsură  | În mică măsură  | În foarte mică măsură/deloc | Total  |
|------------|-----------------------|-----------------|-----------------|-----------------------------|--------|
| varianta 1 | 20.50%<br>2,009       | 37.82%<br>3,707 | 26.62%<br>2,609 | 15.07%<br>1,477             | 9,802  |
| varianta 2 | 39.52%<br>4,547       | 26.80%<br>3,084 | 18.89%<br>2,174 | 14.78%<br>1,701             | 11,506 |
| varianta 3 | 31.19%<br>3,223       | 33.47%<br>3,458 | 22.75%<br>2,351 | 12.58%<br>1,300             | 10,332 |

Aproximativ două treimi dintre răspunsuri sunt nerelevante în raport cu întrebarea formulată. De asemenea, **mai puțin de 30 de răspunsuri includ noțiunea de arie curriculară**. Doar câteva dintre aceste răspunsuri conțin propuneri de redimensionare a ariilor curriculare argumentate.

Un exemplu de astfel de răspuns: „Creșterea numărului orelor de istorie la 2/săptămână ar presupune o uniformizare a legislației românești cu spațiul comunitar. Totodată, România alocă cel mai mare nr. de ore Științelor naturii (17,4% din numărul total de ore pentru curriculum-ul obligatoriu), comparativ cu celelalte țări europene. Spre exemplu, Finlanda alocă 15,8%, Franța – 11,2%, Germania – 12,2%, Grecia – 10,5%, Italia – 5,6%, Ungaria – 12,7%.”

Cele mai multe dintre răspunsuri fac trimitere la **ponderea disciplinelor**, propun fie mărirea numărului de ore în cadrul unei arii și chiar introducerea unor discipline (revenirea la numărul de ore de limba și literatura română, creșterea numărului de ore la istorie, creșterea numărului de ore pentru TIC; introducerea limbii latine în toate variantele de planificare; există respondenți care pun în discuție introducerea unor discipline opționale în trunchiul comun: informatică, tradiții și cultură, educație sexuală, rutieră, ecologică etc.), fie eliminarea religiei din trunchiul comun (3 persoane), sau a culturii civice (o persoană). Frecvența acestor răspunsuri este foarte redusă (numai 9 persoane propun, de exemplu, o oră suplimentară pentru limbă și literatură română) și diversitatea foarte mare. De asemenea, se constată că sunt multe opinii contradictorii.

Un exemplu de răspuns argumentat: „Consider că scoaterea limbii latine de la clasa a VIII-a este o greșeală. Dacă disciplina este predată potrivit vârstei elevilor și dacă competențele și conținuturile pentru această disciplină ar fi formulate și structurate corespunzător, studierea ei la clasa a VIII-a ar putea să contribuie la înțelegerea originii limbii române, a asemănărilor ei cu limbile neolatine, la formarea identității naționale alături de istorie și de educația civică. Consider că disciplina educație civică trebuie menținută la clasa a VIII-a deoarece completează foarte bine achizițiile realizate la disciplina istorie din punct de vedere civic.”

- Au răspuns un număr de **123 de persoane din afara sistemului**, dintre care părinți (aproximativ 80), reprezentanți mass media, ONG (10 persoane) și 3 elevi. Cea mai mare parte dintre răspunsurile oferite de această categorie de respondenți sunt irelevante în raport cu tema discutată.

O parte dintre răspunsuri se referă la **ponderile unor discipline** (26 de persoane consideră că orele dedicate unor discipline precum: limba română, latină, istoria României, TIC sunt insuficiente; unii propun introducerea unor ore suplimentare de geografie, limbi străine; câteva persoane propun discipline care ar trebui să se introducă în trunchiul comun (în total 6 răspunsuri) – informatica,

politică și relații diplomatice, cultură, educație sexuală, educație rutieră. Cel puțin două persoane contestă încadrarea religiei în planul cadru (eliminarea sa din trunchiul comun). O persoană propune reducerea numărului de ore la educație plastică și muzică în favoarea informaticii. Redăm un răspuns liber pentru complexitatea lui dar și pentru modul în care privește grupurile tematice: „Cred că pentru vârsta aceasta s-ar fi impus încă niște ore de educație estetică (mediul de habitat, peisaj, biodiversitate), educație ptr. sănătate (gastronomie, relații în comunitate, importanța vieții spirituale) și prea puține ore de formare a personalității (educație comunitară, religie, sfidările lumii de azi)”

Sunt numai 7 răspunsuri care fac **referire la arie curriculară**. Avem următoarele propuneri:

- restructurarea Ariei „Matematică și științe ale naturii” prin introducerea TIC, a informaticii și a tehnologiilor;
- fuzionarea ariilor Arte și tehnologii;
- o nouă arie curriculară numită „Sport și sănătate” care să cuprindă pe lângă educație sportivă, educația pentru sănătate, educație alimentară, sexuală etc.

Alte aspecte (mai puțin de 10 răspunsuri, în total) pe care această categorie de respondenți le aduce în discuție: *articularea cu viața* a variantelor prezentate, *interdisciplinaritate*, accentul pus pe voluntariat și pe discipline practice („ar fi nevoie de mult mai multă educație practică, voluntariat, consiliere, comunicare non-agresivă, dezvoltarea empatiei și a cooperării”) și introducerea unor teme /subiecte/discipline despre specificul local și național.

#### **Relevanța disciplinelor propuse din perspectiva contextului socio-cultural național și european/internațional:**

Categorii:

1. Disciplinele propuse sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural (național și european/internațional)

1.1 Subcategoria – neutru

Disciplinele propuse sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural (național și european/internațional) cu anumite obiectii.

2. Disciplinele propuse nu sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural (național și european/internațional)

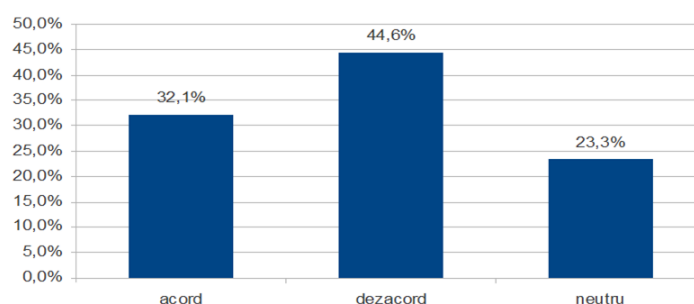
3. Discipline care trebuie eliminate.

4. Discipline care trebuie introduse.

5. Discipline la care trebuie suplimentat numărul de ore.

7. Alte situații.

**Figura 22. Distribuția opiniilor privind relevanța ariilor curriculare propuse, din perspectiva contextului socio-cultural național și european/internațional**



În urma analizei comentariilor se poate observa că un procent considerabil (32,1%) al respondentilor apreciaza disciplinele propuse in planul cadru ca fiind relevante din perspectiva contextului socio-cultural national si european/international dar si ca un procent (23,3%) dintre acestia aduc obiectii la planul cadru chiar daca au optat pentru una dintre variante. Pe de alta parte, procentul respondentilor care se afla in dezacord cu disciplinele propuse in planul cadru, indiferent de variantele lui, este foarte ridicat (44,6%).

**La categoria 1.” Disciplinele propuse sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural (national si european/international)”** cei mai multi respondenti apreciaza ca fiind valida Varianta 2 de Plan Cadru, deoarece aceasta ar raspunde nevoii de formare a unui absolvent de gimnaziu, atat din punctul de vedere al formarii sale intelectuale si al dobandirii unei culturi generale, cat si din punctul de vedere al viitoare sale insertii profesionale interne si externe.

*“...Disciplinele propuse respecta in foarte mare masura cerintele de pe piata muncii interne, dar si externe.”*

*“...disciplinele propuse sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural național și european/internațional în mare măsură pentru că acestea ajută la formarea intelectuală a elevului.”*

*“...Da sunt relevante și NU ar trebui eliminată nici o disciplină deoarece, stau la baza formării culturii generale a elevilor.”*

*“...Da. Disciplinele din varianta 2 sunt cele care contribuie la formarea omul nou care să facă față atât pe plan național cât și european/internațional.”*

**La subcategoria neutru 1.1 “Disciplinele propuse sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural (national si european/international) cu anumite obiectii”** respondentii conditioneaza alegerea unei variante de Plan Cadru de introducerea anumitor discipline de studiu din sfera abilitatilor practice, a educatiei pentru sanatate etc., sau de suplimentarea orelor de studiu pentru aria curriculara LIMBA SI COMUNICARE, OM SI SOCIETATE, respectiv TEHNOLOGII.

*“...Disciplinele propuse se apropie de perspectiva contextului socio-cultural national (mentinerea identitatii nationale) si a celui european (unde in majoritatea tarilor europene, istoria si geografia nationale, sunt tinute pe loc prioritar primind cel putin 3 ore pe saptamana pe fiecare an de studiu.”*

*“... propunem ca pe langa formarea competentelor digitale, de util. a calc si tehnologiilor moderne programa scolara a orei de TIC (care ar trebui sa se numeasca Informatica) sa urmareasca si formarea competentelor de gandire algoritmica, structurata, critica, de rezolvare creativa si eficienta a problemelor din diverse domenii (matematica, fizica, biologie...)”*

*“...Ar fi oportună introducerea unor discipline de dezvoltare a abilităților practice.”*

*“...Ar fi suficiente 2 discipline socio-umane si sa fie introduse alte doua discipline relevante cum ar fi Educatie pentru sanatate și Educatie antreprenoriala.”*

**La categoria 2 “Disciplinele propuse nu sunt relevante din perspectiva contextului socio-cultural (national si european/international)”** respondentii au argumentat dezacordul lor fata de variantele de Plan cadru propuse, in special prin tendinta observata de diminuare a valorilor nationale( diminuarea orelor de limba romana, istorie si geografie, disparitia orelor de limba latina) in favoarea unei corelari cu practicile existente la nivel european, dar care nu sunt neaparat benefice specificului formarii unui absolvent de gimnaziu din tara noastra.

*“...Ar trebui sa ne preocupe disciplinele din perspectiva contextului national pentru ca la noi in tara sunt multe probleme care nu exista la nivel european si international. Cum te poti alinia cu restul tinand cont de situatia data?”*

“...Consider ca, atacand disciplina esentiala (limba romana), alteram „contextul socio-cultural national”

“...Cand istoria este varza, cand evenimentele istorice nu mai este a ROMANILOR cand elevii sunt informati cu multe cunostinte incolplete sau greu de inteles, cand ne este falsificate realitatile...mai propuneti alte obiecte?”

“...Cred ca ar tebuie sa ne pese mai mult de cultura noastra si mai putin de cea europeana/internationala. Din pacate copii nostrii nu mai cunosc adevaratele valori romanesti , stramosii sau datinile noastre.”

“...Este important să transmitem generațiilor viitoare valorile identitare naționale și nu non-valorile impune de o uniune europeană falimentară (special am scris cu minuscule, pentru că e ca Germania în 1945.)

**La categoria 3. “Discipline care trebuiesc eliminate”** respondentii fac referire cu predilectie la disciplina Religie (5,7%), considerand ca studierea acesteia este conditionata deja de acordul parintilor si elevilor si ca nu ar trebui sa faca parte din trunchiul comun. Cu toate acestea, exista respondenti care propun inlocuirea disciplinei Religie cu “Istoria si evolutia religilor pe glob”, considerand ca acesta ar fi mai adecvata pentru noua realitate sociala.

**Observatie:** Ne aflam in fata unui paradox deoarece, respondentii opteaza pentru eliminarea religiei din trunchiul comun, in conditiile in care sunt deosebit de nemultumiti de faptul ca Planul Cadru, in cele 3 variante ale lui, nu este favorabil promovarii valorilor nationale, religia reprezentand, de altfel, un bastion al pastrarii identitatii nationale.

“...Da, cu exceptia religiei, care ar trebui optionala si la alegerea parintilor si elevilor.”

“In afara religiei, care ar trebui inlocuita cu 'Istoria si evolutia religiilor pe glob", toate celelalte sunt de folos DACA vor fi abordate din punctul de vedere al necesitatilor elevilor.”

“Limba latină la cl. a VIII-a - Da. Religia în școală - NU.”

“Religia nu ar trebui sa se afle in trunchiul comun, din moment ce elevii au dreptul sa opteze pentru aceasta disciplina.”

“Luate fiecare in parte, fara a considera ponderea lor cu exceptia religiei consider ca toate disciplinele propuse sunt relevante.”

“Religia eliminată din gimnaziu”

“Religia nu ar trebui sa faca parte din trunchiul comun, pentru ca depinde de acordul parintilor / elevilor.”

**La categoria 4. “Discipline care trebuiesc introduse”** respondentii(5,3%) semnaleaza in primul rand necesitatea reintroducerii limbii latine in trunchiul comun, disciplina fara de care nu ne-am putea justifica apartenenta noastra la latinitate. De asemenea, adecvarea disciplinelor de studiu la contextul socio-cultural national si european/international nu poate sa piarda din vedere limba latina stiut fiind faptul ca peste tot in lume, oamenii de stiinta incurajeaza studierea acestei disciplinei. Pe de alta parte, nu putini sunt acei respondenti care pledeaza pentru introducerea disciplinei Educatie pentru sanatate, considerand ca fiind necesara studierea ei si din dorinta adecvarii alegerii disciplinelor de studiu din Planul Cadru la contextul european/international.

“Fiind exclusa lb. latina, s-a renuntat la cea mai relevanta disciplina din perspectiva contextului national si european/international”

“Daca propunerile de plan cadru ar fi tinut cont de contextul socio-cultural national si european, limba latina ar fi fost in trunchiul comun, caci Europa fara mostenirea latina nu ar fi existat, Romania fara mostenirea latina este greu de inchipuit, la fel si toate stiintele. Mai mult, sunt studii care arata ca copiii care au facut limba latina se descurca mai bine la discipline precum matematica si alte stiinte exacte, dar si in cazul limbilor studiate.”

*“Contextul socio-cultural national si european vizeaza latina inaintea celorlalte materii. Cum ati gandit s-o eliminati?! Pretutindeni, in lume, oamenii de cultura sustin latina, doar noi ne lepadam de ceea ce suntem.”*

*“Ar fi suficiente 2 discipline socio-umane si sa fie introduse alte doua discipline relevante cum ar fi Educatie pentru sanatate și Educatie antreprenoriala”*

*“Ca sa fim conectati la contextul european ar trebui inclusa Educatia pentru sanatate”*

**La categoria 5.”Discipline la care trebuie suplimentat numarul de ore”** respondentii fac referire la suplemtarea orelor in special pentru urmatoarele discipline: Istorie (5,7%) si Geografie (4,7%), TIC( 4,3%), Limba si literatura romana(3,0%) si Limbi moderne (3,0%). Daca, in ceea ce priveste disciplinele Istorie si Geografie, pledoria este facuta in favoarea valorizarii specificului national si al adecvarii Planului Cadru la exemplele furnizate deja la nivel european, in ceea ce priveste TIC accentul cade mai degraba pe necesitatea formarii absolventului de gimnaziu, in asa fel incat, acesta sa fie capabil ulterior sa stapaneasca noile tehnologii ale informatiei si comunicarii pentru a putea face fata noilor provocari legate de piata muncii.

*“Acordarea mai multor ore de istorie si geografie si a celor socio-umane ofera o mai buna posibilitate de integrare a identitatii noastre in cea europeana.”*

*“Cred ca in acest context geografiei trebuie sa ii se acorde o mai mare importanta”*

*“Cresterea numarului orelor de Istorie la 2/saptamana la toate clasele de gimnaziu ar presupune uniformizarea legislatiei romanesti cu spatiul comunitar”*

*“Disciplinele tradiționale sunt justificate; noul pachet (Educație pentru drepturile copilului, Educație interculturală, Educație pentru cetățenie democratică, Educație economică), a cărui introducere antrenează diminuarea ponderii studiului limbii române, al istoriei, al geografiei, al artelor și eliminarea latinei poate afecta grav identitatea națională. Identitatea europeană se definește prin raportare la moștenirea latină inclusiv în cazul unor națiuni de altă origine (vezi importanța studierii latinei nu doar in Franța, Italia, Belgia, dar și în Germania sau Olanda.”*

*“in contextul in care cererea de IT-isti si programatori este extrem de mare pe plan national, european, international se impune alocarea unui numar de ore si pentru algoritmica si notiunile de baza in programare astfel incat in timpul liceului, atat la profilul matematica-informatica cat si stiintele naturii sa fie aprofundate aceste notiuni si extinse astfel incat sa atinga domeniile solicitate actual pe piata muncii”*

*“Un absolvent de gimnaziu ar trebui să posede și cunoștințe tehnice și cunoștințe legate de tehnologia informației așa cum trebuie de exemplu să stăpânescă o limbă de circulație internațională”*

**La categoria 6 “Alte comentarii”**, raspunsurile cele mai elocvente fac referire pe de o parte la regandirea antamarii Planului Cadru pornind de la nevoile unui absolvent de gimnaziu de a dobandi si competente in zona abilitatilor practice si a voluntariatului, iar pe de alta parte la introducerea unor discipline cum ar fi: oratorie, teatru, arta culinara etc.

*“Ar fi nevoie de mult mai multa educatie practica, voluntariat, consiliere, comunicare non-agresiva, dezvoltarea empatiei si a cooperarii”*

*“In contextul european/international, consider relevanta introducerea unor discipline precum: arta culinara, coregrafie, oratorie, dezbateri, teatru”*

*“Nu stiu in ce masura ar trebui invatata un an intreg "Drepturile copilului" . Aceasta materia ar incarca clasa a V-a si oricum in orele de dirigentie , in orele de educatie civica este prezentata tema”*

## 5.5. Opinii privind coerența dintre pregătirea obligatorie (trunchiul comun) și cea opțională (CDS)

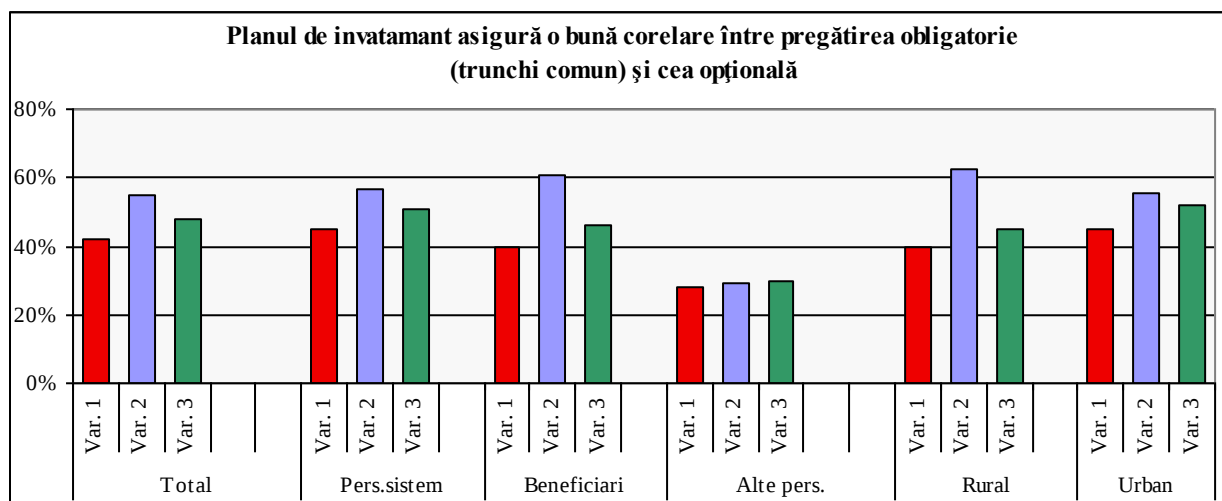
### Relația dintre pregătirea obligatorie (trunchi comun) și cea opțională (curriculum la decizia școlii) la nivelul planurilor de învățământ

Repondenții la chestionarul online au fost invitați să aprecieze măsura în care fiecare dintre cele trei variante de plan-cadru supuse dezbaterei publice asigură o bună corelare între pregătirea obligatorie (trunchi comun) și cea opțională (curriculum la decizia școlii). La nivel general, ordinea aprecierilor celor trei variante de plan cadru din perspectiva relației TC-CDS a fost următoarea:

- varianta 2 – scor mediu<sup>1</sup> 2,21 și grad de intensitate<sup>2</sup> 55,1%;
- varianta 3 – scor mediu 1,91 și grad de intensitate 47,7%;
- varianta 1 – scor mediu 1,68 și grad de intensitate 41,9%.

Datele colectate prin chestionar evidențiază faptul că toate categoriile de repondenți au apreciat cele trei variante de planuri cadru de învățământ în aceeași ierarhie. Ponderea non-răspunsurilor este amplă, în special la nivelul repondenților ce reprezintă alte categorii de persoane decât actorii școlari.

**Figura 23. Distribuția opinii privind corelarea dintre pregătirea obligatorie (trunchi comun) și cea opțională (CDS)**



Persoanele care au apreciat **existența unei bune corelații între TC și CDS** la nivelul planurilor de învățământ propuse au evidențiat următoarele argumente:

- A fost apreciată pozitiv **alocarea de opționale pe fiecare arie curriculară**, fapt care semnifică acordarea unei atenții egale pentru fiecare domeniu de cunoaștere.
- S-a evidențiat ca element de noutate introducerea **opționalilor integrate** la nivelul mai multor arii curriculare, care ar avea rolul de a răspunde nevoii de abordare integrată a unor teme/domenii și de a facilita dezvoltarea competențelor cheie la nivelul elevilor.

<sup>1</sup> media ponderată a răspunsurilor raportată la valoarea cea mai mare a scalei de evaluare de 4 puncte

<sup>2</sup> ponderea scorului mediu în valoarea cea mai mare a scalei de evaluare

- O parte dintre cadrele didactice consideră că 1-2 ore de CDS/săptămână **este suficient pentru nivelul învățământului gimnazial**, în condițiile în care ponderea respectivă va crește la nivelul învățământului secundar superior.

La polul opus, repondenții care au apreciat că **nu există o corelare echilibrată și dezirabilă între TC și CDS** au avut următoarele puncte de vedere:

- Ponderea CDS este extrem de redusă la nivelul fiecăreia dintre variantele de plan-cadru propuse. *CDS este alocat în mod simbolic, nu poate asigura diferențierea celor trei variante de plan-cadru* (răspuns cadru didactic).
- În altă perspectivă, se apreciază că ponderea TC-CDS devine validă numai dacă programele școlare ale fiecărei discipline în parte vor asigura cu adevărat, la nivelul practicii școlare, componenta la dispoziția profesorului din timpul alocat disciplinei/domeniului de studiu (prevăzută de art. 66 din *Legea educației naționale nr. 1/2011* cu modificările și completările ulterioare), care permite adaptarea la contextul de predare-învățare.

Între cele două opțiuni, punctele de vedere ale repondenților au fost foarte variate.

- **Majoritatea participanților la dezbatere consideră că este necesar ca trunchiul comun să aibă o pondere amplă pentru că are rol important, major în formarea elevilor.**

Mulți repondenți sunt de părere că TC are un rol de bază în dezvoltarea elevilor, iar locul în TC oferă disciplinelor de studiu un statut mai important, mai stabil – atât la nivelul identității unei discipline de studiu, cât și la nivelul practicii didactice (modul în care predă profesorul, modul în care învață elevul).

O parte dintre repondenți au analizat critic nu atât ponderea TC, cât mai ales componenta acestuia. Ca urmare, au fost făcute propuneri privind introducerea în TC a unor noi discipline/domenii de studiu, concomitent cu eliminarea altora.

- **Mulți repondenți consideră că este nevoie de creșterea ponderii CDS la nivelul planului de învățământ, dar soluțiile propuse sunt foarte variate, uneori contradictorii.**

Foarte mulți repondenți susțin nevoia de a crește ponderea CDS, astfel încât noul plan-cadru să aibă caracter inovativ: *Trunchiul comun e cam stufos, iar CDS-ul a rămas aceeași Cenușăreasă a școlii românești* (răspuns cadru didactic)

În viziunea actorilor școlari, un CDS mai amplu are roluri multiple și asigură:

- o mai largă autonomie a școlii, concomitent cu o creștere a responsabilității acesteia: *Având libertate mai mare, școlile pot alege cum să își educe elevii și au șansa de a o face cum trebuie* (răspuns cadru didactic);
- o creștere a responsabilității profesorilor: *Un CDS mai mare ar impulsiona profesorii către un stil de predare mai atractiv și interactiv* (răspuns formator);
- posibilitatea de realizare a demersurilor personalizate în școala de masă, cu accent pe promovarea intereselor copiilor.

Soluțiile propuse de repondenți pentru a asigura o bună corelare între TC și CDS sunt variate, nu se poate vorbi despre o tendință generală. Astfel, părerile actorilor școlari au identificat următoarele posibilități de creștere a CDS:

- prevederea ca obligatorie a unei ore de CDS la fiecare arie curriculară;
- creșterea ponderii opționalelor integrate; *Opționalele văzute ca domenii interdisciplinare par potrivite pentru grupa de vârstă avută în vedere. / Opționalul integrat nu este chiar o*

sperietoare..., are potențial educațional amplu. / Consider că este o provocare pentru cadrele didactice și sper să fie un test de abilități manageriale pentru directori, atunci când se va pune problema încadrării și plății cadrelor didactice care-l predau. (răspunsuri cadre didactice);

- creșterea CDS prin deplasarea unor discipline din TC în CDS (disciplinele socio-umane, educația muzicală, educația plastică, educația fizică, religia): Elevii sunt supraîncărcați cu materii "moderne", cu fel de fel de "educații" care își au locul într-un CDS mai consistent, iar TC să aibă cel mult 20 de ore/săptămână, cu un CDS de 5-6 ore. (răspuns cadru didactic); Artele și sportul să fie opționale, doar cine are vocație, talent să le facă. Altfel, acestea sunt contexte de frustrare pentru elevii ce nu au talent (răspuns părinte);
- introducerea unor opționale care să sprijine pregătirea elevilor la disciplinele la care se susțin evaluări naționale, cel puțin la nivelul claselor a VII-a și a VIII-a; acest lucru ar diminua fenomenul meditațiilor private, plătite din banii părinților;
- prevederea unor ponderi variate TC – CDS pe fiecare arie curriculară.

**• Indiferent de numărul de ore pe care îl propun pentru CDS, persoanele participante la procesul de dezbatere publică au identificat roluri specifice pe care trebuie să le aibă CDS: centrare pe interesele elevilor, pe nevoile lor de dezvoltare, pe așteptările comunității**

- În viziunea repondenților, opționalele propuse trebuie să răspundă explicit unor interese de cunoaștere ale elevilor, nu intereselor organizatorice ale profesorilor sau ale școlii.
- De asemenea, se consideră că CDS trebuie să aibă relevanță pentru comunitatea locală: N-ar fi mai bine să fie Curriculum la decizia comunității? Comunitatea alege, profesorii se pregătesc... și apoi prezintă lucruri noi și interesante elevilor! (răspuns cadru didactic)
- Se resimte nevoia unor opționale care să pună accent pe valorile profesionale, pe orientarea vocațională timpurie a elevilor, în acord cu aptitudinile și talentul lor.
- Alte opinii exprimate în dezbaterile publice apreciază că opționalele ar trebui să dea posibilitatea de extindere sau aprofundare a conținuturilor din trunchiul comun.

**• În pondere foarte mare, repondenții – cadre didactice, elevi, părinți – au semnalat practic deficitare la nivelul alocării CDS-ului. Aceste realități au subminat într-o oarecare măsură ideea de CDS. Ca urmare, se consideră necesare intervenții specifice de susținere a rolului real pe care trebuie să îl aibă CDS.**

- Orele alocate CDS sunt utilizate cel mai adesea pentru completarea normelor didactice. CDS-ul se introduce pentru profesori, nu pentru elevi! / CDS-ul salvează catedre, nu formează competențe. / De cele mai multe ori, disciplinele opționale nu sunt alese de elevi, ci de conducerea școlii în funcție de nevoile de completare a normelor didactice. / Nici profesorilor nu le place, fiindcă trebuie să-și facă programa de opțional, dar de predat va preda tot ce știe ei, iar elevilor clar nu le place. / CDS este o formă prin care unii își rotunjesc veniturile și nicidecum ceva direcționat spre elev. (răspunsuri cadre didactice)
- Părinții nu constituie un partener real în alegerea CDS. Pe de o parte, părinții nu sunt interesați de ceea ce se întâmplă cu copiii lor la școală în zona de CDS pentru că aceasta nu reprezintă domeniu vizat de evaluările naționale. Pe de altă parte, profesorii nu au practica consultării părinților în alegerea opționalelor.
- În multe situații, orele de opțional sunt abordate în mod tradițional, fiind alocate către disciplinele clasice: matematică, română. Această practică este considerată un tipar învechit care, din păcate, restrânge drastic posibilitățile de evoluție a elevilor și a învățământului, în general (răspuns cadru didactic).
- Au fost semnalate și situații în care opționalul este impus de către alte instanțe, adesea din afara școlii, pierzându-și astfel caracteristica fundamentală: De cinci ani avem „optional obligatoriu TIC” impus de ISJ (răspuns cadru didactic).

- Calitatea programelor de CDS este discutabilă: Majoritatea opționalelor sunt lipsite de creativitate, au programe neadaptate de ani întregi, sunt ore folosite pentru a face tot materia de bază a profesorilor de la clasă. (răspuns cadru didactic).
- Multe opinii apreciază că CDS implică costuri suplimentare și, adesea, opționalele propuse nu se aprobă din lipsă de fonduri.
- După părerea unora dintre profesori, lipsa unei viziuni centrate pe competențe în abordarea opționalelor conduce la lipsa unei finalități educaționale globale: În condițiile în care CDS se schimbă anual, în funcție de interesele manageriale și personale locale/ completări de catedră ale unor privilegiați... totul e doar o formalitate, fără finalitate socială!? (răspuns cadru didactic)

• **Repondenții au formulat un ansamblu de propuneri pentru organizarea activităților de învățare din zona CDS. Acestea ar putea fi valorificate la nivelul dezvoltării metodologiei de elaborare a CDS.**

- S-a propus dezvoltarea unui registru al CDS ofertat la nivel național, în care să fie disponibile online: titlurile de discipline, programele de studiu, materiale auxiliare necesare, referințe la experiențe didactice de utilizare a opționalelor propuse.
- Există opinii conform cărora evaluarea competențelor dezvoltate la nivelul CDS prin probe naționale ar crește calitatea acestuia: Ar fi bine să se urmărească și rezultatele obținute de elevi în urma studierii opționalelor. În plus, elevii consideră aceste ore ca fiind prea puțin importante, așteptând note de 10 fără niciun efort. (răspuns cadru didactic) – Alte opinii consideră că evaluarea la nivelul CDS ar trebui să fie prin calificative sau chiar total eliminată, pentru a scăpa elevii de stresul evaluării.
- Se resimte nevoia de flexibilitate în organizarea CDS: nu numai pe clase, ci și pe grupuri mici, organizate în funcție de interesele și/sau aptitudinile elevilor la nivelul unei școli.
- Pornind de la acestea, s-a propus realizarea unui plan individual al fiecărui elev, coerent și unitar de alegere a CDS pe parcursul unui nivel de studiu, astfel încât abordarea să nu fie una contextualizată și segmentată la nivelul fiecărui an de studiu.
- Motivarea profesorilor care dezvoltă programe de opțional (acordarea de credite, scopuri salariale) în funcție de gradul de utilizare a acestor programe la nivelul sistemului educațional (numărul de clase/școli care utilizează acele resurse).
- Centrarea activității din cadrul CDS pe mai multe aspecte interdisciplinare, aplicații practice.

Propunere: recunoașterea/validarea, la nivelul unor opționale, a experiențelor de învățare acumulate de elevi în cadrul activităților nonformale. În felul acesta, elevul care are o dorință de a face sport, muzică, un instrument, teatru etc. ar putea să-și urmeze interesul și să-și dezvolte aceste aptitudini care nu pot fi satisfăcute în cadrul școlii.

## 5.6. Corelarea planului cadru pentru gimnaziu cu cel de la primar

La acest item **au răspuns circa două treimi dintre respondenți**, o treime nu a oferit nicio informație cu privire la coerența planului cadru între cele două nivele de învățământ.

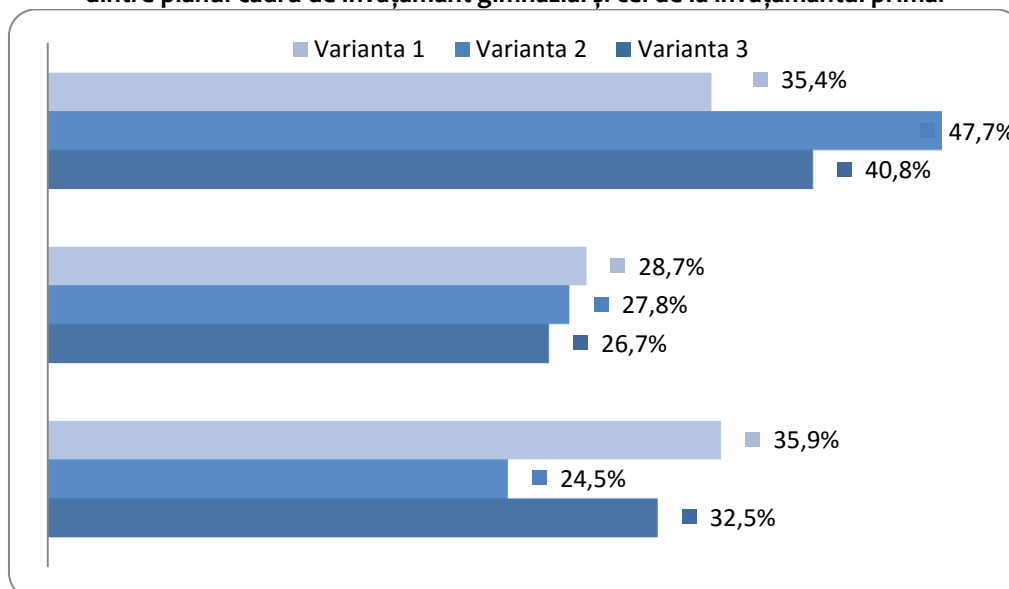
Pentru a realiza o ierarhizare a opțiunilor pentru fiecare dintre cele trei variante propuse, am cumulat răspunsurile în foarte mare măsură și în mare măsură, respectiv în mică măsură și în foarte mică măsură, constatând astfel cum se polarizează alegerile respondenților.

Astfel, cel mai ridicat grad de acord cu modul în care respectivul plan-cadru ar asigura o bună coerență cu planul actual pentru nivelul primar l-a întrunit varianta 2, care s-a apropiat de jumătate din total ca număr de opțiuni pozitive. Varianta 3 ocupă a doua poziție ca favorabilitate a opiniilor, cu puțin peste 40% dintre alegeri, iar varianta 1 a adunat ceva mai mult de o treime dintre răspunsurile pozitive.

Remarcăm însă în toate cazurile, dar în mod mai accentuat pentru variantele 1 și 3, numărul foarte ridicat de nonrăspunsuri, ceea ce poate să denote, corelat și cu răspunsurile deschise date în comentarii, fie lipsa unei păreri clare sau a unei viziuni de ansamblu asupra problemei în cauză, fie o atitudine de oarecare desconsiderare a variantelor propuse sau a măsurii în care acestea pot să servească util principului coerenței ciclurilor de studiu.

Repartizarea preferințelor respondenților pentru cele 3 variante de plan-cadru pentru învățământul gimnazial, din punct de vedere al coerenței între planul-cadru din învățământul primar și cel gimnazial se reflectă în următoarea imagine grafică:

**Figura 24. Preferințele respondenților pentru cele 3 variante, din punct de vedere al coerenței dintre planul-cadru de învățământ gimnazial și cel de la învățământul primar**



O parte dintre respondenți au făcut **comentarii relevante** pe această temă. Circa trei sferturi dintre comentarii (338) vin de la cadre didactice și doar un sfert (100) de la părinți și alte persoane din afara sistemului de învățământ. În general **comentariile au fost făcute de către cei care au avut obiecții** față de variantele propuse și au considerat că simpla ierarhizare propusă de chestionar reflectă insuficient de bine opinia lor.

(I) Astfel, cele mai multe comentarii merg în direcția **exprimării nemulțumirii** față de problema sondată, fie **privind planurile cadru în ansamblul lor** (ex. *nu agreez nicio variantă sau toate variantele sunt proaste*; uneori există remarci acide legate de existența unei continuități cu ciclul primar, în sens negativ - *"au aceleași deficiențe"*; *"coerența există pentru că și în învățământul primar există o osificare structurală"*), fie **privindu-le din perspectiva propriei discipline** (ex. *nu există continuitate la disciplina pe care o predau*). Acest tip de comentarii din urmă sunt făcute în principal de cadre didactice care predau:

- **educația tehnologică** – se critică faptul că în variantele 1 și 3 sunt scoase orele de educație tehnologică de la clasele a V-a și a VI-a.
- **limba română** – se critică faptul că, pentru această disciplină, numărul de ore din învățământul primar se reduce în cel gimnazial (de la 5 la 4 ore).

- **consiliere și orientare** – se critică faptul că în varianta 2 la această disciplină nu apar deloc ore pentru elevii din clasele a V-a, a VI-a și a VII-a.
- **educație plastică** – se critică faptul că în varianta 2 elevii de clasa a V-a nu au această disciplină.
- **educație muzicală** – se critică faptul că în varianta 2 elevii de clasa a VIII-a nu au această disciplină.

Iată câteva opinii ilustrative în acest sens:

- *"Nici acest plan-cadru nu satisface nevoia de continuitate și aprofundare a noțiunilor, propune un sistem tot mai depărtat de concentricitate".*
- *"Coerența este foarte, foarte mică. **Nu există o continuitate gândită pentru un elev mediu care trebuie să se dezvolte armonios și gradat de la grădiniță la liceu. Sunt rupturi și fragmentări majore care-i dezorientează pe elevi, părinți și cadrele didactice. Elevii resimt din ce în ce mai greu povara gimnaziului!**"*
- *"Continuitatea este în rău. Se merge pe număr redus de ore la limba română, ca la primar, unde se văd deja rezultate negative, se pierde componenta culturală. La primar, se fac mai puține lucruri decât înainte și elevii vor intra în gimnaziu altfel, acest plan expunându-i unor eșecuri".*
- *"Rămân materiile cu orgoliile lor, interesele unora, iar interesele elevilor la coadă".*

(II) Există între comentariile înregistrate o serie de răspunsuri, care semnalează faptul că **respondenții nu cunosc planul-cadru de la învățământul primar** (ex.: *nu cunosc planul-cadru de la învățământul primar sau nu cunosc situația din învățământul primar*). Răspunsul *nu știu, nu cunosc situația* apare mai frecvent la părinți, dar destul de des și în rândul cadrelor didactice. Ele reflectă faptul că între cele două niveluri de învățământ punțile de legătură sunt fragile, cele două categorii profesionale – profesorii pentru învățământul primar și profesorii pentru gimnaziu – nu cunosc întotdeauna realitatea celeilalte categorii, nu privesc curriculumul la modul sistemic, integrat și dinamic, evolutiv, ci mai degrabă static și unilateral. Ceea ce este explicabil, dar nu culpabil, dacă ne situăm *realist* în paradigma culturii școlii românești care poartă încă amprenta pregnantă a diviziunii tranșante dintre ciclurile școlare, precum și pe cea a formării monodisciplinare a profesorilor, care se răsfrânge negativ asupra continuității și unității educaționale din perspectiva elevului. Efectele lipsei de comunicare și de colaborare între aceste categorii profesionale se răsfrâng în mod negativ asupra copilului, mai ales la trecerea de la învățământul primar spre cel gimnazial.

(III) O altă categorie de răspunsuri reflectă **acordul** total (rareori!) sau parțial față de una sau mai multe dintre variantele de plan-cadru. În această categorie predomină comentariile făcute de profesori, în detrimentul celor făcute de părinți. Putem presupune că există și cadre didactice care, din perspectiva propriei discipline, nu semnalează probleme deosebite (ex. *Toate cele 3 propuneri asigură o bună coerență cu planul de învățământ de la învățământul primar, cu mențiunea că doar varianta 2 este cea care permite acumularea fără hiatusuri a noțiunilor de științele naturii.*)

(IV) În fine, poate cea mai interesantă categorie de comentarii o reprezintă **diversele observații pertinente**, cu caracter recurent, uneori legate numai tangențial sau indirect de planurile cadru sau de întrebarea propriu-zisă, semnalând însă câteva aspecte critice legate de funcționarea sistemului, îndeosebi în ceea ce privește problema continuității între ciclul primar și cel gimnazial sau, mai larg, a unității interne a structurilor curriculare:

- Într-un număr semnificativ de opinii, exprimate pe diverse tonuri, se întâlnește remarcă importantă și, totodată, **obiecția** (față de chestiunea propusă în item) conform căreia **nu atât planul-cadru, cât programele școlare trebuie să asigure coerența între cele două cicluri de învățământ:**

- "Consider că nu numărul de ore asigură tranziția mai ușoară de la primar la gimnaziu, ci programele școlare. Așadar, trebuie o atenție mărită la conceperea acestora, astfel încât să se asigure continuitatea și interdisciplinaritatea".
- "Planul cadru nu îmi dezvăluie coerența cu cel primar decât la numărul de ore. Pentru a vorbi de coerență ar trebui să studiez programele fiecărei discipline. Dacă în învățământul primar elevul învață să rezolve probleme aritmetice, iar din clasa a V-a le rezolvă doar algebric, degeaba are planul cadru același număr de ore".
- "Având în vedere faptul că programele nu sunt corelate între ele în ceea ce privește disciplinele studiate de elevi de la primele niveluri de studiu este foarte dificilă realizarea unui plan-cadru coerent pentru ciclul gimnazial. A se vedea exemplul limbilor străine la nivelul primar unde elevii trebuie să învețe adjectivul în limba străină, iar ei nu au noțiunea în limba română."
- "Tranziția curriculară, de exemplu, la matematică și științele naturii este dramatică. La nivelul ciclului primar, la matematică, cunoștințele sunt extrem de puține, iar în clasa a V-a abundă în multe și dificile noi cunoștințe. Ar trebui să se revizuiască politica de la nivelul ciclului primar".
- "Există neconcordanțe între programa de cls. a IV-a și cea de cls. a V-a la disciplinele de bază. Trecerea de la ciclul primar la cel gimnazial este extrem de dificilă pentru elevi din cauza volumului mare de informații care poate deveni copleșitor pentru unii elevi".
- "Nu există o viziune de ansamblu asupra parcursului educațional. La nivelul programelor este evidentă această discontinuitate".

- **Predarea integrată, introdusă deja în ciclul primar, nu se regăsește în ciclul secundar**, așa cum transpare din cele trei variante de plan-cadru pentru nivelul gimnazial; chiar dacă apar ariile curriculare, care deschid calea către interdisciplinaritate, accentul pus pe discipline rămâne prea puternic;
- "Atâta timp cât la ciclul primar disciplinele se predau integrat, iar la gimnaziu pe obiecte de studiu, consider că nu se realizează o bună coerență".
- "Dacă măcar în clasa a V-a se vor face ȘTIINȚE \*(Apa, Aer, Sol) așa cum se face în alte țări din UE se poate spune că există o coerență cu ce se face în învățământul primar".
- "Ar trebui să existe și la gimnaziu o abordare transdisciplinară".
- **Lipsa abordării holistice a copilului și caracterul preponderent academic** al învățământului gimnazial sunt evidente prin dezechilibrul dintre orele alocate fiecărei arii curriculare;

- "Asta în cazul în care urmărești doar finalitatea prin examenul național. Nicidecum dacă ar deservi necesitățile reale ale copilului: dezvoltare armonioasă pe toate planurile, nu doar unidirecțional".
- "Într-un secol în care experimentul este o nouă sursă de valoare, noi propunem scoaterea materiilor care stimulează aceasta (desenul, literatura, muzica). Doar prin creativitate se ajunge la inovație tehnică și economică. Nu mai puneți copii să memoreze definiții din dicționare. Ajutați-i să cunoască concepte și mai mult să genereze idei! Aceasta se poate dezvolta doar printr-o gândire critică bazată pe comparații și contraste".
- "Elevul trebuie să-și dezvolte creativitatea și găsirea de soluții în viața cotidiană, nu să devină dependent de tehnologie. Să știe să deseneze cu mâna liberă, nu conectat la calculator. Să știe să scrie frumos, nu să tasteze simplificat. Să cânte, nu să imite și să facă playback".

- **Dificultățile tranziției copiilor** din învățământul primar în cel gimnazial se referă la numeroase aspecte, între care trecerea la un grad de dificultate superior al materiilor, confruntarea cu o diversitate de profesori, implicit de stiluri didactice, de exigențe și de solicitări dificil de gestionat, la care se adaugă modificarea programului și, uneori, schimbarea școlii și a colegilor. În aceste condiții de multiple provocări concomitente legate de adaptarea la trecerea la un alt nivel de școlarizare, **copiii nu ar trebui suprasolicitați cu un număr mai mare de ore, nici cu introducerea în avalanșă, într-un mod neprogresiv, a mai multor discipline noi.**

- *"Trecerea este bruscă, nivelul primar e tratat pueril, ceea ce e firesc, pe când cel gimnazial devine foarte științific dintr-o dată: derivare parasintetică la limba română în clasa a V-a?"*
- *"Există probleme de adaptare a elevilor la clasa a V-a la volumul, ritmul și intensitatea activității de rezolvare a sarcinilor școlare. La ciclul primar se prevede un număr relativ mare (probabil nu și nejustificat) de ore pentru joc și mișcare, muzică și mișcare, arte vizuale și abilități practice. La ciclul gimnazial nivelul de plecare în curiculă și în predare este mult mai ridicat, iar "dexteritățile" se pierd pe drum".*

## 5.7. Condiții de implementare

În această secțiune vom analiza măsura în care variantele analizate pot fi implementate, având în vedere pregătirea cadrelor didactice (abilitare curriculară), asigurarea resurselor materiale și alte aspecte privind implementarea considerate importante.

### Pregătirea cadrelor didactice (abilitare curriculară)

În legătură cu măsura în care fiecare dintre variantele planului-cadru poate fi implementată, având în vedere pregătirea cadrelor didactice se observă faptul că 55,2% dintre repondenți au apreciat că varianta 2 a planului - cadru poate fi implementată în *foarte mare măsură și mare măsură*, în timp ce varianta 3 a fost aleasă de către 49,3% dintre repondenți, iar 43,2% au preferat varianta 1 a planului cadru. Varianta 2 a obținut cea mai mare valoare și în ceea ce privește scorul mediu (2,33) și intensitatea opiniilor (58,2%), fiind urmată la mică distanță de varianta 3 cu scorul mediu (2,05) și intensitatea opiniilor (51,3%).

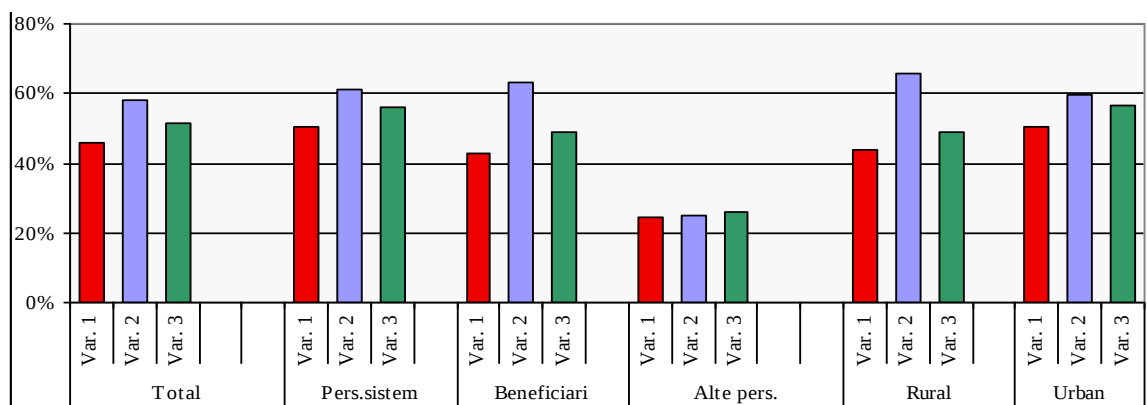
Prin raportarea la *segmentul de apartenență a subiectului în raport cu sistemul de educație* (personal cu expertiză în sistem, beneficiari, alte categorii), se constată faptul că nu există diferențe semnificative între opiniile primelor două categorii. Astfel, 59% din personalul cu expertiză în sistem și 58% dintre beneficiari (elevi, părinți) au considerat că varianta 2 a planului-cadru poate fi implementată în *foarte mare măsură și mare măsură*, având în vedere pregătirea cadrelor didactice. Pe de altă parte, doar 22% din repondenții din categoria alte persoane (reprezentanți media, reprezentanți ONG-uri, cercetători etc.) au ales varianta 2, un sfert dintre aceștia optând pentru varianta 3 a planului-cadru, iar 23,5% pentru varianta 1.

Varianta 3 a planului-cadru a fost preferată de către 54,9% din personalul cu expertiză în sistem, și 44,5% dintre beneficiari (elevi, părinți), în timp ce varianta 1 a fost aleasă de către 48,5% din personalul cu expertiză în sistem și de către 37,8% dintre beneficiari.

Răspunsurile trebuie interpretate cu precauție, având în vedere rata mare de non-răspunsuri înregistrate, mai ales în cazul repondenților din categoria *alte persoane*.

În funcție de *mediul de rezidență*, se constată că repondenții din mediul rural au optat pentru varianta 2 în proporție de 64,2%, în timp ce repondenții din mediul urban în proporție de 56%. Varianta 3 a planului-cadru a fost preferată într-o mai mare măsură de către repondenții din mediul urban (54,9%) în comparație cu 46,4% dintre repondenții din mediul rural. O situație asemănătoare se observă și în cazul variantei 1 a planului-cadru, pentru care au optat 47,8% dintre repondenții din mediul urban și 40,7% dintre repondenții din mediul rural.

**Figura 25. Distribuția opiniilor privind fezabilitatea implementării planurilor cadru din perspectiva pregătirii cadrelor didactice, pe variante de plan-cadru și categorii de respondenți**



În continuare, vor fi comparate **aprecierile repondenților - personal din sistem și alți participanți** (beneficiari și alții) cu privire la măsura în care fiecare dintre variantele analizate poate fi implementată, având în vedere pregătirea cadrelor didactice (abilitarea curriculară).

În legătură cu **varianta 2 de plan - cadru**, nu se observă diferențe între opiniile personalului din sistem (49,8%) și cele ale restului repondenților (50%), care au considerat că poate fi implementată în *foarte mare măsură și mare măsură*, având în vedere pregătirea cadrelor didactice (abilitarea curriculară).

**Varianta 3 a planului - cadru** a fost avută în vedere ca putând fi implementată în *foarte mare măsură și mare măsură* de către 45,4% din personalul din sistemul de educație și de către 40,9% din restul repondenților, în timp ce **varianta 1 a planului - cadru** a fost aleasă de către 39% dintre repondenții - personal din sistem și 37,6% din restul repondenților.

Prin urmare, nu se constată diferențe semnificative între aprecierile personalului din sistem și cele ale restului repondenților (părinți, elevi, ONG-uri, reprezentanți media etc.) cu privire la măsura în care fiecare dintre variantele analizate poate fi implementată, având în vedere pregătirea cadrelor didactice (abilitarea curriculară).

Rezultatele obținute ar trebui interpretate cu precauție, având în vedere **numărul mare de non-răspunsuri**, care ar putea fi explicat prin faptul că acești repondenți sunt nemulțumiți în legătură cu variantele de plan-cadru propuse ori sunt îngrijorați în legătură cu dispariția unor discipline din planul cadru/ pierderea catedrelor sau nu au putut să aleagă niciuna dintre variantele propuse și consideră că acestea ar trebui îmbunătățite. Spre exemplu, în cazul personalului din sistem, se observă următoarea pondere a non-răspunsurilor: pentru varianta 1 (29,8%), varianta 3 (25,7%), iar pentru varianta 2 (21,1%). În ceea ce privește restul populației, non-răspunsurile sunt mai numeroase pentru varianta 1 (31,5%) și varianta 3 (29,9%), iar pentru varianta 2 se observă o pondere mai scăzută a non-răspunsurilor (16,7%), în comparație cu situația în cazul personalului din sistem.

**Principalele categorii de situații** identificate prin analiza comentariilor făcute de repondenți (531) în legătură cu măsura în care fiecare dintre variantele planului-cadru poate fi implementată, având în vedere pregătirea cadrelor didactice (abilitarea curriculară) sunt prezentate în continuare

Aproximativ o cincime dintre repondenți au considerat că **pregătirea cadrelor didactice nu este necesară** pentru implementarea noului plan-cadru, fie pentru că au apreciat că profesorii sunt pregătiți corespunzător, fie au considerat că pregătirea acestora nu este necesară în condițiile în care planurile-cadru nu aduc elemente de noutate. Îngrijorător este faptul că un sfert dintre cei care au considerat că pregătirea cadrelor didactice nu este necesară este reprezentat de către personalul din sistemul de educație.

- Da, sunt pregătiți, dacă ne referim la cadrele didactice calificate. Iar profesorii de fizică, chimie și biologie, în mare majoritate, au dublă specializare sau au urmat mastere sau postuniversitare de științe sau științe ale naturii, au vechime la catedră, grade didactice, au participat și cu siguranță vor mai participa la cursuri de formare și perfecționare (Inspector școlar).

- Există cadre didactice calificate pentru disciplinele din aria curriculară Tehnologii. Dacă se face o analiză reală se va constata că sunt foarte multe cadre didactice care au făcut cursuri postuniversitare de reconversie profesională de Educație tehnologică și Informatică încă din anii 2000, 2001. Au deja experiență și rezultate deosebite. Mulți profesori de matematică au dublă specializare matematică – informatică (Cadru didactic gimnaziu).

Se observă o pondere mai mică a repondenților (aproximativ o zecime) care au apreciat că **pregătirea cadrelor didactice este necesară** pentru implementarea noului plan-cadru din motive variate, spre exemplu: înțelegerea noii reforme curriculare, centrarea pe formarea competențelor elevilor, asigurarea calității, învățarea unor strategii didactice noi etc.

Pentru reușita oricărei reforme curriculare este importantă pregătirea cadrelor didactice pentru aplicarea noilor abordări ale procesului educațional. Cadrele didactice pot influența parcursul curriculumului de la intenție la aplicare în practica școlară prin bagajul de cunoaștere și înțelegere adus de profesori, ca principali actori implicați în traducerea programelor școlare în termenii aplicării la clasă (Cadru didactic gimnaziu).

Este momentul să trecem elevul pe primul plan, în centrul problemei și nu catedrele. Cadrele didactice se pot perfecționa, pot face reconversie profesională, etc. Până acum s-au creat discipline opționale pentru completări de catedră și ore plus catedră. De cele mai multe ori nu au fost consultați părinții și elevii în alegerea disciplinelor opționale (Cadru didactic gimnaziu).

În mare majoritate, cadrele didactice sunt bine pregătite, dar dacă dorim să avem un învățământ performant, ca cel finlandez, toate cadrele didactice trebuie formate prin utilizarea de noi tehnici didactice. Toate cadrele didactice debutante, ar trebui să participe la stagii de practica pedagogică alături de metodiști sau de corpul profesorilor desemnați să realizeze aceste stagii. Stagiile trebuie realizate de profesori din învățământul preuniversitar, și nu de cei din universitar (Inspector școlar)

Faptul că un absolvent al facultății de matematică devine profesor de matematică pe baza unui modul de psihopedagogie este inacceptabil la nivel european (Cadru universitar).

- Multe cadre didactice sunt insuficient pregătite, au metode învechite de predare (metoda de baza este dictarea), nu interacționează cu elevii, nu vor, nu au sau nu știu să folosească metode și materiale moderne de predare (Părinte).

Se constată, de asemenea o pondere scăzută a repondenților (aproximativ o zecime) care au apreciat că **pregătirea cadrelor didactice este necesară în special pentru predarea anumitor discipline**, spre exemplu: discipline socio-umane (Educație pentru drepturile copilului, Educație interculturală, Educație pentru cetățenie democratică și Educație economică), TIC, opționale integrate la nivelul mai multor arii curriculare, disciplinele din CDS). Se observă faptul că repondenții au sesizat importanța formării inițiale și continue a profesorilor pentru a preda disciplinele opționale integrate sau noile discipline socio-umane introduse din planul-cadru.

*Eu cred că nu există suficiente cadre didactice calificate pentru a preda disciplinele noi cum ar fi TIC pentru gimnaziu și disciplinele socio-umane noi introduse în toate planurile cadru. Cred că se pot pregăti, doar că timpul este cam scurt până la punerea planurilor noi în aplicare. Trebuia anunțat mai din timp sau eu cred că ar trebui aplicat mai târziu, cel puțin peste 3 ani, pentru a avea timp cadrele didactice să se pregătească temeinic (Cadru didactic gimnaziu).*

*Pentru opțional integrat nu este suficient un program de abilitare curriculară, nu avem cadre didactice pregătite pentru predare integrată, acest lucru trebuie rezolvat prin pregătire superioară (Cadru didactic liceu).*

*Disciplinele socio-umane solicită o pregătire suplimentară (Persoane din afara sistemului).*

Un număr redus de repondenți au menționat faptul că **pregătirea cadrelor didactice este necesară în funcție de gradul de complexitate a conținuturilor** care vor fi incluse în programele școlare.

Mai mult de jumătate dintre repondenți au semnalat **alte situații și aspecte particulare**, prezentate în continuare. Prin raportarea la *segmentul de apartenență a subiectului în raport cu sistemul de educație*, se remarcă faptul că mai mult de două treimi dintre beneficiari, jumătate dintre repondenții care reprezintă personalul cu expertiză în sistem și jumătate dintre repondenții - alte persoane au semnalat alte situații fie din cauză că nu au înțeles întrebarea, fie din alte motive.

#### **Lipsa profesorilor pentru anumite discipline**

- lipsa profesorilor de informatică/ lipsa profesorilor de arte calificați/ lipsa profesorilor de TIC calificați și a computerelor în mediul rural;
- identificarea unor modalități de atragere a tinerilor absolvenți către profesia de profesor.

*Oricare dintre variante poate fi implementată, cred că există profesori calificați să predea toate disciplinele, dar nu toți sunt buni în ceea ce fac. Probabil ar trebui să existe politici de atragere a persoanelor cu competențe profesionale spre învățământ. În prezent, spre învățământ se îndreaptă în mare măsură persoane care nu își găsesc de lucru în alte domenii. Există discipline la care numărul de profesori este deficitar. Mă întreb ce fel de profesori vor preda TIC în condițiile în care salariile în domeniul IT sunt și de 10 ori mai mari decât în învățământ? (Cadru didactic liceu)*

#### **b. situația specială a unor categorii de profesori**

- situația profesorilor de educație tehnologică care au participat la cursuri de formare și care ar putea rămâne fără ore în condițiile în care doar varianta 2 a planului-cadru include câte 1 oră de educație tehnologică la toate clasele V-VIII.

*Există cadre didactice foarte bine pregătite pe întreg teritoriul țării, prin studii postuniversitare pentru disciplina educație tehnologică, care și-au continuat pregătirea prin cursurile de perfecționare POSDRU, care le permit utilizarea cunoștințelor acumulate, dar și exercitarea profesiei în continuare... (Cadru didactic gimnaziu).*

**c. clarificarea specialității profesorilor care vor preda anumite discipline/ clarificarea unor concepte:**

- clarificarea specialității profesorilor care vor preda disciplinele socio-umane la gimnaziu/ ar trebui predate de profesorii de istorie/ cultură civică/ există riscul să fie predate de către absolvenții Facultății de Drept;
- clarificarea specialității profesorilor care vor preda educația pentru sănătate din cadrul ariei curriculare Educație fizică, sport și sănătate;
- clarificarea conceptului de *opțional integrat* și a criteriilor pe baza cărora vor fi selectați profesorii care vor preda aceste discipline;
- clarificarea aspectului referitor la cine mai are dreptul să predea TIC în afară de cei care au absolvit facultatea de informatică.

**d. modalități de formare inițială și continuă a profesorilor**

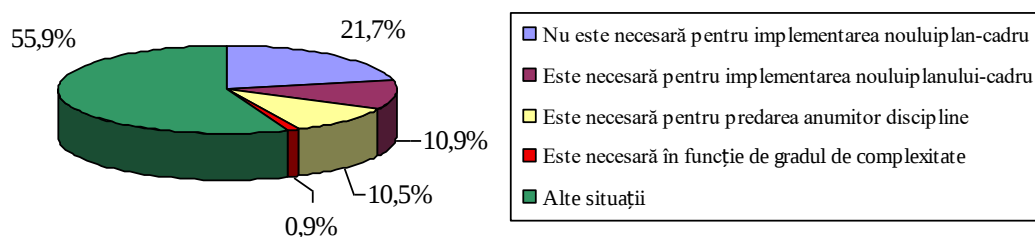
- necesitatea îmbinării pregătirii științifice cu pregătirea didactică și metodică a profesorilor/ formarea profesorilor pentru a fi capabili să dezvolte competențele elevilor;
- necesitatea corelării planului-cadru cu oferta educațională a universităților;
- utilizarea seminarilor în pregătirea continuă a profesorilor în locul cercurilor pedagogice;
- dezvoltarea competențelor inter-disciplinare și transdisciplinare de abordare a conținuturilor.

**e. altele**

- necesitatea discutării planului-cadru cu profesorii care predau la gimnaziu;
- evaluarea cadrelor didactice pe baza unor criterii de performanță și psihologice, acordarea unor salarii stimulative.

... numărul de ore sau materiile studiate, sunt elemente primordiale în procesul de educare a tinerei generații, din păcate nivelul de pregătire profesională, ca și cel pedagogic lasă foarte mult de dorit, avem foarte puțini profesori dedicați meseriei și sunt umbriți de marea masă a cadrelor didactice blazate, slab pregătite, cu probleme de comportament, trebuie făcut un sistem de evaluare pe bază de competențe și motivație salarială, dar nu de formă ci de fond (Părinte).

**Figura 26. Distribuția opiniilor privind necesitatea formării cadrelor didactice pentru implementarea noului plan-cadru**



## 5.8. Măsură în care variantele analizate pot fi implementate având în vedere asigurarea resurselor materiale

### **Varianta 1**

În cazul *Variantei 1* a planului cadru asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă pentru 14,9% dintre respondenții cu expertiză care activează în sistemul de educație (cadre didactice din gimnaziu, din liceu, inspectori școlari, experți în domeniul educației, formatori, cadre didactice din învățământul superior); reprezintă o condiție importantă pentru 26,2% dintre aceștia, iar aproximativ o treime (30,0%) nu a exprimat o opinie în acest sens. 34,6% din beneficiarii serviciilor de educație (elevi și părinți) consideră că asigurarea condițiilor materiale este foarte importantă sau importantă pentru implementarea acestei variante, în timp ce alți 36,7% nu exprimă o opinie în acest sens. Pentru alte categorii de repondenți (reprezentanți media, ONG, cadru didactic preșcolar / primar, personal didactic auxiliar, alte persoane din afara sistemului), asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă sau importantă pentru succesul acestei variante pentru 20,2%, iar marea majoritate (65,0%) nu se exprimă în acest sens. Distribuția răspunsurilor în funcție de mediul de rezidență se prezintă astfel: asigurarea resurselor materiale pentru implementarea este foarte importantă sau importantă pentru 34,9% din repondenții din rural, respectiv pentru 41,4% din respondenții din mediul urban. Ponderea celor care nu răspund la această întrebare este considerabilă: 37,7% din rural, respectiv 28,7% din mediul urban.

### **Varianta 2**

Pentru *Varianta 2* asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă pentru 27,8% din personalul cu expertiză, o condiție importantă pentru 22,6% din această categorie, iar o cincime (20,6%) nu a exprimat o opinie în acest sens. Pentru beneficiarii serviciilor de educație asigurarea condițiilor materiale este foarte importantă sau importantă pentru implementarea acestei variante pentru 55,5%, în timp ce alți 15,8% nu exprimă o opinie în acest sens. Alte categorii de repondenți consideră în proporție de 19,8% că asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă sau importantă pentru succesul acestei variante, iar marea majoritate (63,9%) nu se exprimă în acest sens. Distribuția în funcție de mediul de rezidență indică o asertivitate mai pronunțată a celor din mediul rural (58,7%) legată de necesitatea asigurării resurselor materiale, față de cei din urban care afirmă că asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă sau importantă pentru implementarea acestei variante în proporție de 49,9%. Aproximativ o persoană din cinci din ambele medii nu a ales o variantă de răspuns la acest item.

### **Varianta 3**

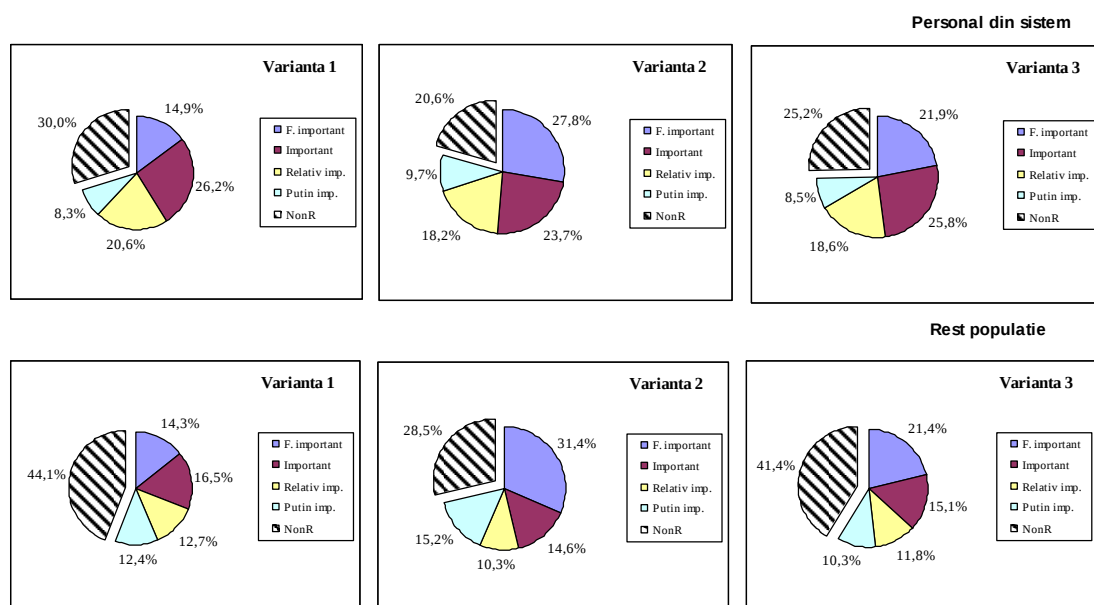
Pentru *Varianta 3* asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă pentru 21,9% din personalul cu expertiză, o condiție importantă pentru 25,8% din această categorie, iar o pătrime (25,2%) din aceștia nu a exprimat o opinie în acest sens. 41,6% din beneficiarii serviciilor de educație consideră că asigurarea condițiilor materiale este foarte importantă sau importantă pentru implementarea acestei variante, în timp ce o treime (33,1%) nu exprimă o opinie în acest sens. Alte categorii de repondenți consideră în proporție de 22,4% că asigurarea resurselor materiale reprezintă o condiție foarte importantă sau importantă pentru succesul ultimei variante, iar marea majoritate (64,6%) nu se exprimă în acest sens. Asigurarea resurselor materiale este foarte importantă sau importantă pentru succesul variantei 3 pentru 41,8% din respondenții din rural, respectiv pentru 48,4% din respondenții din mediul urban. Ponderea celor care nu răspund la această întrebare este de asemenea considerabilă: 33,3% din rural, respectiv 24,3% din mediul urban.

**Tabel 7. Distribuția opiniilor privind importanța asigurării resurselor material pentru implementarea planului-cadru, pe variante de plan-cadru și categorii de respondenți**

|                                        | Foarte important | Important | Relativ important | Putin important | NonR  | Scor mediu  | Intensitate  |
|----------------------------------------|------------------|-----------|-------------------|-----------------|-------|-------------|--------------|
| <b>Personal cu expertiză în sistem</b> |                  |           |                   |                 |       |             |              |
| Varianta 1                             | 14,9%            | 26,2%     | 20,6%             | 8,3%            | 30,0% | <b>1,88</b> | <b>46,9%</b> |
| Varianta 2                             | 27,8%            | 23,7%     | 18,2%             | 9,7%            | 20,6% | <b>2,28</b> | <b>57,1%</b> |
| Varianta 3                             | 21,9%            | 25,8%     | 18,6%             | 8,5%            | 25,2% | <b>2,11</b> | <b>52,6%</b> |
| <b>Beneficiari</b>                     |                  |           |                   |                 |       |             |              |
| Varianta 1                             | 16,4%            | 18,2%     | 14,2%             | 14,5%           | 36,7% | <b>1,63</b> | <b>40,8%</b> |
| Varianta 2                             | 39,0%            | 16,5%     | 10,6%             | 18,1%           | 15,8% | <b>2,45</b> | <b>61,2%</b> |
| Varianta 3                             | 25,3%            | 16,3%     | 13,1%             | 12,1%           | 33,1% | <b>1,89</b> | <b>47,1%</b> |
| <b>Alte persoane</b>                   |                  |           |                   |                 |       |             |              |
| Varianta 1                             | 8,7%             | 11,5%     | 8,4%              | 6,5%            | 65,0% | <b>0,92</b> | <b>23,1%</b> |
| Varianta 2                             | 10,4%            | 9,4%      | 9,2%              | 7,1%            | 63,9% | <b>0,95</b> | <b>23,8%</b> |
| Varianta 3                             | 10,6%            | 11,8%     | 8,1%              | 5,0%            | 64,6% | <b>0,99</b> | <b>24,7%</b> |
| <b>Rural</b>                           |                  |           |                   |                 |       |             |              |
| Varianta 1                             | 13,1%            | 21,8%     | 18,8%             | 8,6%            | 37,7% | <b>1,64</b> | <b>41,0%</b> |
| Varianta 2                             | 37,2%            | 21,5%     | 14,9%             | 7,9%            | 18,6% | <b>2,51</b> | <b>62,7%</b> |
| Varianta 3                             | 19,8%            | 22,0%     | 16,3%             | 8,6%            | 33,3% | <b>1,86</b> | <b>46,6%</b> |
| <b>Urban</b>                           |                  |           |                   |                 |       |             |              |
| Varianta 1                             | 16,5%            | 24,9%     | 18,9%             | 10,9%           | 28,7% | <b>1,90</b> | <b>47,4%</b> |
| Varianta 2                             | 28,2%            | 21,7%     | 16,7%             | 14,2%           | 19,2% | <b>2,26</b> | <b>56,4%</b> |
| Varianta 3                             | 24,5%            | 23,9%     | 17,4%             | 9,9%            | 24,3% | <b>2,14</b> | <b>53,6%</b> |

După cum ilustrează tabelul de mai sus în ansamblul răspunsurilor, indiferent dacă vorbim de părerile personalului din sistemul de educație, de beneficiari, de alte categorii sau de distribuția pe mediu, cele mai multe răspunsuri au agreeat *Varianta 2* și implicit opiniile care afirmă că asigurarea resurselor materiale este necesară pentru succesul celei de-a doua variante sunt cele mai numeroase, urmate de cele care afirmă acest lucru în raport cu *Varianta 3*, cele mai puține răspunsuri fiind înregistrate pentru *Varianta 1*.

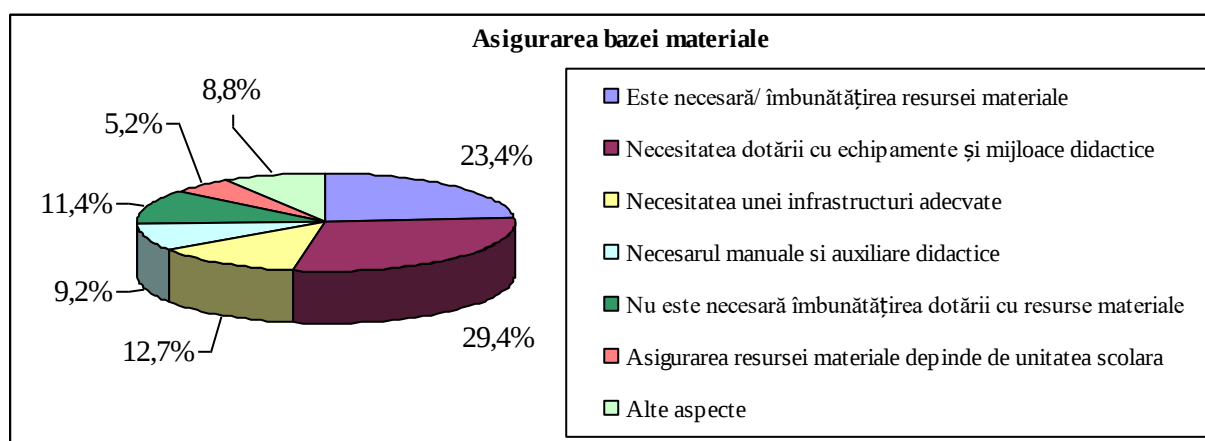
**Figura 27. Distribuția opiniilor privind necesitatea asigurării resurselor material implementarea noului plan-cadru, pe variante de plan cadru și categorii de respondenți**



În ce privește diferențele de percepție între personalul avizat din domeniul educației și restul categoriilor de respondenți se constată o conștientizare mai pregnantă a necesității susținerii implementării noului Plan cadru prin resurse materiale suficiente și adecvate pentru prima categorie față de persoanele din afara sistemului.

Din totalul de 575 de opinii exprimate în legătură cu obiectivul itemului, referitor la asigurarea resurselor materiale necesare implementării planului-cadru propus, considerând relevantă (ca fiind în cunoștință de cauză) cea a persoanelor cu expertiză în sistemul de educații. Din aceste considerente, opiniile evaluate la itemul Q18 vizează opinia formulată de personalul din educație, în număr de 447 persoane, dintre care marea majoritate (87%) au răspuns mesajului solicitat de item. Din totalul de 388 respondenți cu răspunsuri valide 78 au oferit răspunsuri cu mesaje duble, astfel încât a rezultat un număr total de 466 răspunsuri valide. Ca urmare a analizei, opiniile exprimate au condus la 7 categorii de răspuns.

**Figura 28. Opinii privind necesitatea asigurării resurselor materiale necesare implementării planului-cadru**



|                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Este necesară/dezirabilă îmbunătățirea resursei materiale (răspuns generic)                      | Asigurarea resurselor materiale moderne reprezintă un aspect important pentru derularea în bune condiții a procesului instructiv-educativ; ”fără resurse, profesorul, oricât ar fi de bun, nu poate lucra la nivel optim cu elevii săi”. Asigurarea resurselor materiale trebuie realizată indiferent de varianta la care se va ajunge, aceasta reprezintă o condiție prealabilă pentru implementarea planurilor cadru. În prezent învățământul este subfinanțat, iar un număr foarte mare de școli, în special din mediul rural nu dispun de o baza materială corespunzătoare, care să faciliteze dezvoltarea competențelor la elevi sau în anumite cazuri „situația resurselor materiale este dezastruoasă”. Este necesară inventarierea la zi a resurselor materiale existente, multe fiind uzate moral. Se invocă și aspecte legate de egalitatea de șanse pentru toți elevii indiferent de școala la care se află. Cadrele didactice își exprimă nemulțumirea față de lipsa resurselor materiale care presupune costuri suplimentare pentru ele „ne-am săturat sa le cumpărăm pe banii noștri”. |
| 2. Este necesară/dezirabilă îmbunătățirea dotării cu echipamente, consumabile și mijloace didactice | În fiecare clasă ar trebui să existe echipamente și consumabile de bază: laptop, CD player, video proiector, hârtie, pixuri etc. Dotarea cu mijloace didactice ar trebui să fie una corespunzătoare cu calculatoare performante, conectate la Internet care să fie deservite de o persoană din cadrul scolii care să fie responsabilă cu întreținerea rețelei de calculatoare, angajată în acest scop (nu profesorul de la clasa). S-au desființat multe cabinete și laboratoare, dotarea este precară în majoritatea cabinetelor și laboratoarelor (limba romana, limbi străine, matematică, fizică, chimie,                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |

|                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                   | <p>biologie, informatică, tehnologii etc.). În fiecare laborator ar trebui să existe cele necesare: atlasele școlare, mulaje, manechine, suficiente truse (cu care elevii să poată lucra efectiv, iar anual să fie completate). La chimie de pildă „e foarte greu să te duci cu substanțe de la o școală la alta, în cazul (fericit) în care există la una dintre școli”. ”Hărțile folosite la istorie și geografie nu mai corespund contextului geo-politic actual”. Situația este problematică inclusiv în licee de prestigiu unde „cele trei laboratoare de informatică existente nu fac față nevoilor de formare ale celor 24 clase de liceu (din care 8 au specializarea matematică-informatică) cât și celor 23 de clase de gimnaziu”.</p> <p>Cadrele didactice reclamă incoerența măsurilor de modernizare a învățământului în condițiile în care există manuale digitale, dar nu există computere, iar profesorii sunt nevoiți să aducă propriile calculatoare la școală. Se contestă rezultatele unor cercetări care indică un grad de 25% de integrare a TIC în procesul de predare-învățare, acesta fiind aproximat la maxim 5%.</p> <p>Școli din „orașe mari” nu dispun de „soft stabil și mai ales nu au intenții să treacă pe soft free”, programele AEL nu funcționează.</p> <p>Bibliotecile de asemenea au fond de carte învechit și lipsesc sălile de lectură.</p> <p>Introducerea TIC în trunchiul comun presupune existența laboratorului de informatică dotat corespunzător, însă nu toate școlile dispun de calculatoare, iar în cele mai multe școli unde există calculatoare acestea nu funcționează (situația în mediul rural fiind mult mai nefavorabilă). Prin urmare, nu se recomandă introducerea TIC ca disciplină obligatorie în lipsa unor astfel de dotări. Într-un caz tipic „școala a fost dotată cu 10 calculatoare în 2006, astăzi, ele sunt depășite. Bugetul școlii nu permite achiziționarea de noi calculatoare, iar bugetul local, pentru o comunitate mica, este la fel de insuficient”.</p> <p>Pentru a răspunde acestor măsuri se recomandă un proiect prin care să se distribuie permanent materiale didactice și ustensile de laborator, iar la fiecare 3-5 ani să se facă o reevaluare a bazei materiale din școala și să refacă necesarul de substanțe, ustensile, planșe, computere etc.”</p> |
| 3. Este necesară o infrastructură adecvată cu spații de învățământ suficiente care să răspundă standardelor (clădiri; săli de clasă, laboratoare) | <p>În anumite școli inclusiv accesul la utilități de bază este problematic (ex. alimentarea cu energie electrică, toaleta (în curte), mobilier (învechit și inadecvat), conexiunea la Internet, scaune suficiente în cancelarie etc.). Lipsa spațiilor de învățământ reprezintă o problemă majoră, iar creșterea numărului de ore nu este recomandată întrucât unele școli nu vor putea gestiona situația de vreme ce pe actualul plan se lucrează în trei schimburi, elevii terminând orele după opt seara. Ar trebui reînființate laboratoarele de chimie din școlile generale care au fost desființate. În unele școli în special din mediul rural sunt necesare fonduri pentru investiții în laboratoare, în săli de clasă, săli de audiții și săli de sport; în unele cazuri se impune construirea unei noi școli întrucât actualele spații înguste nu permit realizarea acestor laboratoare. Se evidențiază problema lipsei spațiului necesar desfășurării a cel puțin 3 (trei) ore de educație fizică, iar unele școli nu dispun de nici o sală de sport?”.</p> <p>„Ideal ar fi ca fiecare cadru didactic să beneficieze, ca în UK de un spațiu de lucru cu calculator/ laptop, imprimantă funcțională.”</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
| 4. Sunt necesare manuale și auxiliare didactice suficiente și adecvate                                                                            | <p>Cadrele didactice accentuează necesitatea investiției în dezvoltarea de manuale și auxiliare didactice noi în acord cu noul curriculum, inclusiv pentru disciplinele nou introduse. Unele manuale în uz sunt vechi de peste 15 ani. Manualele ar trebui să aibă mai puțină teorie și mai multe exerciții astfel încât „elevii să nu mai fie nevoiți să cumpere culegeri”.</p> <p>Se recomandă o armonizare a calendarului dezvoltării de manuale școlare cu structura anului școlar (evitându-se situația în care acestea apar în luna</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |

|                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|-------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                               | decembrie), cât și asigurarea transparenței în procesul editării și promovării manualelor și accesul pe piața autorilor de manuale a autorilor valoroși.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
| 5. Nu este necesară îmbunătățirea dotării cu resurse materiale                | Se consideră că din punct de vedere financiar nu sunt probleme de implementare pentru nici una din variantele propuse și că aproape fiecare școală dispune de resursele materiale necesare. În unele școli există dotări relativ corespunzătoare ce permit desfășurarea în bune condiții a orelor de curs și toate variantele pot fi implementate cu succes și din punct de vedere al asigurării resurselor materiale așa cum și planul cadru curent este implementat și funcționează. În unele școli dotările sunt deja ultramoderne, pot asigura resursele materiale și pentru exigențe mai mari, nefiind nevoie de alte eforturi financiare, ci de a privi altfel viața de elev. Acest lucru este valabil în special în mediul urban. Au existat diferite programe și proiecte naționale care au dus la dezvoltarea resurselor materiale, inclusiv în multe școli din mediul rural. Existența în toate școlile a calculatoarelor și a conexiunii la Internet ar trebui valorificată în procesul instructiv educativ. |
| 6. Asigurarea resursei materiale depinde de școli/directori/profesori/părinți | Conducerea școlii trebuie să asigure în colaborare cu consiliile locale condițiile de lucru corespunzătoare. Asigurarea resursei materiale depinde deopotrivă de posibilitățile școlii, de implicarea și efortul consecvent al profesorului de la clasă. „Ar trebui să se insiste mai mult pe realizarea unor materiale didactice în timpul orelor, acolo unde este posibil, astfel elevii înțeleg mai bine fenomenele, procesele respective iar profesorii pot primi puncte la acele fișe de evaluare a activității la sfârșitul anului școlar”.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
| 7. Alte aspecte                                                               | O categorie de respondenți își exprimă îndoiala că un nou plan cadru va aduce cu sine și o ameliorare a dotării materiale și se consideră că răspunsul la problema asigurării resursei materiale ține de capacitatea factorului politic de a conștientiza importanța actului didactic. Se recomandă valorificarea oportunităților legale prin respectarea prevederilor în ce privește procentul din PIB alocat educației și respectiv noul HG aprobat privind creșterea costului standard/ elev la gimnaziu atât în mediul urban cât și în rural.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |

La întrebarea referitoare la alte aspecte ale implementării planului cadru au formulat răspunsuri libere 2586 de persoane. Dintre acestea aproximativ jumătate au menționat aspecte legate de întrebări anterioare (condiții materiale ale învățământului, calitatea personalului din învățământ) sau (foarte mulți) au făcut referiri punctuale la introducerea (scoaterea) unei discipline sau alta în cadrul planului. Nu vom comenta aceste răspunsuri aici, ele făcând obiectul altor secțiuni din prezentul Raport. În fine, aproximativ 10% dintre respondenți au menționat aspecte străine implementării sau au dovedit că nu au înțeles sensul corect al consultării sau și-au exprimat vehement dezaprobarea cu demersul însuși de consultare.

Dincolo de aceste tipuri de răspunsuri (mai puțin adecvate întrebării adresate), rămâne totuși un corp destul de consistent de opinii care vizează efectiv aspecte suplimentare ale implementării. Printre aceste „alte condiții” ale implementării se găsesc:

**1. Referiri la calitatea programelor, a manualelor școlare și asigurarea (prin acestea) a continuității între ciclurile de învățământ. Exemple:**

- *Cred ca daca vreți sa începeți reforma în educație, prima data trebuie să schimbați programele care sunt foarte stufoase si neadaptate vârstei elevilor, manualele si abia apoi planul cadru.(cadru didactic)*
- *Reducerea conținuturilor programelor școlare (cadru didactic)*
- *Consider ca trebuie regândită programa școlară. Este un mare haos. (părinte)*

**2. Un calup important de răspunsuri care vizează calitatea managementului educațional (național și local) , organizarea internă a școlii, inclusiv orarul elevilor. Exemple:**

- *Nu se ține cont de diferențele foarte mari între clasele de elevi din diferite școli. Nu ierarhizarea și cotarea școlilor rezolvă această problemă, ci necesitatea de a lăsa și școlilor un număr de ore din trunchiul comun să își stabilească ce e prioritar de făcut, de învățat, de disciplină, nu e vorba de opționale, ci de extinderi- ca nu se prea aplica -să se facă economie de bani la ISJ ur. (cadru didactic)*

Unii respondenți acuză centralismul pronunțat al sistemului sau amestecuri politice nedorite.

- *Dacă se recurge la implementare ...să sperăm că va avea continuitate și nu va fi din nou „zbor frânt” de „alice ministeriale”... (cadru didactic)*
- *Îmbunătățirea colaborării cu comunitatea locală pe toate planurile, comunitate care ar trebui să sprijine educația în general și școala în special, pentru a forma generații de absolvenți de bună calitate. (cadru didactic)*

Sunt mai multe voci în favoarea unei abordări noi a timpului petrecut de elevi în școală:

- *After-school cu profesorii școlii. Ei cunosc cel mai bine copii și trebuie să stea cu ei până la sfârșitul programului nostru. (părinte)*

**3. Cu o prezentă cantitativă apropiată se prezintă răspunsurile care au în vedere motivarea elevilor, formarea morală a acestora, colaborarea școlii cu familia.În această direcție se exprimă într-o proporție mai ridicată părinții elevilor.**

**4. Un alt grup important de respondenți este preocupat de calitatea predării la clasă, recomandând transdisciplinaritatea, învățarea prin proiecte, stimularea spiritului de echipă în rândul elevilor:**

- *Accent pe formarea personalității elevului (cadru didactic)*
- *Activitățile practice. (cadru didactic)*
- *Ar trebui introduse ore de lucrări practice pentru a forma elevilor și aceste deprinderi nu numai de cunoștințe teoretice. (cadru didactic)*
- *Schimbarea atitudinii de memorare spre înțelegere și aplicare a cunoștințelor (părinte)*

În fine, un grup mai mic de respondenți s-a referit la necesitatea de a răspunde cerințelor economice, sociale, ale pieței muncii, sau au cerut asigurarea unei specializări timpurii adecvate.

### **5.9. Sugestii de îmbunătățire a planului cadru pentru gimnaziu**

Au fost înregistrate 5011 comentarii, din care 81,2% au fost considerate ca răspunzând la cerința formulată în item. Din totalul respondenților cu răspunsuri valide 349 au transmis mesaje complexe, a căror includere sub o singură etichetă ar fi însemnat o trunchiere arbitrară a mesajului. În aceste cazuri, am optat pentru două coduri care să vizeze același comentariu, rezultând 4414 răspunsuri legate de temă. Trei sferturi dintre răspunsurile valide (75,3%) au fost oferite de persoane din sistem (profesori de gimnaziu și liceu), mai bine de 1/5 aparțin beneficiarilor direcți și indirecti ai sistemului (elevi și părinți), iar restul de 3,5% fiind oferit de alte segmente de respondenți. Tabelul de mai jos redă structura detaliată a categoriilor de respondenți, ale căror răspunsuri au fost considerate valide.

Cele 4414 de răspunsuri au fost grupate în cinci categorii, din care primele trei au vizat și o serie de subcategorii:

1. *remarci privind statutul disciplinelor – 10 subcategorii (menținerea, modificarea, includerea sau excluderea unei discipline sub raportul alocării de ore în planul cadru, în TC sau CDS),*

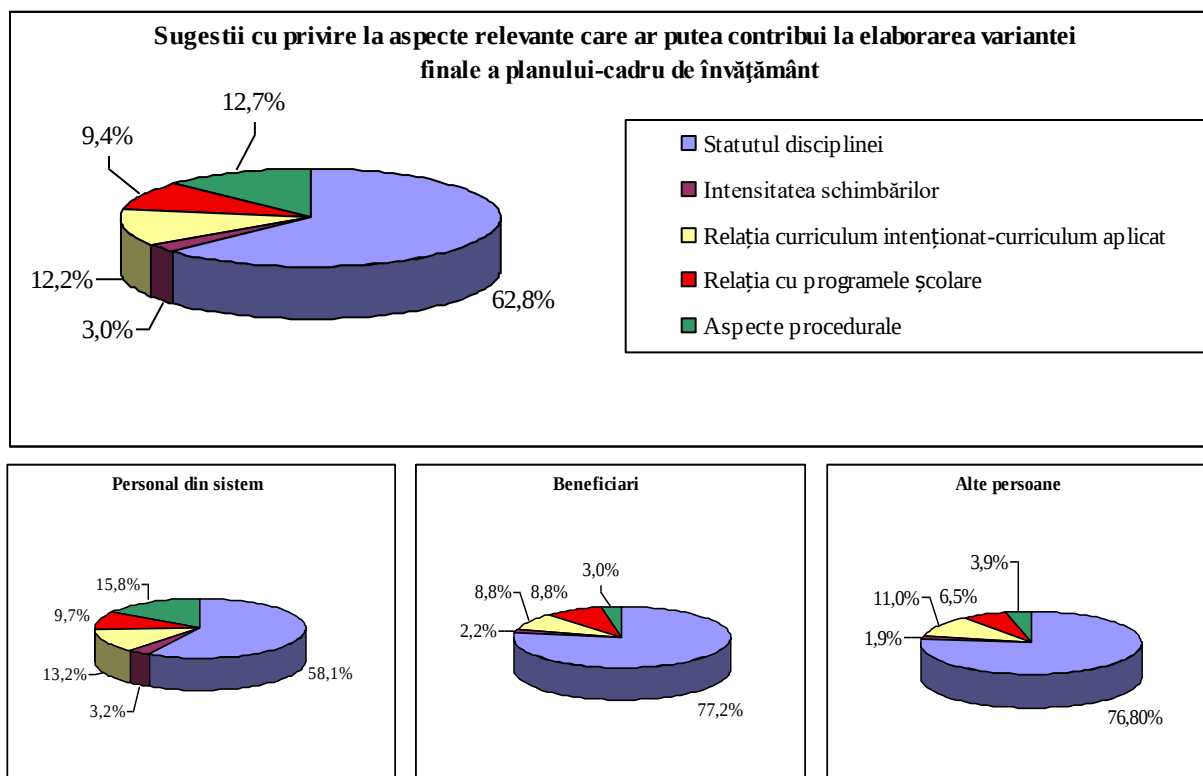
2. remarci privind intensitatea schimbărilor propuse prin variantele de plan cadru supuse dezbaterii – trei subcategorii (menținerea actualului plan cadru, modificări lui superficială sau o reformare profundă),
3. remarci privind relația curriculum intenționat-curriculum aplicat - trei subcategorii (centrate pe elevi, programul școlii sau pregătirea și resursele profesorilor),
4. remarci privind relația cu programele școlare – fără subcategorii,
5. remarci privind aspecte procedurale ale consultării publice– fără subcategorii.

**Tabel 8. Distribuția sugestiilor de îmbunătățire a planului-cadru, pe categorii de respondenți**

|       | Total | Persoane din sistem | Beneficiari | Alte segmente | Total  | Persoane din sistem | Beneficiari | Alte segmente |
|-------|-------|---------------------|-------------|---------------|--------|---------------------|-------------|---------------|
| 1     | 2772  | 1930                | 723         | 119           | 62,8%  | 58,1%               | 77,2%       | 76,8%         |
| 2     | 131   | 107                 | 21          | 3             | 3,0%   | 3,2%                | 2,2%        | 1,9%          |
| 3     | 538   | 439                 | 82          | 17            | 12,2%  | 13,2%               | 8,8%        | 11,0%         |
| 4     | 413   | 321                 | 82          | 10            | 9,4%   | 9,7%                | 8,8%        | 6,5%          |
| 5     | 560   | 526                 | 28          | 6             | 12,7%  | 15,8%               | 3,0%        | 3,9%          |
| Total | 4414  | 3323                | 936         | 155           | 100,0% | 100,0%              | 100,0%      | 100,0%        |

Se remarcă o **concentrare a răspunsurilor în zona care privește alocarea orelor pentru diferite discipline** (62,8%), unde se înregistrează dezbateri aprinse, pro și contra modificărilor propuse de cele trei variante aflate în discuție, dar și diferite propuneri care largesc acest spectru. Cum era de așteptat, modul de organizare a consultării publice a atras o serie de remarci și sugestii privind îmbunătățirea lui (12,7%). Conectarea cu beneficiarii și resursele disponibile (12,2%), precum și nevoia de a lega planurile cadru de programele care urmează să fie elaborate (9,4%) completează imaginea oferită de respondenți.

**Figura 29. Categoriile de sugestii cu privire la aspectele relevante care ar putea contribui la elaborarea variantei finale a planului-cadru**



Chiar dacă problematica dominantă este aceeași pentru toate categoriile de respondenți, se constată preocupări sensibil diferite în ceea ce privește proporția de răspunsuri care tratează celelalte patru problematici. Este evidentă atenția acordată de cadrele didactice aspectelor care țin de procedura elaborării planului cadru, în timp ce beneficiarii și partenerii de dialog ai sistemului de educație se concentrează pe modul în care curriculumul este aplicat și pe pregătirea noilor programe.

Am considerat benefic ca, pe lângă înregistrarea opțiunilor de includere, menținere, modificare sau excludere a orelor alocate unei materii, să evidențiem plasarea acestor în TC sau CDS. Acest demers ne oferă informații privind conștientizarea de către respondenți a relației dintre cele două elemente ale planului cadru. Dintr-un total de 2772 opinii exprimate, propunerile s-au distribuit astfel:

**Tabel 9. Distribuția sugestiilor de îmbunătățire a planului-cadru**

|   |                              | Total | Nespeci-ficat | TC  | CDS | Total  | Nesp  | TC    | CDS  |
|---|------------------------------|-------|---------------|-----|-----|--------|-------|-------|------|
| 1 | Includere unei discipline    | 552   | 243           | 189 | 120 | 19,9%  | 8,8%  | 6,8%  | 4,3% |
| 2 | Mentinererea unei discipline | 714   | 578           | 132 | 4   | 25,8%  | 20,9% | 4,8%  | 0,1% |
| 3 | Modificarea unei discipline  | 995   | 804           | 142 | 49  | 35,9%  | 29,0% | 5,1%  | 1,8% |
| 4 | Excluderea unei discipline   | 236   | 236           |     |     | 8,5%   | 8,5%  | 0,0%  | 0,0% |
|   | Total                        | 2772  | 1861          | 463 | 173 | 100,0% | 67,1% | 16,7% | 6,2% |

Cele mai multe comentarii care propuneau menținerea unei discipline au avut ca obiect limba latină, limba română (în formatul actual de 5 ore la clasa a V-a) și educația tehnologică. Disciplinele care au întrunit cele mai multe propuneri de eliminare din planul cadru au fost latina, religia și educația tehnologică. Trebuie menționat că disciplinele care au fost propuse de unii respondenți pentru a fi eliminate și-au găsit totuși o puternică susținere la alți respondenți, nefiind nici pe departe un consens în privința niciuneia dintre materii.

Deși atunci când am construit categoriilor prin prisma cărora am analizat răspunsurile ne așteptam ca actualul plan cadru să fie un punct de referință, iar raportat la el să fie indicată **intensitatea schimbărilor așteptate**, nu am primit decât un total de 131 răspunsuri încadrabile în această categorie, care au fost, într-o proporție covârșitoare (71%), în favoarea menținerii actualului cadru. Aceasta ne indică faptul că cei care își doresc schimbări și-au exprimat opinia fără să mai ia în calcul actualul plan ca un reper, în timp ce susținătorii actualului cadru au folosit oportunitatea pentru a-și întări opțiunea.

**Tabel 10. Așteptări privind intensitatea schimbării planului cadru**

|                        |     |        |
|------------------------|-----|--------|
| Nicio schimbare        | 93  | 71,0%  |
| Schimbare de suprafață | 16  | 12,2%  |
| Schimbare profundă     | 22  | 16,8%  |
|                        | 131 | 100,0% |

Un număr semnificativ de răspunsuri (12,4% din total), au avut în vedere **modul în care curriculumul este pus în practică**. Felul în care elevul este luat în considerare sub raportul particularităților și intereselor sale a fost evidențiat în mod special de cei care au menționat relația dintre curriculumul intenționat și cel aplicat (62,3%). Un alt aspect semnalat a fost pregătirea cadrelor didactice și resursele materiale pe care acestea le au la dispoziție în aplicarea programei. Cea mai puțin menționată latură a fost cea referitoare la modul în care planurile cadru afectează programul școlii (9,3%).

Această situație ne atrage atenția asupra faptului că **planul cadru este văzut ca o sumă de discipline** și nu ca un document pe baza căruia se construiește un proiect curricular al școlii.

**Tabel 11. Așteptări privind relevanța planului cadru pentru condițiile specifice de implementare**

|                                                     |     |        |
|-----------------------------------------------------|-----|--------|
| Raportarea la elev (inclusiv resurse utilizate)     | 335 | 62,3%  |
| Relația cu programul școlii                         | 50  | 9,3%   |
| Raportarea la profesor (inclusiv resurse utilizate) | 150 | 27,9%  |
| Nespecificat                                        | 3   | 0,6%   |
|                                                     | 538 | 100,0% |

**Relația planurilor cadru cu programele școlare** este deosebit de importantă, dar a constituit o preocupare doar pentru un procent destul de mic dintre respondenți (mai puțin de 10%). Ne-am fi așteptat ca reprezentanții mediului educațional să se raporteze la întregul proces de reformă curriculară și să evidențieze relația dintre planul cadru și programe, într-o manieră pe care ei o consideră potrivită.

Ca orice proces de consultare publică și cel asupra planurilor cadru, deși a încercat să ofere o modalitate de exprimare unui număr cât mai mare de persoane interesate, nu a putut să-i mulțumească pe toți participanți, astfel că o parte dintre ei (12,7%) au ținut să ofere feedback și sugestii asupra organizării pe viitor a consultărilor.

Analiza răspunsurilor evidențiază suportul de care se bucură (prin susținerea numărului de ore în TC) domeniile de cunoaștere deja existente în propunerile de planuri cadru supuse dezbaterii: consiliere și orientare (*Doresc sa subliniez importanta orei de consiliere si orientare la nivelul fiecarei clase. Pentru a intelege necesitatea acestei ore, putem compara eliminarea ei cu eliminarea timpului în care, în cadrul unei familii, discutăm problemele personale. Cum devine acea familie? Disfuncționala, bineînțeles. Clasa trebuie sa devina un grup armonios*), educație tehnologică, limbi străine, TIC (*Studiul TIC trebuie realizat OBLIGATORIU în toti cei 4 ani de gimnaziu*), limba română, geografia și istoria, dar și limba latină, muzica, artele plastic și sportul.

Sunt susținute domeniile noi, așa cum sunt educație pentru sănătate (*Din planurile cadru lipseste o disciplina importanta : Educatia pentru sanatate, disciplina care ar putea include si metode de prim ajutor si care ar contribui la dobandirea unor comportamente sanatoase si la adoptarea unui stil de viata sanatos*) și informatica.

**Susținătorii diferitelor domenii se poziționează în două tabere:**

- cea umanistă, adeptă a culturii generale și a contribuției acestor domenii la păstrarea identității naționale, ca parte a concertului european, având ca piloni limba română, istoria, geografia și latina (*Studiarea limbii latine este o cale de cunoaștere a originii și evoluției limbii române, precum și un instrument necesar însușirii limbii române, dar și altor limbi neolatine – mai ales în zilele noastre, când nu putem ignora fenomenul migraționist spre țări în care se vorbesc limbi ce au la origine tot limba latină: italiană, spaniolă, portugheză și franceză*);
- cea bazată pe zona științelor naturii și a tehnologiei (incluzând aici TIC și Informatica), adeptă a pragmatismului, care include și pregătirea pentru piața muncii. Domeniile invocate sunt științele naturii, educația tehnologică și matematica (*Dorim sa se puna mai mult accent pe disciplinele stiintifice de studiu. Pregatirea unor buni profesioniști depinde de formarea lor în domeniile stiintei si tehnicii si poate fi un motor al economiei tarii noastre*).

Există și voci, dar sunt mai degrabă singulare, care combină cele două parcursuri posibile.

O posibilă grupare pe **argumente folosite în susținerea opțiunilor**, respectiv a nevoii de ore în planurile cadru, arată astfel:

- materia este grea: *Intr-o ora pe saptamana este dificil de terminat materia, deoarece elevii ce vin de la ciclul primar se adapteaza mai greu noilor cerinte si exigentelor din ciclul gimnaziu;*

- e nevoie de pregătire pentru evaluare: *Totuși, limba română, este limba națională, limba în care gândim, simțim, trăim, așa că ea trebuia să aibă un loc privilegiat între celelalte discipline, să nu uităm că e și materie de examen;*
- rezultatele la evaluările internaționale sunt slabe;
- *copiii nu știu să vorbească*

Alte aspecte care atrag atenția:

- **zona de convergență între tabere/domenii este îngrijorător de redusă.** Soluțiile găsite sunt destul de simplificatoare: latina și română, teme de religie asumate de istorie sau educație civică; nu apar răspunsuri pentru nevoia de dialog între zona umanistă și cea a matematicii și științelor (*Opționalul integrat !?necesită niște puncte de sprijin. În formularea dată naște interpretări: care ar fi opționalul în cauză (sugestie- Literatura ca abilitate de viață)?ce abilitate de a-l susține îți e necesară, revin asupra ideii că mai întâi ar trebui să se investească în latura umană, și apoi trunchiate sau plusate orele.*);
- **TIC este considerată domeniu în sine**, nu componentă de suport pentru toate celelalte obiecte de studiu;
- deși sunt câteva răspunsuri care includ termenul general de competență, **contribuția obiectelor de studiu la dezvoltarea competențelor cheie nu apare clar formulată.**

## 6. ANALIZA DOCUMENTELOR PRIMITE LA MENCS ȘI/SAU LA ISE, ÎN CONTEXTUL DEZBATERII PUBLICE

Documentele primite la MENCS și/sau la ISE în contextul dezbaterii publice referitoare la cele trei variante de planuri-cadru pentru gimnaziu au inclus:

- Rapoarte ale inspectoratelor școlare privind dezbaterile organizate în București și la nivel de județ
- Documente care vizează în principal susținerea unor discipline de studiu
- Documente diverse care militează pentru noi planuri-cadru, discipline

### 6.1. Rapoarte ale inspectoratelor școlare privind dezbaterile organizate în București și la nivel de județ

Rapoartele transmise de ISJ-uri au fost însoțite în majoritatea cazurilor, conform cadrului general de dezbateri, de propuneri de îmbunătățire. Acestea vizează, în esență, cele trei variante de plan-cadru pentru gimnaziu; se fac însă referiri și la planurile-cadru pentru liceu, la programele școlare, la evaluarea națională, la planurile-cadru pentru minoritățile naționale, învățământul special și învățământul integrat.

Structurarea de către inspectoratele școlare a concluziilor dezbaterilor evidențiază două modalități de abordare:

- A. centrare pe variante considerate în întregul lor;
- B. centrare pe variante din perspectiva ariilor curriculare și îndeosebi a disciplinelor de studiu.

#### A. Centrarea pe variante considerate în întregul lor

Prin acest mod de abordare înțelegem că participanții la dezbateri au agreat sau au dezavuat o anumită variantă de plan-cadru, fără a se limita la perspectiva disciplinelor de studiu, aducând în acest sens numeroase propuneri de îmbunătățire.

Abordarea este specifică raportării realizate de 19 inspectorate școlare, în urma dezbaterilor la care au participat agenți educaționali ai școlii și, în unele cazuri, alte instituții, persoane interesate de problematica educației și învățământului.

Rezultatele sunt următoarele:

- varianta 1 este aleasă de majoritatea participanților din două județe;
- varianta 2 este aleasă de majoritatea participanților tot din două județe;
- varianta 3 este aleasă de majoritatea participanților din trei județe;
- participanții la dezbateri din 12 județe nu aleg niciuna dintre variantele de plan-cadru.

Toate concluziile sunt însoțite de observații/puncte de vedere și propuneri de îmbunătățire.

#### a. Observații/ puncte de vedere despre aspecte legate de cele trei variante de plan:

- schimbările dese din legislația învățământului produse în ultimii ani, lipsa continuității în eforturile de constituire a unei viziuni strategice despre învățământ au provocat o anumită stare de confuzie;
- planul-cadru pentru gimnaziu trebuie să asigure o pregătire generală a elevilor, parcursuri diferențiate urmând a fi introduse după clasa a VIII-a;
- planul-cadru trebuie conceput din perspectiva inițiativelor de schimbare a Legii educației naționale nr. 1/2011;
- planul-cadru trebuie să fie centrat pe nevoile elevilor, să răspundă așteptărilor societății, să țină cont de realitățile școlii și de problemele sistemului de învățământ;
- este nevoie de schimbarea paradigmei, de alt plan-cadru, la pachet cu programele; viziunea este mai *constrângătoare* decât cea a documentului normativ actual;

- variantele nu vizează dezvoltarea liberă a copilului; sunt *sisteme închise* fără continuitate cu planurile-cadru de la primar;
- propunerea unor opționale integrate este salutară, dar nu rezolvă problema inter/transdisciplinarității, în absența unor măsuri coerente de implementare;
- în toate variantele pentru clasele a V-a și a VI-a se constată o diminuare a numărului de ore alocate pentru CDȘ față de planul existent, ceea ce nu favorizează diferențierea și individualizarea învățării.

**b. Propunerile de îmbunătățire**, numeroase, vizează, de exemplu:

- numărul de ore al disciplinelor de studiu (*Limba și literatura română, Limba modernă 2, Limba latină, Educație muzicală, Educație plastică, TIC, Educație tehnologică, Consiliere și orientare*), noile discipline propuse spre studiu, începerea studiului științelor pe discipline separate de la clasa a V-a, introducerea în TC a unor discipline noi (*Educație pentru sănătate*), predarea integrată a tehnologiilor în ciclul gimnazial;
- propuneri referitoare la numărul total de ore pe ani de studiu:
  - clasa a V-a: max. 21-22 ore/săpt. (24-25 ore/săpt. pentru învățământ în limbile minorităților);
  - clasa a VI-a: max. 25-26 ore/săpt. (29-31 ore/săpt. pentru învățământ în limbile minorităților);
  - clasa a VII-a: max. 26-27 ore/săpt. (29-30 ore/săpt. pentru învățământ în limbile minorităților);
  - clasa a VIII-a: max. 27-28 ore/săpt. (30-32 ore/săpt. pentru învățământ în limbile minorităților);
- creșterea alocărilor orare pentru CDȘ; numărul total de ore/săpt. de 29-30 (31 la clasa a VIII-a) nu este considerat prea mare (în raport cu alte state din Uniunea Europeană) și se consideră că poate fi propus un număr mai mare de ore pentru CDȘ;
- prelungirea dezbaterii publice pe o perioadă de minimum 3 luni;
- elaborarea unui nou cadru curricular de referință;
- corelarea planurilor-cadru pentru gimnaziu cu cele pentru liceu;
- elaborarea unor variante din mai multe perspective curriculare: structurare modulară, abordare integrată etc.; referitor la problema interdisciplinarității, se consideră că aceasta nu poate fi rezolvată atâta timp cât nu există cadrul legal al predării asistate de profesori de alte specialități în domeniile conexe și cât nu se organizează cursuri de formare pentru proiectarea și predarea cursurilor opționale, pentru predarea integrată;
- organizarea unor întâlniri la nivel național, între profesorii de diverse discipline și forurile decizionale pentru discutarea statutului disciplinelor în sistemul de educație.

Unele rapoarte includ și observații/propuneri separate, formulate doar de părinți, elevi, reprezentanți ai autorității locale, ai sindicatelor, ai unei/unor minorități naționale. Dintre propunerile formulate în special de către elevi și de către părinții acestora, menționăm:

- menținerea unui număr mic de ore/săpt., fapt dificil de realizat având în vedere și celelalte propuneri formulate (de exemplu, creșterea numărului de ore la ariile *Arte și Educație fizică, sport și sănătate; Consiliere și orientare* în fiecare an de studiu; introducerea unei ore de *Educație rutieră*; 5 ore/săpt. în clasa a V-a, la disciplina *Limba și literatura română*; menținerea disciplinei *Limba latină* la clasa a VIII-a, susținerea introducerii orelor de *TIC, Educație economică, Fizică și Chimie*);
- pledoaria pentru schimbarea cu măsură, cu *simțul pragmatic* al realității;
- opțiunea pentru CDȘ adaptat nevoilor elevilor, dar și specificului școlii;
- susținerea opționalului integrat.

Menționăm că la nivelul a două județe procesul de alegere a variantelor de plan-cadru a implicat, alături de opțiunea pentru o variantă de plan-cadru în ansamblul ei, și exprimarea opțiunii pentru

o anumită variantă de plan-cadru în raport cu disciplina predată (această a doua opțiune a fost exprimată în cadrul consiliului consultativ al disciplinei sau al întâlnirilor pe arii curriculare).

### **B. Centrare pe variante din perspectiva ariilor curriculare și îndeosebi a disciplinelor de studiu**

Rapoartele realizate de 11 inspectorate școlare oferă o analiză a variantelor de plan-cadru puse în dezbatere din perspectiva ariilor curriculare și a disciplinelor de studiu. Participanții la dezbatere incluși în această categorie nu au ales o variantă de plan-cadru considerat în ansamblul lui, ci o variantă pentru o anumită disciplină. De exemplu, o parte din profesorii care predau:

- *Limba și literatura română, Limba latină, Biologie* - nu optează pentru niciuna dintre variante;
- *Limba modernă 1 și 2, Matematică, Religie, Educație plastică și Educație muzicală, Educație fizică, Consiliere și orientare* - aleg varianta 1;
- *Fizică, Chimie, Educație tehnologică, TIC* - aleg varianta 2;
- *Geografie, Istorie* - aleg varianta 3.

O parte dintre cadrele didactice care nu au ales o variantă bloc de plan au totuși aprecieri pozitive de ansamblu referitoare la axele care susțin construirea celor trei variante:

- arii și discipline relevante;
- variantele favorizează dezvoltarea competențelor cheie;
- promovarea curriculumului inter și transdisciplinar;
- bună corelare TC-CDS.

Cele mai multe dintre propunerile formulate susțin menținerea numărului actual de ore/alocarea unui număr mai mare de ore/săpt. la diferite discipline.

Acest mod de abordare a dus, în multe cazuri, la formularea de către profesorii de discipline diferite a unor păreri diferite sau divergente pentru aceeași disciplină, îndeosebi cu privire la:

- studierea disciplinei *Limba latină* la clasa a VIII-a (oferă cunoștințe de cultură generală)/transferul studiului *Limbii latine* la liceu;
- exprimarea unor îndoieli legate de disciplinele socio-umane nou propuse, pornind de la dilema privind profesorii care le vor predă și de la necunoașterea condițiilor în care pot fi abordate unele teme la discipline precum *Istorie, Consiliere și orientare*/ acord pentru introducerea acestor discipline, de predat de către profesorii de socio-umane;
- studierea *TIC* în toate clasele de gimnaziu, putând fi înglobate aici și noțiuni de *Educație tehnologică* (se menționează că programa actuală include teme și noțiuni care depășesc interesul și nivelul de înțelegere al elevilor)/ studierea *Educației tehnologice*, 2 ore/săpt. în toate clasele de gimnaziu;

Alte propuneri s-au referit la:

- rediscutarea ponderii ariilor curriculare;
- număr total de ore: maximum 27 ore/săpt. la clasele a V-a – a VI-a; maximum 30 de ore/săpt. la clasele a VII-a – a VIII-a;
- creșterea numărului de ore de CDȘ;
- prelungirea dezbaterii publice;
- dezbaterile publice a planurilor-cadru de gimnaziu concomitent cu cele de liceu;
- organizarea unor întâlniri la nivel național între profesori, inspectorii de specialitate, forurile decizionale pentru discutarea statutului maternei în sistemul educațional românesc;
- necesitatea ca modulele studiate la educație tehnologică să poată fi alese de părinții elevilor și de consiliul profesoral în funcție de posibilitățile de realizare a activităților practice;
- introducerea unor precizări referitoare la alocarea orelor pentru ansamblurile sportive etc.

## 6.2. Documente care vizează în principal susținerea unor discipline de studiu

Disciplinele vizate sunt următoarele: *Limba și literatura română*, *Limba latină*, *Biologie* și unele discipline conexe, *Geografie*, *Educație tehnologică*.

### ▪ **Limba și literatura română, Limba latină**

S-au primit 16 documente în setul vizând limba română și latina.

Tipologia documentelor este următoarea: 1 memoriu, 3 scrisori deschise, 3 propuneri din partea cadrelor didactice, restul fiind de alt tip (multe subcategorizate ca emailuri nesemnate).

Sunt 11 texte cu autori individuali, restul de 5 reprezintă grupuri de profesori. Nu cunoaștem însă numărul acestora.

Din punctul de vedere al obiectului, textele se împart astfel:

- unul realizează analiza variantelor de plan-cadru și pledează pentru accentuarea culturii umaniste (creșterea numărului de ore la română, latină, istorie, dar și la consiliere – înțeleasă însă ca dirigenție);
- 3 se referă la alte probleme (modificarea LEN, introducerea culturii tradiționale românești în programe și manuale, întoarcerea la reguli stricte în învățământ);
- 3 susțin reintroducerea orei de latină;
- 7 susțin mai multe ore atât la latină cât și la română; 3 dintre acestea solicită și prelungirea perioadei de dezbatere astfel încât adevărații specialiști (din învățământul academic și practicienii din gimnaziu, să poată discuta cu decidenții și remedia problema gravă apărută);
- 2 sunt mesaje mail anonime, incoerente, la care este dificil de detectat obiectul comunicării.

Cel mai adesea poziția adoptată este una explicită de respingere fără a se contura în mod clar o nouă variantă. În principal se solicită numărul de ore din planul actual sau eventual mai multe ore. În multe situații lipsesc argumentele. Atunci când sunt argumente se invocă principii și competențe cheie, dar accentul este pus pe conținuturi de vocabular, structură gramaticală, cultură (cazul latinei) sau pe *cât de mult este de predat* (cazul românei). Viziunea pornește dinspre o anumită perspectivă asupra obiectului de studiu derivat dintr-un set de conținuturi cunoscut din practică sau din programa în uz.

### ▪ **Biologie**

S-au primit 10 documente în setul care vizează *Biologia*, *Educația pentru sănătate* și *Educația sexuală*.

Tipologia documentelor este următoarea: 7 documente care includ propuneri din partea cadrelor didactice, o petiție, 2 apeluri de urgență.

Inițiatorii documentelor sunt următorii: un inspectorat județean, 3 inspectori școlari de biologie, 2 consilii consultative, 3 organizații nonguvernamentale, un profesor.

Numărul participanților la dezbatere este următorul:

- peste 2000 de cadre didactice;
- 3002 elevi;
- 67 de organizații nonguvernamentale.

Obiectul documentelor este reprezentat, în principal, de următoarele aspecte:

- analiza variantelor de plan-cadru puse în dezbatere;
- statutul disciplinei *Biologie* în noul plan-cadru de învățământ;
- necesitatea introducerii disciplinelor *Educație pentru sănătate*, *Educație sexuală* în noul plan-cadru;
- introducerea atelierelor de inovare și creativitate Mast în TC.

Dintre opiniile și propunerile exprimate, pot fi menționate cele referitoare la:

- alocarea a câte 2 ore/săpt. pentru disciplina *Biologie* în clasa a V-a;

- susținerea introducerii în TC a disciplinei *Educație pentru sănătate*, în fiecare an de studiu;
- introducerea *Educației sexuale* în curriculumul național obligatoriu;
- introducerea în TC a atelierelor de inovare și creativitate Mast, 1-2 ore/săpt.;

#### ▪ **Geografie**

Au fost analizate 30 de texte, dintre care:

- 1 de la Societatea de Geografie din România;
- 1 de la Departamentul de Geografie, Universitatea de Vest Timișoara;
- 8 texte (asumate în nume personal) de inspectori/profesori;
- 4 de la Consilii consultative – geografie;
- 1 de la un grup de trei profesori de geografie;
- 15 de la inspectori în numele profesorilor din județul respectiv (deși nu sunt furnizate liste nominale).

Având în vedere lipsa unor informații concrete, nu se poate estima numărul profesorilor și/sau al altor actori educaționali participanți la dezbaterile despre geografie. De asemenea, a fost dificil de identificat tipul de document în absența unui titlu – adresarea este cel mai adesea către ministrul educației, de câteva ori către inspectorul general din MENCS. Evidențiem că toate textele au ca obiect susținerea disciplinei *Geografie*. Sunt câteva documente care adaugă și aspecte vizând programele, manualele, examenele, olimpiadele și evaluarea națională.

Câteva constatări:

- Toate documentele fac o pledoarie pentru geografie.
- Cele mai multe dintre documente se referă la numărul de ore corelat cu programele în uz.
- În unele documente se consideră că geografia contribuie la formarea tuturor competențelor cheie, dar, de cele mai multe ori, nu se specifică modalitatea prin care se realizează acest lucru.
- Apare relativ frecvent propunerea includerii geografiei în evaluarea de la clasa a VI-a.
- Majoritatea documentelor acceptă varianta 3 fără modificări. Sunt câteva opțiuni pentru o variantă în care *Geografia* să se bucure de o alocare de 2 ore pe tot parcursul gimnaziului. Printre argumentele aduse în acest sens se numără rezultatele obținute de elevi la examenul de bacalaureat.

#### ▪ **Educație tehnologică**

S-au primit 10 documente analizate pe tematica *tehnologii*. Tipologia documentelor este următoarea: 4 memorii, 1 petiție, 2 documente de propuneri din partea profesorilor, 3 scrisori/mesaje mail către ministrul educației/ ISE. Documentele sunt trimise de către următoarele persoane sau grupuri: un eurodeputat, un profesor de educație tehnologică, 5 grupuri de profesori, 3 inspectori, în numele profesorilor. Numărul participanților la dezbateri: 394 de cadre didactice, 8 părinți, 10 profesori (nu toate grupurile au trimis efectivele consultate/ invocate). Din punctul de vedere al obiectului, toate documentele susțin disciplina *Educație tehnologică*. Prin urmare, majoritatea susține varianta 2 (fără modificări).

Cu excepția textului trimis de eurodeputat, care pledează pentru introducerea în trunchiul comun a programării – coding, toți inițiatorii pledează pentru păstrarea educației tehnologice în curriculumul obligatoriu pe toată durata gimnaziului. Argumentul cel mai des invocat este acela al continuității cu achizițiile de la învățământul primar. De aceea apare și opțiunea pentru varianta 2. Sunt invocate des și conținuturile din programa în uz care, în absența includerii educației tehnologice în trunchiul comun la a V-a și a VI-a, nu s-ar mai putea parcurge. Apare aici un

interesant derapaj spre impunerea discursului magistral în cadrul unei discipline recent structurate curricular, care nu are tradiția unui decupaj epistemologic dur ca alte obiecte de studiu. Totuși obișnuința de a reproduce ceea ce s-a făcut deja văduvește educația tehnologică de adaptarea fără echivoc la dinamica societății contemporane și îi determină pe profesori să declare convergența cu actualitatea, dar să reproducă achizițiile anterioare. Lipsește competența antreprenorială (la nivelul profesorilor) de a valorifica oportunitățile.

Un alt aspect important de menționat se referă la neînțelegerea potențialului educației tehnologice pentru dezvoltarea competențelor cheie. Doar 3 documente menționează aceste competențe:

- unul se referă doar la competențele de bază în științe și tehnologii;
- cel de-al doilea extrage câteva aspecte din 6 competențe cheie și ignoră cu desăvârșire competențele de comunicare;
- cel de-al treilea face referire la competențele de bază în științe și tehnologii și la antreprenariat.

În condițiile în care se invocă perspectiva interdisciplinară, mai multe documente nu reușesc să vadă oportunitatea transferurilor inter-arii: se solicită trecerea educației economice în aria curriculară *Tehnologii*, pe motiv că în programele actuale există un modul la a VI-a de *Economia familiei*. Prin urmare, profesorii sunt abilitați pentru acest tip de curs. Nu se pune niciun moment problema transferurilor care s-ar putea facilita în activitățile de învățare ale elevilor.

### 6.3. Documente diverse care militează pentru noi planuri-cadru, discipline

S-au primit 16 documente, pe teme diverse. Tipologia documentelor este următoarea: 2 memorii, 2 petiții, o scrisoare deschisă, 4 documente care includ propuneri din partea profesorilor, 6 mesaje mail, o solicitare. Documentele sunt trimise de profesori din învățământul universitar și preuniversitar, organizații nonguvernamentale, persoane private.

Propunerile din aceste documente pleacă de la următoarele puncte de vedere:

- nu se poate analiza planul-cadru în absența programelor;
- să se contureze o a patra variantă de plan-cadru, pe baza propunerilor făcute până în prezent;
- prelungirea dezbaterii asupra planurilor-cadru, suprapunerea acesteia cu dezbaterile programelor;
- realizarea de către MENCS și ISE a unei dezbateri despre statutul educației civice în școala românească;
- nu există plajă orară pentru disciplinele de studiu, astfel că nu se poate diferenția pregătirea în funcție de nivelul clasei;
- trebuie redus timpul petrecut de elevi la școală; de exemplu, dacă timpul petrecut la școală s-ar reduce la 20 de ore/săpt., atunci elevul poate avea la dispoziție destul timp pentru educația nonformală și pentru studiul individual.

Dintre propuneri, menționăm pe cele care se referă la un plan-cadru diferit de cele trei variante și de cele referitoare la statutul unor discipline:

- *Limba și literatura română* și *Matematica* să aibă următoarea alocare orară:

| V | VI | VII | VIII |
|---|----|-----|------|
| 5 | 4  | 4   | 5    |

- introducerea *Informaticii* ca disciplină obligatorie în toți anii de gimnaziu, încadrată în aria curriculară *Matematică și Științe ale naturii*;
- nereducerea în noul plan-cadru a unei ore de la următoarele discipline: *Limba latină*, *Limba română* (clasa a V-a), *Educație plastică* (clasa a V-a), *Educație muzicală* (clasa a VIII-a), *Dirigenție* (clasele V-VII), *Istorie și Geografie* (clasele V-VII);
- *Educația pentru drepturile copilului* să fie abordată în contextul drepturilor și obligațiilor persoanei (și să fie tratată la *Dirigenție/Consiliere*);
- înlocuirea *Religiei* cu *Istoria religiilor*;
- creșterea numărului de ore/săpt. la *Educație fizică*, *sport și sănătate*, *Educație plastică*, *Educație muzicală*, în toți anii de studiu;
- introducerea disciplinei integrate *Științe* (în loc de orele de *Fizică* și *Chimie*), fiind nevoie, în ansamblul planului-cadru, de un mai mare accent pe interdisciplinaritate; într-o altă propunere de plan-cadru, se dorește ca *Fizica*, *Chimia*, *Biologia* să se studieze 1 oră/săptămână, toți anii de studiu (cu accent pe experiment);
- *Consiliere și orientare* să constituie o disciplină obligatorie.

## 7. CONCLUZII PRELIMINARE

Dezbateră publică a evidențiat că în acest moment există un important orizont de așteptare cu privire la schimbarea sistemului de educație, mulți dintre participanții la consultare exprimându-și opțiunea pentru realizarea unei reforme profunde/autentice. În egală măsură există însă și un grad de neîncredere în valorificarea rezultatelor și propunerilor formulate în cadrul procesului de consultare, fiind invocate experiențe negative anterioare.

Totodată, se constată importante diferențe în înțelegere și așteptări legate de:

- natura acestor schimbări (de exemplu, ce înseamnă o schimbare profundă/radicală la nivel de curriculum?)
- ritmul implementare (de exemplu, ce putem schimba de mâine?)
- condițiile absolut necesare pentru a introduce aceste schimbări cu succes (de exemplu, de ce resurse umane și materiale avem nevoie pentru ca această schimbare chiar să aibă loc?)

Datele analizate în raport demonstrează că pentru unii respondenți, propunerea mai multor variante de plan nu a ușurat procesul de cristalizare a opiniilor, ci l-a îngreunat. Propunerile fie au fost înțelese ca variante de decizie (votându-se, fără o minimă argumentare, planul preferat), fie au determinat o stare de circumspecție (exprimată prin neraportarea la variante ca ansambluri).

Recunoașterea importanței și rolului planului-cadru în contextul procesului de elaborare a noului curriculum rămâne, de multe ori, la nivel declarativ. Există realmente o dificultate pentru mulți dintre cei consultați să treacă de la planul văzut ca alcătuire de materii și alocări de ore, la o lectură a acestuia ca un construct orientat de finalități/de un profil de formare.

Discutând planul-cadru, foarte multe cadre didactice văd numai disciplina pe care o predau. Se preferă păstrarea statu-quo-ului dacă variantele reduc ponderea disciplinei din planul în uz (de exemplu, ora de română de la clasa a V-a, limba latină de la clasa a VIII-a, Educația tehnologică la clasele V-VI).

Contextul schimbării planului-cadru este perceput într-o măsură limitată ca o oportunitate reală de a dezbate în mod sistematic competențele așteptate de la absolvenții de gimnaziu, căile prin care achizițiile pot fi asigurate, resursele de care avem nevoie pentru a susține activitățile de învățare, modalitățile prin care actorii responsabili ar putea colabora constructiv.

## ANEXE

### Anexa 1. Precizări metodologice

Natura investigației a condus la o construcție a instrumentului pe bază unor itemi de opinie, caracterizați prin evaluări pe o scală ordinală. În cazul acestor itemi rezultatele sunt prezentate în **distribuția procentuală a răspunsurilor pe scala de evaluare**. Pentru a permite comparații sau corelări între segmente sau factori, analiza a fost completată cu doi indicatori cantitativi de evaluare globală: **scor mediu** (media ponderată a răspunsurilor obținute prin echivalarea scalei ordinale de evaluare cu scala cantitativă) și **intensitatea opiniilor** (ponderea scorului mediu în valoarea cea mai mare a scalei de evaluare, în cazul nostru de 4 puncte).

Toți itemii de investigare solicită susțineri ale opiniei exprimate de răspunsul oferit, astfel încât chestionarul cuprinde și un număr important de itemi deschiși. Analiza acestora a implicat organizarea răspunsurilor și gruparea acestora pe categorii, analiza finală realizându-se la nivelul principalelor categorii de probleme identificate în legătură cu obiectivul itemului respectiv.

Rezultatele de cercetare au fost analizate și prezentate global, pentru fiecare item, dar și în funcție de caracteristicile de bază ale respondenților.

În analiză s-au investigat ca factori de influență **mediul de rezidență** și **segmentul de apartenență a subiectului în raport cu sistemul de educație**. Pentru cel de al doilea factor au fost stabilite trei categorii și anume: (1) experți din domeniul educației (cadre didactice din învățământul preuniversitar, universitar, formatori etc.), (2) beneficiarii direcți sau indirecti ai sistemului (elevi și părinți) și (3) alte categorii interesate, necuprinse direct în sistemul formal de educație (aici au fost incluse și persoanele care nu au completat informațiile de identificare).

### Anexa 2. Instrument de analiză a documentelor scrise

Inițiator \_\_\_\_\_

Grilă analiză

Se marchează cu "x" toate variantele care corespund secțiunii 1, 2 și 4

Se va completa un număr (daca este posibil) la secțiunea 3

Se marchează cu "x" și după caz cu numărul unei variante la secțiunea 5

Se vor menționa câteva exemple relevante la secțiunea 6

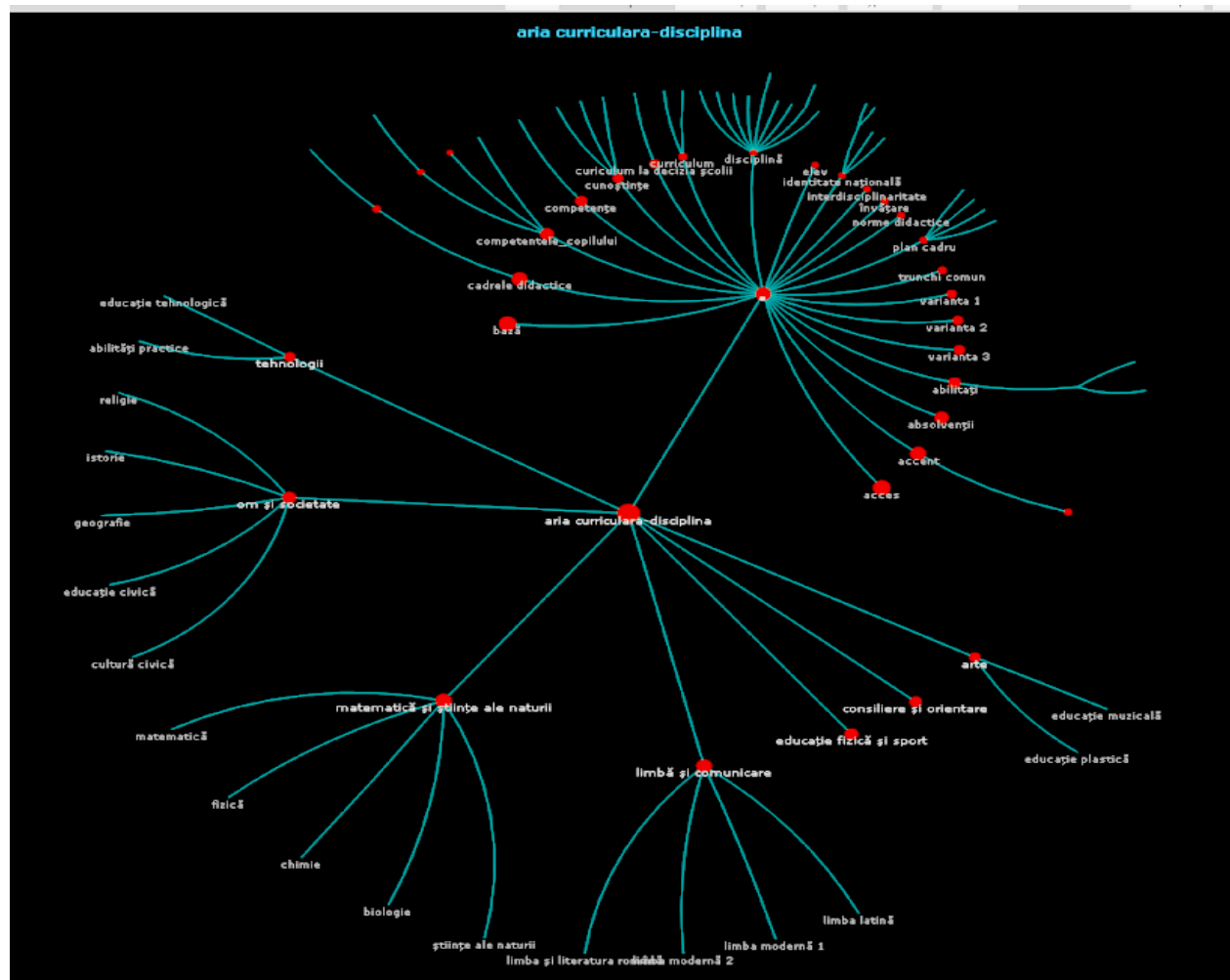
|                                    |                                             |                                             |                                                                          |                            |                                                      |         |
|------------------------------------|---------------------------------------------|---------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------|----------------------------|------------------------------------------------------|---------|
| 1. Tip document                    | Raport ISJ                                  | Memoriu                                     | Petiție                                                                  | Scrisoare deschisa         | Propuneri cadre didactice                            | Alt tip |
|                                    |                                             |                                             |                                                                          |                            |                                                      |         |
| 2. Cine trimite documentul         | ISJ                                         | Asociație profesionala/Consiliu consultativ | Asociație nonguvernamentală/ elevi/ sindicate                            | Grup de profesori          | Grup de părinți                                      | Alții   |
|                                    |                                             |                                             |                                                                          |                            |                                                      |         |
| 3. Număr participanți la dezbateri | Organizații:                                |                                             | Cadre didactice:                                                         |                            | Alți participanți (elevi, părinți, angajatori etc.): |         |
|                                    |                                             |                                             |                                                                          |                            |                                                      |         |
| 4. Obiectul documentului           | Analiza variantelor in dezbateri+ propuneri |                                             | Susținerea unei variante/arii/grup de discipline/ disciplina + propuneri | Susținerea unei discipline | Alt obiect (programe, manuale etc.) - care? -        |         |
|                                    |                                             |                                             |                                                                          |                            |                                                      |         |
| 5. Poziție/mod de                  | Acceptarea unei                             | Acceptarea unei                             | Respingerea                                                              | Respingerea                |                                                      |         |

|                                                                                                                                                                                                                                     |                                         |                                                              |                                                     |                                                          |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------|--------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| <b>raportare la variantele în dezbatere</b>                                                                                                                                                                                         | variante (care?), cu unele îmbunătățiri | variante (care?), cu recomandări consistente de îmbunătățire | tuturor variantelor, fără a propune o altă variantă | tuturor variantelor, cu propuneri pentru o altă variantă |
| <b>6. Aspecte de reținut</b><br>- număr total de ore pe an de studiu<br>- alocări orare pe discipline<br>- observații relevante despre discipline<br>- observații despre ariile curriculare<br>- alte aspecte considerate relevante |                                         |                                                              |                                                     |                                                          |

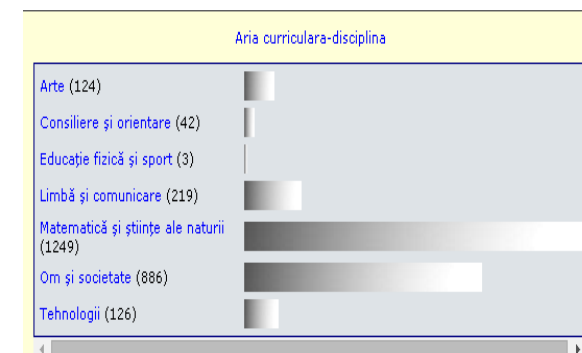
### **Anexa 3. Analize semnificative**

Sugestiile dvs. cu privire la orice alte aspecte relevante care ar putea contribui la elaborarea variantei finale a planului-cadru de învățământ (4 917 răspunsuri)

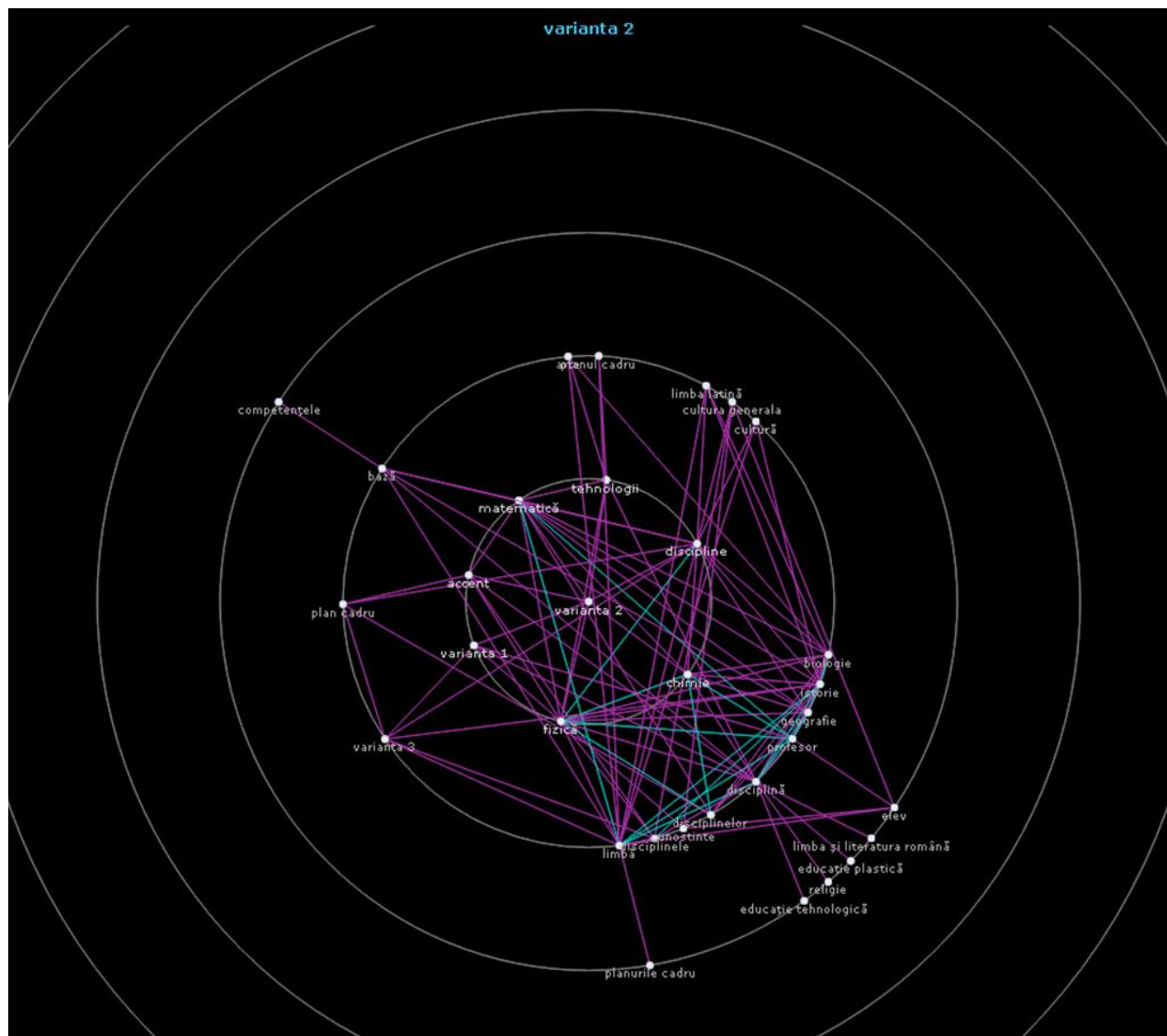
## Distribuția grafică a sugestiilor referitoare la aria curriculară



## Distribuția disciplinelor în discursul respondenților



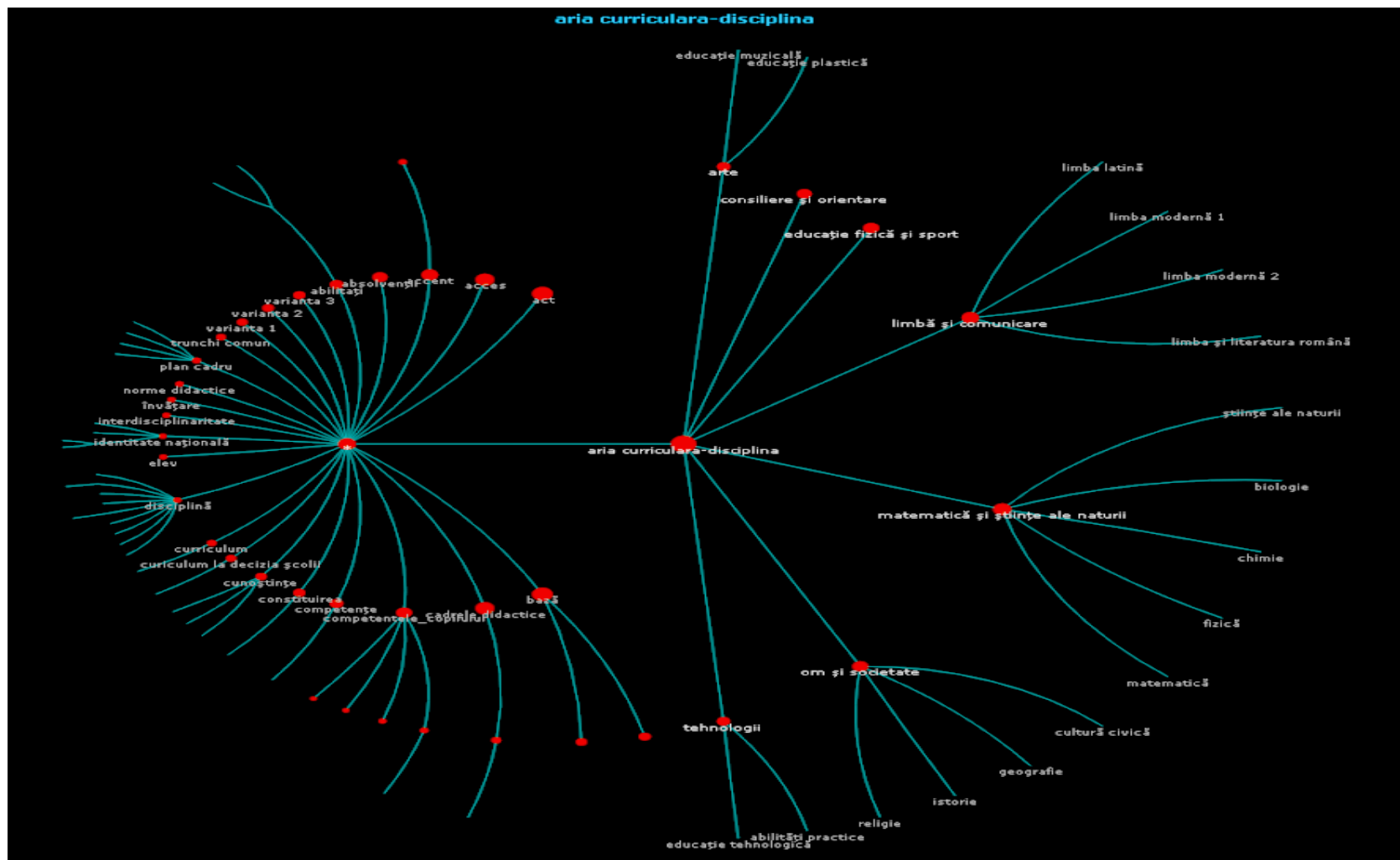
Care dintre cele trei variante analizate se potrivește cel mai bine așteptărilor dumneavoastră (2 372 răspunsuri)



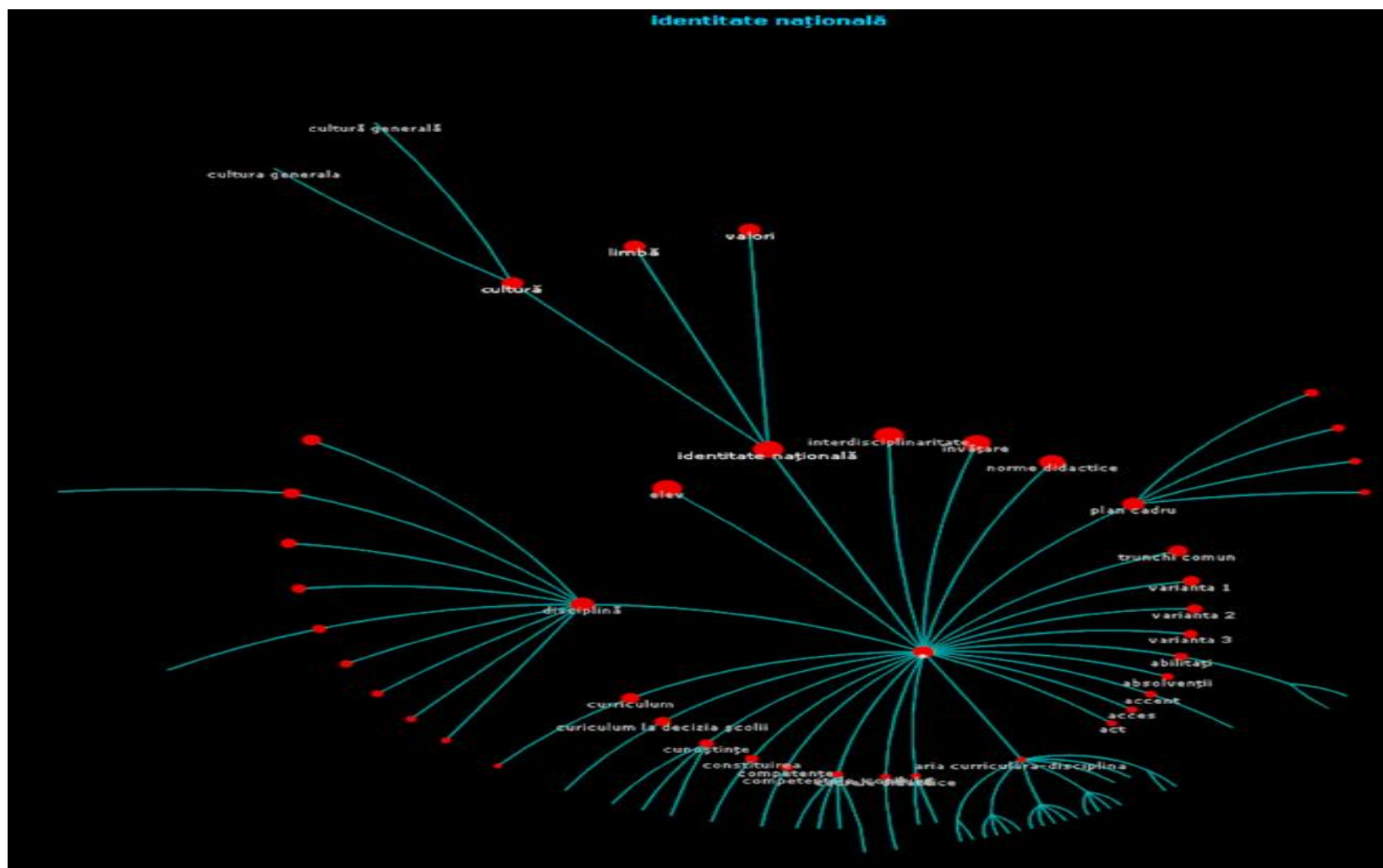
Relații între varianta 2 a planului cadru (concept central), varianta 1 și 3, dar și alte concepte cu care se interesează

Alte aspecte privind implementarea pe care le considerati importante (2586 răspunsuri)

## Aria curriculară



## Identitate națională



## Prin trunchiul comun, planul-cadru asigură egalitatea șanselor la educație pentru toți elevii. (728 răspunsuri)

